ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 6. ΤΟΜΟΣ Β'. 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΥΣΙΩΔΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ
ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

(Α. BRUNETIÈRE).

Εκ τοῦ πιστοῦ τρόπου τοῦ ποιητοῦ καὶ πραγματικοῦ ἦν φιλολογίαν πρέπει ἄρα ἐπίσης καὶ τὸ ἑξῆς: ὅτι αἱ ποιμικαὶ ἐμπλοκαὶ ἐθεάτου ἀσυναιρέτως ἀναφυόμενοι ἐν τῇ γαλλικῇ μόνῃ τῶν δεμάτων, ὅπου ἡδέα ἐφαίνοντο ὡς ἄπτον ἐνδιαφέροντα αὐτάς. Ὅπωσ δὲ τοῦ ὅτι τὸ μεγάλον ἔργον συγγραφεῖς ἀεὶ ἔπρεπε διεξάγοιεν τὴν ὕδον τῆς τέχνης ἀπὸ τῆς ἴδιας τοῦ ἀναφυόμενος, ὡστε ἡ ἀφελείας ἢ τῆς τέχνης τοῦ ἀναγνώστου, ὡστε ἐὰν πᾶν ὁ,τι ἀπαντᾶ νὰ τέρψῃ ἢ ὀνόξῃ νὰ ἐπιστήσῃ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ κάλλει τῆς φιλολογίας. Ὅθεν τὰ ρήματα ὀφφιμένα θέματα καὶ τὰ μόλυνα διὰ τοῦ ἀνάμικτ αὐτῶν ἀπομαρμαρωμένα τῆς ποιητῆς δράσεως ἐπέδειξαν ἐν τῇ γαλλικῇ ποιμικῇ ἐπιτελέσεις ἀριστουργημάτων, ὅτινα ἀνεφάνη τὰ ἀκριβώμενα ἐς κρίσις τι εἴδος ἀπὸ ἴδια κρίσις τῆς τραγῳδίας τοῦ Ρακίνα (Racine) ἢ τῶν μύθων τοῦ Λαφονταίν (La Fontaine). Εἶνε ἄρα γε ἀνάγκη νὰ παρεδείξωμεν ἀνταῦθα παραδείγματα; Αἱ «Ἐπιστολαὶ ἀπαγγάτου» (Les Provinciales) ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνάλογον ἀποκτηθεῖν ἀνάλογον ἀνάλυσιν, ἡ «Ἱστορία τῶν διαφόρων τῶν διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν» (Histoire des variations des Églises protestantes) ἀποτελεῖ ἔργον ἀριστοκρατικῆς μόνον ἀνζιτήσεως· αἱ «Πραγματεῖαι περὶ τῆς πλειόνης τῶν νόμων» (Katrotiens sur la pluralité des mondes) ἀπεκλείσθησαν ἁπλῶς πρεσβευτῶν κορυφαιοτέρας ἀστρονομίας· τὸ «Πνεῦμα τῶν νόμων» (l'Esprit des lois) εἶνε συνταγματολογία μόνον κοινωνικῶν καὶ συγκριτικῆς ἐκτενομένης. Ὁ Λιβάνιος (L'Italie) εἶνε κοιδογνωστικὸν μόνον μυθιστόρημα. Ὅθεν λέγω περὶ τῆς «φυσικῆς ἱστορίας» (Histoire naturelle) ἢ τοῦ «Κοινωνικοῦ συμβολαίου» (Contrat social). Ἐν τούτοις τραγῳδίαι τινὲς τοῦ Κορνελλίου (Corneille) ἢ τοῦ Ὀυγκὶ (Hugo), μυθιστορήματά τινα τοῦ Δεβίζ (Le Sage) ἢ τοῦ Πρεβὸ (Prévost) ὡς τὸ Gil Blas ἢ Manon Lescaut, ἐξαί τινες ἢ ἐλεγεῖαι ἀνεφάνησαν κατὰ τὰ μέλλον καὶ ἄπτον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς φιλολογίας καὶ τῆς δόξης τοῦ γαλλικοῦ ὀνόματος! Οὐχί, τῷ ἀληθεῖ, ὁ Μπουφῶν (Buffon) οὐδὲν ποιοῦν γαλῶν ἔλεγεν, ὡς ὅπου κοινοῦ. νὰ κατεστάσιν, ὅταν ἀνεφάνησαν τοῖς συγγραφεῖσι τὰ μὴ «ἀναμιξίαν τὰ πράγματα, εἰ μὴ διὰ τῶν γενικωτέρων ὁρίων», οἱ δὲ κατηγόρηκοι εἶχον τὴν τε διδασκαλίας καὶ τοῦ διδασκάλου· ἀλλ' τὸ δὲ ἀφεῖκε τὴν ἄλλον κατεστάσιν. Ὁ Μπουφῶν εἶχεν νὰ εἴπῃ ὅτι ἐνόσῳ οἱ γωρέτροι καὶ οἱ φυσιολόγοι, οἱ θεολόγοι καὶ οἱ νομομαθεῖς, οἱ σοφοὶ καὶ οἱ φιλόλογοι κόπτοντες οἱ εἰδικόλογοι τέλος ἐρευνωμένοι μόνον τὴν κοινωνικὴν γλῶσσαν τῆς ἐπιστήμης ἢ τέχνης αὐτῶν, ἀπὸ τοιούτου δὲ ἀρνούνται αὐτοῖς εἶνε ζωηρὸν ἀκόμα παράγωγον, τὸ ἐνδιαφέρον, ἐὰν γενικῶν ἔκαστον συμπέρασμα, ἔστω πάντα εἶναι ἐν τούτοις ἀνεγνωσμένα αὐτοῖς: ἐν ἄλλοις λέξεσι ἀνεποδόθεν αὐτοῖς νὰ εἶνε ἀνάρμοστα ἢ κοιλία πρὶν ἢ ὁδόξῃ τὴν ἀρμόζουσαν καὶ πρὶν ἢ ὀφείλουσι· καὶ ἡ ἀμφιβολία αὕτη ὁδόνται νὰ περιλαμβάνῃ ἀποκαλλιόλος τινὰς, τὸς ἄρας ὁ Ἀρκηβῆ. ὅτι περιλαμβάνει τι τὸ ἀδέμον;

Ἐνταῦθα ἀνοιγόμεθα ἀκόμη τοῦς ἀπορίζοντας λόγους τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Δὶς τοιαῦτα ἐστὶν κατὰ τὴν διάγνωσιν τῆς μακρᾶς αὐτῶν ἱστορίας δῆλον ὅτι γνωστὸν ἡ γαλλικὴ φιλολογία καὶ ἡ γλῶσσα ἐπὶ ἀπὸ ἀλαλίαν τῆς Εὐρώπης τὴν γνωστὴν ἐπιρροὴν, τὴν ἐπίσης ἄρας ἄλλαι γλῶσσαι ἀρχαιοτέραι ἔσας, ὡς ἡ ἰταλικὴ καὶ ἄλλαι φιλολογίαι μᾶλλον ἀρχαῖαι ἐπιστέπουσι ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις, ὡς ἡ ἀγγλικὴ, αὐθεντικὸν ἀκτόδοσιν. Ἂν τὰ κρίσιμα ἀρχαῖα βήματα (Classiques du

(*) Βλ. ἀριθ. 5, σελ. 81—83.

Geste), τὰ «Μυθιστορήματα τῆς κυκλικῆς τραπέζης» (Romans de la Table ronde), αὐτοὶ οἱ ἐμμέτροι ἡμῶν μῦθοι (Fabliaux)—ὁποιαδήποτε κ' ἂν ὑπῆρξεν ἄλλως ἡ ἀρχὴ αὐτῶν, γερμανικὴ ἢ ἱσπανική, ἀγγλικὴ ἢ βρεττανική, ἀνατολικὴ ἢ ἑλληνική—κατέκτησαν, καθυπέταξαν καὶ κατέθελξαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Εὐρώπης τὰ τοῦ μεσαίωνος πνεύματα, τοῦτο κατώρθωσαν μόνον ὑπὸ μορφὴν καθαρῶς γαλλικήν. Τὸ ἐρωτικὸν πάθος καὶ ἡ λεπτότης τῆς ἡμετέρας «ἐρωτικῆς ποιήσεως» ἐξ ἴσου ἐμφαίνονται ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς ἐπιγράμμασι τοῦ Σαιξπήρου αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς Ὠδαῖς (Sonnets) τοῦ Πετράρχου· κατόπιν δὲ παρελεύσεως τοσούτου χρόνου ἀνευρίσκομεν εἰσέτι ἴχνος ἐκ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας καὶ ἐν αὐτῷ τὸ τοῦ Βάγνερ δράματι, ὡς ἐν τῷ Parsifal ἢ τῷ Tristan καὶ Yseult. Πολλῷ βραδύτερον ἐν Εὐρώπῃ ὅλως κλασικῇ, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖ' μέχρι τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἐπὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη ἢ καὶ πλέον ἀκόμη ἡ γαλλικὴ φιλολογία ὡς κυρίαρχος ἐδέσποζεν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ἀλγαρότης (Algarotti), Βεττινέλλης (Bettinelli), Βεκκαρίας (Beccaria), Φιλαγγιέρης (Filangieri) δὲν εἶναι ταῦτα γαλλικὰ σχεδὸν ὀνόματα; Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ περιπύστου Γκότσεδ (Gottschedl); ἀναμιμνήσκομαι ὅτι ἂν ὁ Λέσυγκ (Lessing) ἐθριάμβευσεν ἐπὶ τοῦ Βολταίρου, τοῦτο κατώρθωσε βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Διδερώ. (Diderot). Τίς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι ἂν ὁ Ριβαρὸλ (Rivarol) ἔγραψε τὸ ἔργον αὐτοῦ «Λόγον περὶ τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς γλώσσης» (Discours sur l'universalité de la langue française) δὲν δύναται νὰ κατηγορηθῇ ἐπὶ τούτῳ ἡ ἐθνικὴ αὐτοῦ φιλαυτία, ὡς οὐδὲ ἡ ἡμετέρα, διότι οὗτος μὲν ἦτο κατὰ τὸ ἥμισυ Ἰταλός τὸ δὲ θέμα αὐτοῦ προυτάθη ὑπὸ τῆς ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου;

Πολλοὶ διετυπώθησαν λόγοι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ παγκοσμ. τούτου χαρακτῆρος τῆς γαλλ. φιλολογίας: ἐδόθησαν δηλ. λόγοι στατιστικοί, γεωγραφικοί, πολιτικοὶ καὶ γλωσσολογικοί. Ὁ ἀληθὴς ὅμως καὶ ἀποχρῶν λόγος ἀλλαχοῦ εὑρίσκεται· ὁ λόγος οὗτος εὑρίσκεται ἰδίᾳ ἐν τῷ ἐξόχως κοινωνικῷ χαρακτῆρι τῆς φιλολογίας ταύτης. Ἂν οἱ ἡμέτεροι μεγάλοι συγγραφεῖς κατανοῶνται ὑπὸ σύμπαντος τοῦ κόσμου καὶ ἂν σύμπας ὁ κόσμος γεύηται τῶν ἔργων αὐτῶν, τοῦτο συμβαίνει διότι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἀπευθύνονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἤ, κρεῖσσον ἔτι εἰπεῖν, διότι ὁμιλοῦσιν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον περὶ τῶν συμφερόντων ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Οὔτε αἱ ἐξαιρέσεις, οὔτε αἱ ἰδιότητες ἐφελκύουσιν αὐτούς· οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἐπιθυμοῦσι νὰ πραγματευθῶσι περὶ τοῦ κόσμου ἐν γένει ἤ, ὡς ἔτι λέγουσι, περὶ τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου, ὃν τρόπον οὗτος εὑρίσκεται ὑπὸ τοὺς δεσμοὺς τῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἡ ἐπιτυχία δ' αὐτῶν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε ἀπόδειξις ὅτι κάτωθεν ἐκείνου, ὅπερ διακρίνει Ἰταλὸν ἀπὸ Γερμανοῦ, ὁ παγκόσμιος οὗτος ἄνθρωπος, τὴν πραγματικότητα τοῦ ὁποίου ἐνόμισαν καλὸν τοσοῦτον συχνάκις νὰ διαμφισβητήσωσιν, ἐξακολουθεῖ ὑπάρχων καὶ ζῶν, καὶ ἐξακολουθεῖ διατελῶν ὅμοιος ὅλως πρὸς ἑαυτόν, καὶ περ μεταβαλλόμενος. Θέλετε νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ἀποδείξεις τούτου; διατί τὸ Cid τοῦ Guillen de Castro, ὅπερ εἶναι ὡραῖον δρᾶμα—ἐν τῷ ὁποίῳ εὐχερῶς τις δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ πλεονεκτήματα, ἐλλείποντα ἐκ τοῦ ὁμωνύμου δράματος τοῦ Κορνηλίου (Corneille)—δὲν ἐκτήσατο τὴν αὐτὴν ἐν Εὐρώπῃ ἐπιτυχίαν; τοῦτο συνέβη, διότι ὁ Guillen de Castro ὡς ἀληθὴς Ἱσπανὸς ἔλαβεν ἐν τῷ θέματι αὐτοῦ ὑπ' ὄψει μόνον τὸ κυρίως ἡρωϊκὸν μέρος. Δὲν εἶχε παρατηρήσει ὅ,τι ὁ Κορνήλιος τοὐναντίον ἔγνω τοσοῦτον καλῶς ν' ἀντλήσῃ ἐκεῖθεν: τὴν σύγκρουσιν τοῦ πάθους τοῦ Ροδρίγ (Rodrigue) μετὰ τοῦ κοινωνικοῦ νόμου. Καὶ ἐξηντλήσε μὲν τὸ ὡς πρὸς τὸ γραφικὸν μέρος ἐνδιαφέρον, τὸ κυρίως ἀνθρώπινον ὅμως διέφυγεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀνελίξει. Πῶς δ' ἔτι ἐν τῇ Φαίδρᾳ αὐτοῦ (Phèdre) μεταμόρφωσεν ὁ Ρακίνας τὸ θέμα τοῦ ἕλληνος Ἱππολύτου; τί δὲ ἐπαράθη ὁ Βολταῖρος, παραμορφῶν ἄλλως ἐν τῇ Ζαΐρᾳ (Zaïre) αὐτοῦ τὸν Ὀθέλλον τοῦ Σαιξπήρου, νὰ προσθέσῃ ἐν αὐτῇ; Κοινωνικὴν σύγκρουσιν καὶ αὐτός, ὡς ὁ Κορνήλιος, τὴν σύγκρουσιν τοῦ ἔρωτος μετὰ τῆς θρησκείας, τὸ ἐξόχως ἀνθρώπινον ὄρημα τῶν διαταγμῶν, τῶν περιπλοκῶν, τῶν βασάνων τῆς Ζαΐρας, ταλαντευομένης μεταξὺ ἐκείνου ἀφ' ἑνός, ὅπερ ὀφείλει εἰς τὴν γέννησιν αὐτῆς καὶ ἐκείνου ἀφ' ἑτέρου, ὅπερ ἀναγκάζεται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸ ἴδιον πάθος. Ἐνταῦθα εὑρηται πάντως ὁ λόγος τῆς ὑποδοχῆς, ἣς ἔτυχον πανταχοῦ οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς. Ἐν τοῖς θέμασιν, ὧν οὗτοι ἁπτονται, ὑπάρχουσιν οὐσιώδη συμφέροντα τῆς «λεπτότητος» ἢ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς. Τοῦ κοινωνικοῦ θεσμοῦ θεωρουμένου παρ' αὐτοῖς ὡς τοῦ μάλιστα ἀξιοθαυμάστου ἐν τῷ κόσμῳ, πᾶσαι αἱ σκέψεις αὐτῶν εἰς τοῦτον συγκεντροῦνται καὶ οὕτως ἡ ἔκφρασις δὲν ἀποβαίνει ἀδιάφορος δι' οἱονδήποτινα. Τίς πράγματι δὲν θὰ ἦτο πεμπέργος νὰ γνωρίσῃ μέχρι τίνος ἐκτείνεται τὸ δικαίωμα τῆς πατρίδος ἐπὶ τῶν πολιτῶν, ἢ τὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῶν τέκνων, ἢ τὸ τοῦ συζύγου ἐπὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ; τὸ πῶς ἐξισταλίζονται τοιαῦται καθ' ἡμέραν συγκρούσεις τῶν διαφόρων καθηκόντων ἡμῶν πρὸς ἄλληλα; τὸ διὰ τίνος μέσου συνδιαλλάσσονται, ἢ ὑπὸ τίνα ἀνωτέραν ἀρχὴν συνενοῦνται καὶ συγχωνεύονται, ἀντὶ νὰ συγκρούωνται καὶ ἀντιφάσκωσιν ἀλλήλοις, αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἀτόμου καὶ τὰ τῆς κοινωνίας δικαιώματα; Ἡ γαλλικὴ φιλολογία κατέστη παγκόσμιος οὐχὶ διότι περιωρίσθη ἀλλὰ διότι ἀφιερώθη ἐν συνόλῳ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων τούτων. Καλὸν εἶναι νὰ ὑπομνήσωμεν τοῦτο εἴς τινας γάλλους ἐπιλήσμονας αὐτοί, ὡς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ ἄλλοι λόγοι συνετέλεσαν βεβαίως εἰς τοῦτο, ὧν ὅμως ὁ κυριώτερος εἶνε ὁ προμηθείς.

Εὐνόητόν ἐστιν ὅτι δὲν ἀρνούμεθα ὅτι καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς γλώσσης συνετέλεσεν εἰς τοῦτο ἐν μέρει, καθόσον ἀρμοδίως ἐποιησάμεθα ἤδη ἀνωτέρω τὸν λόγον περὶ αὐτοῦ. Δύναταί τις νὰ πιστεύσῃ πρὸς τούτοις ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς πληθυσμοῦ, ἀποτελοῦντος τὸν ΙΖ' αἰῶνα τὸ πέμπτον τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, καὶ ἡ προνομιοῦχος θέσις τῆς Γαλλίας ἐν τῷ κέντρῳ τῆς τότε Εὐρώπης καὶ ἐν τῇ συμβολῇ, οὕτως εἰπεῖν, τῶν φιλολογιῶν τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Νότου, καὶ ἡ αὐνοια ἐπὶ τέλους, ἧς ἀπόλαυσεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' ἔτι, τοῦ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν γένει ὡς πρότυπον ἐν τῇ αὐλῇ Καρόλου τοῦ Β' τῆς Ἀγγλίας, ἢ ἐν τῇ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ρωσίας, συνετέλεσαν εἰς ἀποθέωσιν τῆς διαδόσεως τῶν γαλλικῶν ἰδεῶν καὶ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Οὗτοι ὅμως εἰσὶ δευτεεύοντες λόγοι ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, λόγοι ἐξ ἄλλων ἀπορρέοντες καὶ οἵτινες οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτῶν θὰ ἐνήργουν, ὧν ὅ' ἕκαστος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαφανίσῃ τὸν παγκόσμιον χαρακτῆρα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Διότι παρετηρήθη ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἐν ἄλλαις ἐποχαῖς ἐξηφάνισε τὸν παγκόσμιον χαρακτῆρα τῆς ἱσπανικῆς ἢ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Εἰς τί χρησιμεύει τοῖς Γερμανοῖς τὸ ὅτι παντήκοντα περίπου, σήμερον ἀριθμοῦσιν ἑκατομμύρια; Μήπως ἡ φιλολογία αὐτῶν εἶναι μᾶλλον διαδεδομένη συνεπείᾳ τούτου; μήπως ἕνεκα τούτου πλειότερον ἀναγινώσκονται οἱ γερμανοὶ μυθιστοριογράφοι; μήπως πλειότερον παίζονται ἕνεκα τούτου οἱ γερμανοὶ δραματουργοί; μήπως ἐν τοῖς ἀκλωτοῖς τῶν βιβλιοπωλείων τῆς Βιέννης ἢ τοῦ Βερολίνου ὡς καὶ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Νεαπόλεως, τὰ ἐκτιθέμενα μυθιστορήματα δὲν εἶναι πάντοτε γαλλικά; Τὸ ἀναζητεῖν ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Γαλλίας ἐνεργείᾳ τοὺς λόγους τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῆς φιλολογίας αὐτῆς, ταὐτὸν θὰ ἦτο πρὸς τὸ ἀναζητεῖν τοὺς λόγους τῆς δημοτικότητος τοῦ Βολταίρου ἐν τῇ ἀπιστίᾳ αὐτοῦ ἢ τοὺς λόγους τῆς δόξης τοῦ Οὐγκὼ ἐν τοῖς πολιτικοῖς αὐτοῦ φρονήμασι. Καὶ τοῦτο ἀκόμη εἰς τὸ αὐτὸ πάντοτε θὰ ὡδήγει ἡμᾶς συμπέρασμα, διότι καὶ δι' αὐτοῦ θὰ κατελήγομεν πάντοτε εἰς τὸν ἐξόχως πρακτικὸν ἢ πραγματικὸν καὶ κατὰ συνέπειαν κοινωνικὸν χαρακτῆρα τοῦ κεῖσε αὐτῶν λόγου ἢ τῶν ποιημάτων αὐτῶν.

Καὶ δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ αὐτὸς χαρακτὴρ, ὁ τὰ ἀπανιώτερα τῶν πλεονεκτημάτων τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ἐρμηνεύων, ἀπαριθμεῖ ἐξ ἴσου τὰ ἐλαττώματα ἢ τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς; Τὸ ἐπὶ μακρὸν ἀποδεῖξαι τῆς ἡμετέρας λυρικῆς ποιήσεως ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως ἔγλωττον τούτου παράδειγμα. Ἂν ἡ Πλειάς (Pléiade) ἀπέτυχεν ἤδη ἐν τῇ γενναιόφρονι ἐπιχειρήσει αὐτῆς, ἂν ὁ Ρονσὰρ (Ronsard) καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ κατέλιπον ὀπισθεν αὐτῶν φήμην, διφορουμένην ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν καὶ δεῖπνοι ἀμφιβόλου θέας, ἂν ἐπὶ πεντήκοντα καὶ διακόσια, ἢ ἐπὶ τριακόσια ἔτη οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ κενότερον τῆς γαλλικῆς φρύνης ἢ τοῦ ἐλεγείου, οὐδὲν τὸ φιλότερον ὑπὸ τὴν ψευδῆ λάμψιν τοῦ μυθολογικοῦ αὐτοῦ πέπλου καὶ οὐδὲν ἐπίσης τὸ ψυχρότερον, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ μεμφθῶμεν ἐπὶ τούτῳ τὸν Μποαλὼ (Boileau), ἢ τὸν Μαλέρμπ (Malherbe), ἀλλ' ἀποκλειστικῶς τὴν φροὰν τῶν πραγμάτων· καὶ ἡ ἀλήθεια τούτου ἀποδείκνυται διὰ τοῦ ἑξῆς: ὅτι, ἐξαναγκάσαντες τὴν φιλολογίαν νὰ ἐκτελέσῃ, οὕτως εἰπεῖν, κοινωνικὸν καθῆκον, ἀπαιτήσαντες ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ νὰ συμμορφώσῃ τὸν ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἢ αἰσθάνεσθαι πρὸς τὸν κοινὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι ἢ σκέπτεσθαι καὶ ἀρνηθέντες αὐτῷ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκπροσωπῇ ἢ νὰ ἐμφαίνῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρόσωπον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἔργῳ, ἐξήρανον, οὕτως εἰπεῖν, ἢ ἔκλεισαν τὰς ζωηρὰς πηγὰς τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Οὕτως ἡ γαλλικὴ φιλολογία διὰ τοῦ ἀριδήλως ὑποδεοῦς αὐτῆς ἐν τοῖς εἴδεσιν, ἅτινα ἠδύνατο τις νὰ καλέσῃ «προσωπικά», ἐπλήρωσε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἐν τοῖς «κοινοῖς» εἴδεσιν. Ἵνα καταστῇ τοῖς πᾶσι προσιτὴ ἐδέησε νὰ λάβῃ ὡς ἀρχὴν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ ἐκφράσεως αἰσθημάτων οὐχὶ ὅλως σπανίων, ἀλλὰ μόνον ὅλως εἰδικῶν. Ἐπίσης ἀπαρνήσατο πᾶν ὅ,τι οἰκεῖον ἢ ἀτομικὸν ὅλως ἠδύνατο ἡ τοπικὴ λεπτομέρεια νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν γενικῶν αἰσθημάτων, ἐκ φόβου μήπως ἐν ταῖς περιγραφαῖς ἢ ἀναλύσεσιν αὐτῆς περιλάβῃ στοιχεῖα, ἅτινα δὲν θὰ ἦσαν τὰ αὐτὰ ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ. Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος, καθυποτάσσουσα ἑαυτῇ πάντας τοὺς ἄλλους, περιώρισε τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ προσωπικοῦ αἰσθήματος μέχρι τοῦ λογίου τοῦ λατίνου ποιητοῦ Proprie communia dicere· καὶ ἔσχομεν μὲν Αἰσχύλους καὶ Σοφοκλεῖς, Δημοσθένεις καὶ Κικέρωνας, οὐδένα ὅμως Πίνδαρον, ἢ καὶ Πετράρχην ἢ Τάσσον . . . . Δυσχερέστερον δὲ θὰ ἦτο νὰ εἴπωμεν διατί δὲν ἔσχομεν καὶ Ὅμηρον ἢ Δάντην, Ἀρίοστον ἢ Μίλτωνα. . .

Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἆρά γε κατηγόρησαν ἔστιν ὅτε τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ἐλλείψιν βάθους καὶ πρωτοτυπίας; δὲν ἐπιθυμοῦμεν ποσῶς νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ἠδη, μεμφόμενοι αὐτήν, συγχέωσι πιθανῶς τὸ βάθος μετὰ τοῦ σκοτεινοῦ· πιστεύομεν μόνον ὅτι οἱ μεγάλοι ἡμῶν συγγραφεῖς ἀνέλαβον ὡς φιλόσοφοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου ἢ τῆς αὐλῆς ν' ἀποκρύψωσιν ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, νὰ συγκαλύψωσι τὴν βαθύτητα ταύτην, ἣν τοὐναντίον Γερμανοί τινες, τῆς σχολῆς τοῦ Χέγκελ (Hegel) ἢ τοῦ διασήμου Ἰωάννου-Παύλου, προθύμως ἀγγέλλουσιν ὅτι ἐπιεράθησαν νὰ ἐπιδείξωσιν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. Σημειοῦνται τις ἐν τῇ γαλλικῇ ἐπὶ τῷ ὅτι σαφῶς ἀναπτύσσει βαθέα τινὰ θέματα, φαίνεται ὅμως ὅτι ἐν τῇ γερμανικῇ πολλοὶ ἐδοξάσθησαν λίαν συχνάκις ἐπὶ τῷ ὅτι σκοτεινῶς διετύπωσαν πράγματα σαφῆ. Εἶναι ἆρά γε πράγματι ὁ Κάντιος (Kant) βαθύτερος τοῦ Πασκὰλ καὶ ὁ Φίχτε (Fichte) βαθύτερος τοῦ Ρουσσώ; ἀλλ' ὁ Φίχτε ἢ ὁ Κάντιος, βεβυθισμένοι ἐν τῇ βραδείᾳ ἐπεξεργασίᾳ, ἐν τῇ σταθμίσει καί, ἂν μοι ἐπιτρέπεται νὰ εἴπω, ἐν τῇ ὑπερηφάνῳ ἱκανοποιήσει τῆς ἰδίας αὐτῶν σκέψεως, ἐπαφίνουσι τοῖς ἀναγνώστοις αὐτῶν τὸν κόπον τοῦ κατανοῆσαι αὐτούς, ἐνῷ ὁ Πασκὰλ ἢ ὁ Ρουσσὼ ἀπαλάττουσι τοὺς ἑαυτῶν ἀναγνώστας τοῦ κόπου τούτου. Ὡς βλέπετε τοῦτο εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα τῆς αὐτῆς αἰτίας. Ἀρκεῖ τῷ Γερμανῷ νὰ κατανοῇ αὐτὸς ἑαυτόν· ὅσον δὲ δυσχερέστερον οἱ ἄλλοι αὐτὸν κατανοοῦσι, τόσον θεωρεῖ τοῦτο ἀπόδειξιν τοῦ βάθους τῆς σκέψεως αὐτοῦ. Ὁ Γάλλος ὅμως θὰ νομίσῃ ὅτι ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ, ἂν ἀπῃτεῖτο κόπος πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ καὶ προτιμᾷ ἀκόμη ὡς ἐπιπόλαιος νὰ θεωρηθῇ ἢ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς σκοτεινός.

Δὲν ἁρμόζει ἆρά γε νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐν φιλολογίᾳ ἐξόχως κοινωνικῇ, οἵα εἶναι ἡ γαλλικὴ φιλολογία, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ θιγόμενα συμφέροντά εἰσι προδιαγεγραμμένως τὰ συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς, αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς δύναταί τις νὰ φαίνηται βαθύς, ὑπὸ τὴν φιλοσοφικὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν, εἶναι φυσικῶς ἧττον συχναὶ ἢ ἐν φιλολογίᾳ, οἵα ἡ γερμανική, ὅπου ἡ μεγάλη τοῦ συγγραφέως ἀξίωσις εἶναι ἡ ἐπιτυχία τοῦ νοουμένου ἐν γένει; Πρὸς ἐπωφελῆ συζήτησιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀνοχῆς ἢ τοῦ ζητήματος τῆς τοῦ λαοῦ κυριαρχίας ἐπειδὴ ὀλιγωτέρων ἔχει τις ἀνάγκην ὀργάνων,

ἀπαιτουμένης ἄλλως ποιᾶς τινος διορατικότητος καὶ ὀλιγώτεραι λοιπὸν ὑπάρχουσι πιθανότητος νὰ ἐκπλήξῃ τις ἢ νὰ ἐκθαμβώσῃ παρὰ ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ζητήματος: «Πῶς τὸ ἐγὼ καὶ τὸ μὴ ἐγώ, τιθέμενα ἐν τῷ ἐγὼ διὰ τοῦ ἐγὼ περιορίζονται ἀμοιβαίως». Ὁ Γάλλος θὰ ἐτίθει τὸ ζήτημα τοῦτο ἁπλούστερον, προφανῶς ὅμως θὰ ἐφαίνετο ἧττον βαθύς. Ἄλλως δὲ καὶ θὰ ὑπέβαλε τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν γένει; Καὶ ἀφοῦ γιγνώσκομεν κάλλιστα νὰ διακρίνωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς κόσμου, δὲν θὰ παρέπεμπε μᾶλλον τὸ πρόβλημα εἰς τὰ παναπιστήμια, ὡς μηδεμίαν ἔχον ὑπὸ πρακτικὴν ἔποψιν χρησιμότητα· τί δὲ ἄλλο ἠδύνατο τις νὰ εἴπῃ εἰ μὴ ὅτι ἡ μομφή, καθ' ἣν ἡ γαλλικὴ φιλολογία στερεῖται βαθύτητος ἐξισοῦται πρὸς τὴν μομφὴν ὅτι δὲν φέρει αὕτη τὸν χαρακτῆρα τῆς γερμανικῆς φιλολογίας; ἰδοὺ μομφὴ ἱκανῶς γερμανική!

Τοσαῦτα περίπου θὰ ἔλεγον περὶ τῆς δῆθεν ἐλλείψεως πρωτοτυπίας παρ' αὐτῇ, ἐλλείψεως, ἣν δὲν ἀποκρούω ποσῶς ἀλλ' ἣν ἑρμηνεύω καὶ ἀνάγω πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν κοινωνικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς. Δύναται τις κάλλιστα ἂν θέλῃ νὰ ζῇ ἔξω καὶ ἐν τῷ περιθωρίῳ, οὕτως εἰπεῖν, τῆς κοινωνίας τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, μολονότι τὸ τοιοῦτο θὰ ἦτο λίαν δυσχερές. Δύναται τις νὰ ἐξαιρέσῃ ἑαυτὸν κατά τινα τρόπον ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἑτέρων αὐτοῦ ὡς ὁ Βύρων (Byron) καὶ ὡς ὁ Σέλλυ (Shelley). Δύναται τις ὅταν θέλῃ ν' ἀποδεχθῇ θαρραλέως τὸ ἀντίθετον τῶν παραδεδεγμένων συνηθειῶν καὶ γνωμῶν. Ὅταν ὅμως θέλῃ τις νὰ ζῇ τοὐναντίον ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπιτρέπεται ἀναμφιβόλως καὶ, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐπιβάλλεται ἔτι, ὀφείλει ν' ἀρχήσῃ ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὰς συνηθείας καὶ τὸ φρόνημα τῆς κοινωνίας ταύτης, καθόσον μάλιστα τοῦτο εἶναι τὸ μόνον μέσον τῆς προσωποποιήσεως αὐτῶν. Δὲν καταπείθει κάνεις τοὺς ἀνθρώπους ἐναντίον τῶν προλήψεων αὐτῶν. Ὃν τρόπον λοιπόν, ἵνα καταστῶμεν κύριοι τῆς φύσεως, ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς νόμους αὐτῆς ὑποταγῆς, ἡ γνῶσις τῶν ὁποίων νόμων παρέχει ἡμῖν τὰ μέσα τοῦ ν' ἀπαλλαγῶμεν αὐτῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πολλῷ δικαιότερον ἔτι δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ θριαμβεύσωμεν ἐπὶ τῶν προλήψεων, ἂν μὴ ἠρχόμεθα τοῦ νὰ συμμερίζώμεθα αὐτάς. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην φιλολογία ἐξόχως κοινωνικὴ ἔσται πάντοτε ἧττον πρωτότυπος παρ' ὅσον φιλολογία, τὸ ἰδανικὸν τῆς ὁποίας κατατείνει ὡς ἄλλοτε ἐν τῇ ἰταλικῇ φιλολογίᾳ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγνοῦ κάλλους ἢ ὡς σήμερον ἔτι ἐν τῇ ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκδήλωσιν τῶν ἀτομικῶν ἐνεργειῶν. Ἐνταῦθα δύναται τις νὰ εἴπῃ πιθανῶς ὅτι ἔγκειται ἡ ἀδυναμία ἢ τὸ ἐλαττωματικὸν τῆς κλασικῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Ἡ ἀδυναμία αὕτη ἢ τὸ ἐλάττωμα θὰ ὑπῆρχε τοὐλάχιστον ἄν, ὡς ἐπειράθημεν ἤδη νὰ καταδείξωμεν, μὴ ἀπετέλει ἀφ' ἑτέρου ἕνα τῶν ὅρων τῆς ἰσχύος αὐτῆς. Ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ τις τῶν πάντων· τὰ ἀνθρώπινα πράγματα εἶναι πάντοτε ἀνάμικτα· καθόσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ν' ἀποφασισθῇ ἂν ὑπάρχῃ ἢ μὴ ἐν μέσῳ τοσούτων χαρακτήρων τῆς φιλολογίας, εἷς τις, ὅστις δέον ἀπολύτως νὰ προτιμηθῇ ἄλλων ἢ πάντων τῶν ἄλλων, τοῦτο εἶναι πρόβλημα ἡ μελέτη τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ ἦναι ἐνδιαφέρουσα· σήμερον ὅμως τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξετάζομεν.

Γ'.

Νὰ καταδείξωμεν ἤδη διὰ τίνος ζωηροῦ φωτὸς ὁ ὁρισμὸς οὗτος τοῦ οὐσιώδους αὐτῆς χαρακτῆρος φωτίζει τὰ σκοτεινὰ μέρη τῆς ἱστορίας τῆς γαλλικῆς φιλολογίας; Ἡ ὑποτίμησις καὶ ἡ τελικὴ λήθη, εἰς ἣν κατέπεσαν τὰ «θύματα τοῦ Μπουαλώ» π. χ., εἰς ἃ δυνάμεθα, πιστεύω, νὰ προσθέσωμεν τὰ πλεῖστα τῶν τοῦ Βολταίρου, αἱ ἀντιφατικαὶ κρίσεις, ἃς τοσοῦτον συχνάκις ἐξίνεγκον καὶ ἃς ἐκφέρουσιν εἰδέτι ἐπὶ τῆς πολυτίμου κοινωνίας—ἡ διαφωνία τῶν ἀρχαίων μετὰ τῶν νεωτέρων, τὴν σπουδαιότητα τῆς ὁποίας παράδοξον πῶς ἐπὶ τοσοῦτον μακροχρόνιον διάστημα παρεγνώρισαν—ἡ φύσις τῆς ἀνατροπῆς, ἥτις ἐπέβλεν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς Νέας Ἑλοΐζης (Nouvelle Héloïse) καὶ τῶν Ὁμολογιῶν (Confessions) — τὸ ἀληθὲς σημεῖον συζητήσεως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ αἰῶνος ἐν ᾧ εὑρισκόμεθα, μεταξὺ κλασικῶν καὶ ρωμαντικῶν, τὰ πάντα ἐξακριβοῦνται, τὰ πάντα συνδέονται, τὰ πάντα διατάσσονται καὶ καταρτίζονται διὰ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν μετὰ τοῦ οὐσιώδους χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Ἂν σχεδὸν ἀγνοῆται τὸ ὄνομα τῶν Θεοφίλων (Thophile) καὶ τῶν Σαϊντ-Ἀμὰν (Saint Amand), τοῦτο συνέβη διότι ἠθέλησαν οὗτοι νὰ δημιουργήσωσι «προσωπικὴν φιλολογίαν» ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν, τῆς τάσεως τῶν πνευμάτων ἐξόχως κοινωνικῆς οὔσης, δὲν ἐκέκτηντο δι' ἑαυτοὺς τὴν συνέργειαν τοῦ κοινοῦ φρονήματος, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἐν Γαλλίᾳ κατώρθωσέ ποτε νὰ διαπράξῃ τι. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οἱ ρωμαντικοὶ ἠξίωσαν ἦτο τὸ δικαίωμα πρὸς ἰδίαν ὕπαρξιν, πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῶν περιορισμῶν, ὑπ' ὧν ἐπεσάρμενεν αὐτοὺς ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀριστουργημάτων «φιλολογίας ὅλως ἀπροσώπου»· τὸ παράδοξον δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ λίαν σημαντικὸν ταὐτοχρόνως εἶναι τὸ ἑξῆς ὅτι, μόλις ἐπέτυχον τοῦ δικαιώματος ἐκείνου, καὶ ἀμέσως παρητήθησαν αὐτό. Τοιουτοτρόπως οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ὅταν ἐκτήσαντο ἐναντίον τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ρώμης τὴν περὶ τὸ σκέπτεσθαι καὶ πιστεύειν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἐθέσπισαν νὰ παραιτηθῶσιν αὐτό, ἰδιαιτέρας ἱδρύσαντες Ἐκκλησίας! . . . . Πάντα ὅμως ταῦτα τὰ ζητήματα ἐνδιαφέρουσι μόνον τοὺς ἱστορικοὺς τῆς φιλολογίας, τούτου δ' ἕνεκεν ἀφοῦ ἐπεσκεψόμεθα ταῦτα, καλὸν νομίζομεν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτύχωμεν τῆς ἐξ ἰδίων ἀποδείξεως τῶν λεγομένων ἡμῶν, ν' ἀντιτάξωμεν εἰς τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆρας τῆς γερμανικῆς καὶ ἀγγλικῆς.

Σχετικῶς πρὸς τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, τὴν καθωρισμένην καὶ χαρακτηριζομένην ὑπὸ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτῆς πνεύματος, ἡ ἀγγλικὴ φιλολογία εἶναι φιλολογία ἀτομικὴ (individualiste). Ἂν ἀφῆτε κατὰ μέρος, ὡς ἐμπρέπει ἄλλως τε, τὴν γενεαλογίαν τῶν Κογκρὸ (Congreve) καὶ τῶν Γουυτσερλέϋ (Wycherley), ὡς καὶ τὴν τοῦ Πόπ (Pope) πιθανῶς καὶ τοῦ Ἄδδισον (Addison), δὲν πρέπει δὲ ποσῶς νὰ λησμονηθῇ ὅτι μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ ἐπίσης καὶ ὁ Σουΐφτ (Swift) —θὰ παρατηρήσητε ὅτι οἱ Ἄγγλοι δὲν γράφουσιν ἢ ἵνα παραστήσωσιν ἑαυτοῖς τὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ αἰσθησιν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀτομικότητος. Ἐντεῦθεν ἡ διάθεσις ἐκείνη, ἣν ἐκδηλοῦσι διὰ τῆς λέξεως humour καὶ ἣν δύναται τις νὰ ὁρίσῃ ὡς τὴν ἐκφρασιν τῆς ἡδονῆς, ἣν αἰσθάνονται, τοῦ νὰ ἀπέπτωνται κατὰ τὸν ἴδιον μόνον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ κατὰ τρόπον ἀπροσδόκητον ἔτι καὶ δι' αὐτοὺς τούτους. Ἐνταῦθα ἡ παρ' αὐτοῖς ἀφθονία, ὁ πλοῦτος, ἡ πληθώρα τοῦ λυρικοῦ ὕψους, ἂν ὁ ἀτομικισμὸς (individualisme) ἦναι ἀκριβῶς ἡ πηγὴ αὐτοῦ καὶ ἂν ὠδή τις ἢ ἐλεγεῖον ἀποτελῇ τὴν ἀκοῦισιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐκροὴν καὶ τὴν ὑπερεκχείλισιν παντὸς ὅ,τι οἰκειότερον, μᾶλλον ἀπόρρητον καὶ ὅλως ἰδιαίτερον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ποιητοῦ. Ἐντεῦθεν πρὸς τούτοις ἡ ἐκκεντρικότης τῶν μεγάλων αὐτῶν συγγραφέων ἐν σχέσει πρὸς τὸ λοιπὸν ἔθνος, ὡσεὶ πράγματι ἐλάμβανον συνείδησιν ἑαυτῶν μόνον διὰ τῆς ἀντιτάξεως αὐτῶν ἐναντίον καὶ ἐκείνων ἔτι, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι τὰ μάλιστα ὁμοιάζουσιν αὐτοῖς. Μήπως δὲ δὲν δυνάμεθα ἄλλως πως νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν; Εὐχερῶς θὰ ἀπαντήσω καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, πᾶν δ' ὅτι ἐνταῦθα λέγω συνοψίζεται ἐν τῷ ὅτι ἀδυνατῶ σαφέστερον νὰ ἐκφράσω τὰς διαφορὰς, αἵτινες διαχωρίζουσι τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας.

Ἄλλως τοῦτο εἶναι καὶ πᾶν ὅ,τι ἀξιῶ νὰ πράξω, ὅταν λέγω ὅτι ὁ οὐσιώδης χαρακτὴρ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας εἶνε ἡ φιλοσοφικὴ αὐτῆς ἰδιότης. Οἱ φιλόσοφοι εἶναι ποιηταὶ ἐν αὐτῇ, οἱ δὲ ποιηταὶ φιλόσοφοι. Ὁ Γκαῖτε (Goethe) δὲν εἶναι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον Γκαῖτε ἐν τῇ Περὶ τῶν χρωμάτων θεωρίᾳ αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ Μεταμορφώσει τῶν φυτῶν, παρ' ὅσον ἐν τῷ Διδᾶν ἢ ἐν τῷ Φαύστῳ, ὁ δὲ λυριωδὸς, ἂν ἐπιτρέπηται ἐνταῦθα ἡ χρῆσις τῆς παροιμιώδους ταύτης ἐκφράσεως, «ρέει ὑπερεκχείλισας» ἐν τῇ θεολογίᾳ τοῦ Σλαϊερμάχερ (Schleiermacher) καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Σέλλιγκ (Schelling). Ἔστιν ἄρα τοῦτο εἰς τοὐλάχιστον λόγος τῆς μεγίστης ἀξίας τοῦ γερμανικοῦ δράματος; Ἀλλὰ φανερῶς οὗτος εἶναι ὁ λόγος τοῦ βάθους καὶ τῆς δυνάμεως τῆς γερμανικῆς ποιήσεως. Καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γερμανικῆς φιλολογίας θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι συναναμίγνυται αὐτοῖς κάτι τὸ συγκεχυμένον ἢ μᾶλλον τὸ μυστηριῶδες, τὸ εἰς ἄπειρον ὑποβολωτικὸν (suggestif), ὅπερ ἄγει εἰς τὴν σκέψιν διὰ μέσου τοῦ ὀνείρου. Τίς ὅμως δὲν ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ ὅτι ὑπὸ τὴν βάρβαρον ὀνοματολογίαν (terminologie) ὑπάρχει τι τὸ ἐλκυστικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ ἐξόχως ποιητικόν, τὸ πρακτικὸν (réaliste) καὶ ἰδανικὸν (idéaliste) ἅμα ἐν τοῖς μεγάλοις συστήμασι τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Φίχτε, τοῦ Χέγκελ καὶ τοῦ Σοπενάουερ (Schopenhauer;) Ἀναμφιβόλως οὐδὲν τοιοῦτον ἀπαντᾷ ἐν τῷ χαρακτῆρι τῆς ἡμετέρας γαλλικῆς φιλολογίας. Ἐνταῦθα κατανοεῖται ἡ πρὸς ἡμᾶς μομφὴ τῶν Γερμανῶν, ἐλεγχόντων ἡμᾶς ἐπὶ τῷ ὅτι στερούμεθα βάθους ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Συγγνώτωσαν ὅμως ἡμῖν ἂν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν μεμφόμεθα ἡμεῖς τὴν φιλολογίαν αὐτῶν ὅτι δὲν συνταυτίζεται μετὰ τῆς ἡμετέρας!

Διότι συμφέρει οὔτω νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ πεντακοσίων δὲ ἢ ἑξακοσίων ἐτῶν τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ μεγαλεῖον οὐ μόνον τῆς εὐρωπαϊκῆς φιλολογίας ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ· θέλω νὰ σημάνω δηλ. ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πάντες οἱ μεγάλοι λαοί, ἀφοῦ βραδέως, οὕτως εἰπεῖν, κατήρτισαν ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτῶν ἀπομονώσει, ἐναπέθηκαν εἶτα ἐν τῷ κοινῷ θησαυροφυλακείῳ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν λαὸν ὀφείλομεν τὴν ἔννοιαν τοῦ μυστηριώδους καὶ τὴν ἀποκάλυψιν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν καλλονῶν τοῦ σκοτεινοῦ καὶ τοῦ δυσλήπτου. Εἰς ἄλλον πάλιν ὀφείλομεν τὴν ἔννοιαν τῆς τέχνης καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ καλέσῃ τὴν κατανόησιν τῆς δυνάμεως τῆς μορφῆς. Τρίτος τις μετέδωκεν ἡμῖν πᾶν ὅ,τι ἡρωϊκώτερον ὑπῆρχεν ἐν τῇ συλλήψει τῆς ἱπποτικῆς τιμῆς. Καὶ εἰς ἄλλον τέλος ὀφείλομεν τὸ ὅτι ἐγνωρίσαμεν πᾶν ὅ,τι ἡ ἀνθρωπίνη ὑπερηφάνεια περικλείει τὸ ἀγριώτερον καὶ εὐγενέστερον ἅμα, τὸ σωτηριωδέστερον ἅμα καὶ τὸ φοβερώτερον. Τὸ πρόσωπον ὅμως, ὅπερ ἡμῖν τοῖς Γάλλοις προώρισται νὰ διαθραματίσωμεν, ἵνα νὰ συνδέσωμεν, νὰ συγχωνεύσωμεν καὶ ἀνοποιήσωμεν, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν ἰδέαν τῆς γενικῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πάντα τὰ ἐν τούτῳ ὑπάρχοντα τυχὸν ἀντιφατικὰ ἢ πολέμια ἀλλήλοις στοιχεῖα. Ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη ἐδανείσθη παρ' ἡμῶν τὰς λατινικὰς ἢ ρωμανικὰς τὴν ἀρχήν, κελτικὰς ἢ γαλατικὰς καὶ γερμανικὰς ἔτι ἂν θέλῃ τις νὰ καλέσῃ αὐτάς, ἐφευρέσεις ἡμῶν ἢ ἡμετέρας ἰδέας ἵνα ἐφαρμόσῃ ταύτας εἰς τὰ πνεύματα τῶν διαφόρων αὐτῆς φυλῶν. Ἡμεῖς ἵν' ἀναλάβωμεν αὐτὰς ὀπίσω ἐν τῷ μέρει καὶ ἀποδεχθῶμεν αὐτὰς οὕτω πως μεταμορφωμένας, ἐζητήσαμεν μόνον νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὴν πρόοδον τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Διεσαφηνίσαμεν τὴν ἐν αὐταῖς τυχὸν ἐνυπάρχουσαν ἀσάφειαν καὶ ἐπινορθώσαμεν πᾶν ὅ,τι ἐνέκλειον τὸ φθοροποιόν· ἐγενικεύσαμεν πᾶν ὅ,τι τοπικὸν αὗται ἐκέκτηντο καὶ ἐξηνθρωπίσαμεν τὸ ἐν αὐταῖς ὑπερβολικόν. Ἀλλ' οὕτω πράττοντες δὲν ἐμειώσαμεν ἔστιν ὅτε ταὐτοχρόνως τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν ἢ ἠλλοιώσαμεν τὴν ἀγνότητα; Ἂν ὁ Κορνήλιος ἐγγύτερον ἡμῶν ἤγαγεν ἀναμφιβόλως τοὺς βαρβάρους καὶ ἥρωας τοῦ Guillen de Castro, ὁ Λαφονταίν, ἀπομιμηθεὶς τὸν συγγραφέα τοῦ Δεκαημέρου (Décaméron) κατέστησε τοῦτο ἧττον κόσμιον παρ' ὅσον ἐν τῇ οἰκείᾳ αὐτῷ εὕρηται γλώσσῃ· ἂν δ' οἱ Ἰταλοὶ μὴ ἐλέγξωσι τὸν Μολιέρον ἐφ' ὅσοις ἠρύσθη ἀπ' αὐτῶν, οἱ Ἄγγλοι δικαίως δύνανται νὰ παραπονεθῶσιν ὅτι ὁ Βολταῖρος μικρὸν κατανόησε τὸν Σαιξπῆρον. Ἐπίσης ἀληθὲς εἶναι ὅμως ὅτι ἂν φιλολογία τις ἐκ τῶν νεωτέρων, ἀποσπῶσα ἀπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου ἀνθρώπου τοῦ Βυρρᾶ ἢ τοῦ Νότου τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου, ἐφ' ᾗ τοσοῦτον ἐμέμφθησαν ἡμᾶς, ἐπεδίωξεν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς «τὸ δημόσιον καλὸν καὶ τὴν λεπτότητα», ἡ φιλολογία αὕτη εἶνε ἡ γαλλική. Πρέπει δὲ νὰ μὴ ἦτο τοσοῦτο κενὸν τὸ ἰδανικὸν τοῦτο ὅσον τόσον συχνάκις ἰσχυρίσθησαν, καθόσον, ὡς ἐπειράθην νὰ καταδείξω, ἀπὸ Λισσαβῶνος μέχρι Στοκόλμης καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου μέχρι Νεαπόλεως τοῦτο εἶνε τὸ ἰδανικὸν ἐκεῖνο, τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ὁποίου μετ' εὐχαριστήσεως ἐπεδίωξαν οἱ ξένοι ν' ἀνεύρωσιν ἐν τοῖς ἀριστουργήμασιν ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἐν ὁλοκλήρῳ τῇ συνεχείᾳ τῆς ἱστορίας τῆς ἡμετέρας φιλολογίας. *(Κατὰ μετάφρασιν* **Γ. Κ. Α).**

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ,

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΗ' ΚΑΙ ΙΘ' ΑΙΩΝΑ*

Ἀνέκδοτον δίπλωμα διδασκαλικόν.

«Ἐπὶ τοῦ κλεινοῦ Νεοφύτου τοῦ μετὰ ταῦτα δὶς πατριαρχήσαντος ἦτο ἑπόμενον ὅτι καὶ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τοῦ τόπου ἔλαβε ζωήν τινα, διότι ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθείσῃ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῷ 1728 ἐκ πολλῶν διδομένων πειθόμεθα ὅτι ἐσχηματίσθη κατ' ἀνάγκην γραμματοδιδασκαλεῖον, ἐνῷ ἐφοίτων κατὰ παράδοσιν ἱερόπαιδες, ὡς ὠνομάζοντο τότε οἱ μαθηταὶ οἱ ἐν τοῖς ναοῖς διακονοῦντες ὡς ὑποτακτικοὶ τῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐλειτούργησε τακτικῶς».

«Ἄξιον δὲ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἐξ Ἀθηναίου ἀνδρὸς διεδόθη νέον φῶς ἐν Καισαρείᾳ, τῇ πατρίδι τῶν Βασιλείων καὶ Γρηγορίων, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ἧς κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον γνώρισμα ἦσαν οἱ λόγοι, καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ, ἥτις ἄλλοτε κατὰ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (ΛΑ', 31) ἀγνοουμένη πάλαι ἐμβιωτήριον τοῖς πεπαιδευμένοις ὑπῆρχεν. Ὁ Ἀθηναῖος οὗτος ἦν ὁ ἀπὸ Σδορνικίου χρηματίσας μητροπολίτης Καισαρείας Καππαδοκίας Γρηγόριος[1] ἀπὸ τοῦ 1773—1796».

Ἐπὶ τῆς πολυετοῦς αὐτοῦ ἀρχιερατείας—δεκατρία μόνον ἔτη διέτριψεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ—πολλὰ κακῶς εὑρημένα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διηυθέτησε, τὸ χρέος αὐτῆς κατὰ 3/4 ὑπεβίβασεν (ἀπὸ 110 εἰς 30 πουγγία) τὰ τῶν ἐκκλησιῶν διέταξε καὶ κατώρθωσεν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων νὰ συστήσῃ σχολεῖον ἑλληνικὸν ἐν Καισαρείᾳ, ὅπερ τῷ 1792 διὰ σιγιλλίου κατωχυρώθη. Ἐν τῷ σχολείῳ διώρισε διδάσκαλον τὸν πρωτοσύγκελλον αὐτοῦ Ἰγνάτιον τὸν μετὰ ταῦτα ἐπίτροπον αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ, ὃν καὶ πρὸ τῆς εἰς Καισάρειαν μεταβάσεως αὐτοῦ εἶχεν δικεῖσε προαποστείλει ἵνα προετοιμάσῃ τὰ κατὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτοῦ[1]. Ἐν τῇ σχολῇ διεδέξατο τὸν Ἰγνάτιον Γερμανὸς ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας τῆς κατ' Ἰσσόν, οὗ ἡ μνήμη μέχρι τῆς σήμερον διατελεῖ ἄλυστος. Βιογραφία τοῦ ἀνδρὸς λεπτομερὴς φέρεται ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς τοῦ κ. Ἀν. Λεβίδου[2] ὅστε θεωροῦμεν ἐνταῦθα περιττὸν νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὰ ἀλλαχοῦ εἰρημένα καὶ γνωστά. Κληθεὶς εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου πρὸς καλὸν τῆς σχολῆς αὐτοῦ, ἀφῆκε διάδοχον ἐν τῇ σχολῇ τὸν μετὰ ταῦτα ἡγούμενον τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου καὶ μεθύστερον μητροπολίτην Καισαρείας Παΐσιον, τὸν ἐκ Φαρασίων καταγόμενον. Τὸν Καισαρείας Παΐσιον εὑρίσκομεν ἐν χειρογράφῳ βιβλίῳ, προσαχθείσῃ ἡμῖν, ἐν Καισαρείᾳ διατρίβουσι, πρὸς ἀγορὰν κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1803, ἐκ τῆς πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας ἀπελθόντα εἰς Κερμίραν, κωμόπολιν δίωρον ἀπέχουσαν. Ἐν τῷ χειρογράφῳ φέρονται: «ἐν ἔτει ϛωγ' ὀκτωβρίου α' ὁ ὁσιολογιώτατος κὺρ Παΐσιος ἐν τῇ κατὰ Καισάρειαν κώμῃ κερμίρι καλουμένῃ καθιδρύθη διδάσκαλος παρὰ τοῦ ἱερωτάτου Γερμανοῦ τοῦ τῆς κατὰ Καισάρειαν κοινῆς σχολῆς διδασκάλου ἐπὶ Χ" Ἀντωνίου ἄρχοντος».

«Τῷ 1804 ὁ Γερμανὸς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐκ Καισαρείας τῇ ἐπινεύσει τοῦ μητροπολίτου Φιλοθέου ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Προδρόμου καὶ ἤρξατο τῆς διδασκαλίας ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ἱδρύματι, πρὸ μηνῶν μόλις ἐπισκοπασθέντι· διότι τὰ τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς ἐγκαίνια συνετελέσθησαν κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐρεύνας τῇ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, Μαΐου 8, ἡ δὲ εἰς τὴν Μονὴν ἐγκαθίδρυσις τοῦ Γερμανοῦ τῇ 4 Ἰουνίου, τοῦ Παΐσιου ἐκ Κερμίρας προσκληθέντος καὶ ἀναλαβόντος τὴν ἡγουμενίαν τῆς Μονῆς[3]. Ὁ Γερμανὸς ἐπέζησε μέχρι τῆς 15 νοεμβρίου 1805. Μαθηταὶ αὐτοῦ[4] καὶ τῆς ἐν Μονῇ σχολῆς ἀνεφάνησαν πλεῖστοι ἱερεῖς καὶ ἱερομόναχοι, τεσσαρεσκαίδεκα δὲ καὶ ἀρχιερεῖς, ὧν ἐν ὑποσημειώσει τῆς 192 σελίδος τῶν Καππαδοκικῶν αὐτοῦ ὁ κ. Λεβίδης ἐν ὀλίγοις τότε ὀνόματα καὶ τὸν βίον ὑποσημειοῦται. Ἐνταῦθα προστιθέμεθα ἡμεῖς καὶ δέκατον πέμπτον τὸν ἐκ Μουταλάσκης Παρθένιον, ἱεροκήρυκα ἐν Σμύρνῃ καὶ διδάσκαλον, ἐκδότην τοῦ «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ», τιτουλάριον ἐπίσκοπον Λαοδικείας ἐν Ταταούλοις καὶ μετέπειτα τῇ 25 Ἰουνίου 1880 εἰς τὴν μητρόπολιν Πισιδίας προαχθέντα, ἣν θεοφιλῶς ἐποίμανε μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου 1886, ὅτε καὶ πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε».

Μετὰ ταῦτα προστίθενται ὀλίγα περὶ τοῦ Παΐσιου τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας, τοῦ πρώην διδασκάλου καὶ ἡγουμένου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου οὗ ὁ βίος γράφεται ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς τοῦ κ. Λεβίδου. Ἐπὶ τούτου ἤκμασεν ἡ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Σχολὴ μάλιστα ὑπὸ τὸν ῥητορικώτατον καὶ λαμπροφωνότατον Ἀγαθάγγελον τὸν Καισαρείας τῆς Φιλίππου. Τὰ κατὰ τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ εἶναι πολυδιήγητα, παραπέμπεται δὲ ὁ πιλεῖω βουλόμενος εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Λεβίδου σεσημειωμένα ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς καὶ σημειώσίν τινα τοῦ κ. Γεβεὼν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Ἀκαδημίᾳ, σ. 215.

Ἕνεκα τοῦ παρελθυόντος τῆς ὥρας δίκην ἐπιλόγου ἀναγινώσκεται πιστότατον ἀντίτυπον διδασκαλικοῦ διπλώματος, ὅπερ ὁ δωρησάμενος τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου ἰατρὸς κ. Ἀλεκτορίδης σημειοῦται ὅτι εὑρέθη μεταξὺ τῶν βιβλίων τοῦ μακαρίτου πατρὸς αὐτοῦ ἐν Φερτακαίνοις. Τὸ πτύχιον μήκους 0,45 μ. καὶ πλάτους 0,35, περιέχει τάδε:

Ἔκδοσις Σπουδαστικοῦ διπλώματος.

«Ἀναστάσιος Ἱερόπαις, ὁ ἀπὸ Ἀραβὰν Κώμης Καππαδοκικῆς, νεανίσκος ἔμφρων, συνετός, ὀξύνους, ζωηρός, νουνεχής, θεοσεβής, καὶ κοσμιωτάτης ἠθικῆς διαγωγῆς, τὰς σπουδαστικὰς αὐτοῦ διατριβὰς τακτικὰς ποιησάμενος ἐν τῇ θεολογικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ Σχολῇ τῆς Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας τοῦ Τιμίου Προδρόμου μονῆς, τῆς κατὰ Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, παρὰ τῷ Πανιερωτάτῳ Ἀρχιδιδασκάλῳ κυρίῳ Ἀγαθαγγέλῳ τῷ καὶ Πρώην Μητροπολίτῃ Καισαρείας τῆς Φιλίππου, καὶ ἅπαν τὸ ἀτάδιον διανύσας τῶν προσηκόντων μαθημάτων, καὶ ἐντελῶς σπουδάσας τήν τε Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ Ποίησιν, καὶ τὴν Ἱερὰν θεολογίαν καὶ ῥητορικὴν ἀκριβῶς, ἐξῆς δὲ κατὰ σειρὰν τὴν Λογικήν, Μεταφυσικήν, Δικαιολογίαν, Ἠθικήν, Ἀριθμητικήν, χρονολογίαν μαθηματικήν, Γεωγραφίαν, Στοιχειώδη Ἄλγεβραν καὶ Γεωμετρίαν, καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς οὐσιώδεις καὶ ἀναγκαίους κλάδους τῆς τε Ἑλληνικῆς φιλολογίας, καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἀναδειχθεὶς δόκιμός τε καὶ ἄριστος, τιμᾶται τῷ ἐνσφραγίστῳ τούτῳ καὶ ἐνυπογράφῳ ἡμῶν ἀποδεικτικῷ, ἤγουν τῷ διδασκαλικῷ αὐτοῦ Διπλώματι· δι' οὗ δύναται ἀναμφιλέκτως ὁ αὐτὸς Λογιώτατος Κύριος Ἀναστάσιος Ἱερόπαις, κρατεῖν δημόσιον Διδασκαλικὴν Καθέδραν καὶ κατακοσμεῖν αὐτὴν ἀξίως πανταχοῦ τῆς θεοστηρίκτου Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἄνευ τινος κωλύματος, ἐλευθέρως τε καὶ ἀνεμποδίστως, καὶ μηδεμιᾷ δευτέρᾳ ἐξετάσει (ἐκτὸς τῆς παρ' ἡμῶν προγενομένης) καθυποβαλλόμενος ὑπ' οὐδενὸς πώποτε, ὡς ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὴν παροῦσαν τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ καὶ ἀξιότητος ἀπόδειξιν διὰ διπλώματος παρὰ τοῦ ἰδίου Καθηγητοῦ καὶ Διδασκάλου αὐτοῦ Πανιερωτάτου Κυρίου Ἀγαθαγγέλου· ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀληθείας, καὶ πίστωσιν τῆς ἐν τοῖς προειρημένοις μαθήμασιν ἀπογρώσης κατὰ πάντα τελειοποιήσεως τοῦ ἄνωθι σημειωθέντος Λογιωτάτου Κυ Ἀναστασίου Ἱερόπαιδος, ἐξεδόθη, καὶ ἐδωρήθη τῷ αὐτῷ κατ' ἀξίαν τὸ παρ' ἡμῶν ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφράγιστον ἀποδεικτικόν, ἤγουν τὸ Διδασκαλικὸν αὐτοῦ Δίπλωμα.

Ἐν τῇ κατὰ Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας Ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου ϛωμδ' Σεπτεμβρίου α'».

Τ. Σ. † ὁ Π. Καισαρείας Φιλίππου Ἀγαθάγγελος, ὁ καὶ Ἀρχιδιδάσκαλος.

Ἡ σφραγὶς ἐπὶ σφραγιστικοῦ ἐρυθροῦ κηροῦ καὶ ἐπὶ προσθέτου χάρτου διακρινομένη φέρει ἀρχιερατικὴν μίτραν. Ἐν τῷ δεξιῷ μέρει διακρίνονται κεφαλαῖα τὰ γράμματα

ΚΣ καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ ΡΣ
κάτωθεν δ. ΦΑ » » » ΙΠ
ΑΓ » » » ΘΑ
1833.

ἤτοι † Καισαρείας Φιλίππου Ἀγαθάγγελος 1833.

(*) Ἴδε ἀριθ. 5, σελ. 85—87.

(1) Διεδέξατο ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Καισαρείας τὸν ἀπὸ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Μακάριον ἐκβληθέντα κατά τινα χειρόγραφον σημείωσιν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἡ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Β. Πυλάδου τῷ ἐλλογίμῳ κ. Μ. Παρανίκᾳ χορηγηθεῖσα σημείωσις καὶ ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθεῖσα ἐν ὑποσημειώσει τῆς 118 σελ. τοῦ «Σχεδιάσματος» αὐτοῦ εὕρηται αὐτῇ λέξει ἐν χειρογράφῳ, περιέχοντι καὶ ἄλλας πληροφορίας, ἀποκειμένῳ τό γε νῦν παρ' ἡμῖν. Ὁ μακαρίτης Πυλάδης ἀρά γε ἤντλησε τὴν σημείωσιν ἐκείνην ἐκ τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου;

Ὁ Γρηγόριος καθ' ἡμᾶς ἐχρημάτισε Καισαρείας μέχρι τοῦ 1796 οὐχὶ 1797 ὡς παρὰ πᾶσι φέρεται. Ἐν τε τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ» (1885) καὶ ἐν τῷ περὶ «Κουρούτσεσμε» ἡμετέρῳ ποιήματίῳ (ἔκδ. Ἀθηνῶν σελ. 21) ῥητῶς φέρεται ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Κουρούτσεσμε διὰ πώλησιν μνημείου πρὸς ταφὴν τοῦ ἁγίου Καισαρείας ἔλαβε γρόσια 150, ὅτι δὲ τῷ 1796 (Ἰούλιον) ἐξελέγη διάδοχος αὐτοῦ ἀπὸ Μελενίκου ὁ Λεόντιος. Μήτι λάθος ἐπισυνέβη ἐν τῇ ὑφ' ἡμῶν τότε ἀντιγραφῇ παροραθέν;

1) Ὁ Ἰγνάτιος ἐξεκίνησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 4 Σεπτεμβρίου καὶ ἐφ' ἵππου δι' Ἀγκύρας ἔφθασεν εἰς Καισάρειαν τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

2) Σελ. 185 καὶ ἑξῆς. Εὐχῆς ἔργον ἦτο πᾶς φιλόμουσος ἰδίᾳ οἱ Καππαδόκαι νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸν κ. Λεβίδην πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ Β' καὶ Γ' τόμου τῶν Καππαδοκικῶν αὐτοῦ, ἅτινα εἶνε ἕτοιμα.

3) Εἰς τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς, συντελεσθεῖσαν ἀπὸ τῆς 16 ἰουλίου ἕως 19 σεπτεμβρίου, ἐχορήγησαν χρήματα ὅλαι αἱ ὀρθόδοξοι κοινότητες τῆς ἐπαρχίας, πρὸς δὲ ἐλήφθησαν καὶ δεκακισχίλια γρόσια ἐκ τοῦ κοινοῦ σχολείου ἐπὶ τόκῳ. Ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ 240,865 γρόσια, ὡς βεβαιοῦται ἐν τοῖς λογαριασμοῖς τῇ ὑπογραφῇ τοῦ μητροπολίτου Φιλοθέου καὶ τῇ τοῦ προηγουμένου Παρθενίου.

4) Μεταξὺ τῶν πεντεκαίδεκα τούτων ἀρχιερέων εἶνε καὶ ὁ τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀγκύρας κοσμῶν πανιερώτατος κ. Γεράσιμος. Περὶ τοῦ Γερμανοῦ τούτου ἔχει πολλὰ ὁ κ. Λεβίδης, ἐπίσης δὲ λαμπρὰν καὶ ἀξιόλογον σημείωσιν παρέσχε τῷ φιλοπόνῳ ἐκδότῃ τοῦ «Σχεδιάσματος» κ. Μ. Παρανίκα ὁ πανοσ. διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Γρηγορᾶς κατέχουσαν τὰς σελ. 118—123.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ Paul Bourget*.

Τοῦτο ἀκριβῶς ἀπετέλει τὸ ἄλυτον αἴνιγμα, ὅπερ ἐπέσυρε τὴν ζωηρὰν περιέργειαν καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Λαυρεντίου κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Μπαρμπὲ Δεζουὴ μέχρι τῆς ὁδοῦ Βαλζὰκ μετάβασιν, ἣν μετά τινα καιρὸν ἐσυνείθισε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἑξάκις τῆς ἑβδομάδος, πάντοτε δὲ περὶ τὴν τετάρτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν. Δὲν προήρχετο τοῦτο οὐδέποτε ἐξ ὀπισθολογισμοῦ, μολονότι ὁ Γεράρδος ὅταν ἤρχετο εἰς τὸν οἶκον καὶ εὕρισκε τὸν φίλον πάντοτε παρεκάλει αὐτὸν νὰ μείνῃ εἰς τὸ δεῖπνον καὶ νὰ διέλθῃ τὴν ἑσπέραν μετ' αὐτῶν. Ὄχι! ἀλλὰ διὰ τῆς συνήθους τοῖς ἐρῶσι πολιτικῆς λεπτότητος ὁ Ἠλίας Λαυρέντιος εἶχεν αἰσθανθῆ μᾶλλον ἢ παρατηρήσει ὅτι ἡ κ. δὲ Βέλδ ἦτο πρόσωπον ἐξέχον πάντοτε καὶ εὐχαριστούμενον κατὰ τὸ τέλος τῆς μεταμεσημβρίας. Πράγματι· ἅπασαι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσι κατὰ τὴν ἡμέραν στιγμήν τινα παροδικὴν καθ' ἣν ἡ ὡραιότης αὐτῶν εὑρίσκεται ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ χρώματος καί, οἱονεὶ εἰπεῖν, μετὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῶν πραγμάτων; Ὑπάρχουσι γυναῖκες εὔθυμοι καὶ γελόεσσαι, ὧν οἱ ἐλαφροὶ διανοητικοὶ ἀκισμοὶ εἰσὶ θελκτικώτεροι τῶν ὡραίων. Μετ' αὐτῶν δέον νὰ ζῇ τις ἐν τῇ οἰκειότητι ἢν παρέχει ἡ ἐξοχὴ ἢ αἱ παράλιοι πόλεις ὁ δ' ἀγαπῶν αὐτὰς ἀνὴρ ἀπολαύει πλειότερον τῶν θελκτικῶν αὐτῶν χαρίτων ἐν ἐκδρομῇ ἐφ' ἵππων ὑπὸ τὸν μόλις ἀνατέλλοντα ἥλιον. Ὑπάρχουσι πάλιν ἄλλαι σοβαραὶ καὶ ὑπερήφανοι εἰς ἃς ἁρμοδιω-

(*) Ἴδε ἀριθμ. 5 σελ. 90—91.

τέρα τυγχάνει ἡ λαμπηδὼν τῶν νυκτερινῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ὁποίων αἱ βασιλικαὶ χάριτες ἐξωτερικεύονται ἀποτελεσματικώτερον ἐν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν πλουσίων ἀμφιέσεων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπλέτου φωτὸς καὶ τῶν ἀνθέων, τῶν ἀθαμάντων καὶ τῶν γυμνῶν ὤμων. Ἡ χάρις τῆς Κλάρας, λεπτοτάτη, σοβαρά, ἀλλὰ καὶ θελκτικωτάτη συνάμα, ἐδέσμευε πλειότερον ἐν τῷ ἡμίφωτι τῆς ἀρχομένης νυκτός. Ἐστήριζε τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς, τὸν κορμὸν τοῦ σώματος ἐπιπροθέτει ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνοντα μεταξὺ τῶν ἐρισινώτων τῆς μακρᾶς ἕδρας. καὶ πρὶν ἢ ὁ ὑπηρέτης φέρῃ τὰς μικρὰς ἀγγλικὰς λυχνίας μεθ' ὑαλίνων σφαιρῶν ροθοχρόων καὶ κυανῶν, ὡμίλει διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ ἐλαφρᾶς. Τότε ἐπρόφερε τινὰς τῶν παραδόξως συγκεχυμένων καὶ σκωλιῶν ἐκείνων φράσεων, ἐν αἷς ἡ φαντασία τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνετο ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ ἐξομολόγησίν τινα κρυπτομένην ὑπὸ βασάνους διὰ τὰς ὁποίας οὐδέποτε παρεπονεῖτο. . . Ναί. ὁ Λαυρέντιος ἔβλεπεν αὐτὴν πάντοτε οὕτω· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀβεβαίους, τὸ στόμα ἡμικεκλεισμένον, ἤττον βεβαίαν περὶ ἑαυτῆς καὶ μᾶλλον παλαντευομένην, ἀγαπῶσαν, ἐν τῷ μέσῳ φωτός, ὁσάκις ἐν καλοκαιρίᾳ ἤρχετο πεζῇ κατὰ μῆκος τοῦ περιστυλίου ἐκείνου τῶν Ἀπομάχων ἔνθα εἶχε συναντήσει τὸν Γεράρδον. Πόσον πλησίον ἀλλὰ καὶ πόσον μακρὰν ἤδη εὑρίσκετο ἡ συνάντησις ἐκείνη! Καί, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ἐρῶντας, μηχανικῶς ὅλως συνεταύτιζε τὴν μορφὴν τῆς Κλάρας πρὸς πᾶν ὅ,τι καθ' ὁδὸν συνήντα. Ποσάκις εἶχε διαβῆ διὰ τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου περιστυλίου ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ κυρία Ὠλρῃ ἦν ἔτι ἐλευθέρα. Οἷον μυστηριώδες πεπρωμένον ἀπομάκρυνε τὸ πρῶτον, ἐπλησίασε δ' εἶτα αὐτὸν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην . . . Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔστατο ἐπὶ τῆς γεφύρας, παρετήρει τὸν Σηκουάνα κυλίοντα τὰ ὕδατα αὐτοῦ, πράσινα, ψυχρὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἐργατικὰ ρυμουλκὰ σύροντα τῇ προσπαθείᾳ τοῦ ἀτμοῦ πελώρια σκάφη πλήρη γαιανθράκων. Μακράν, ἀριστερᾷ, ὑψοῦντο εἰς τοὺς αἰθέρας λεπτότατοι οἱ δύο πύργοι τοῦ Τροκαδερό, ἐνῷ δεξιᾷ τὰ δένδρα τοῦ Κεμψιεικοῦ καθίσταντο ἀφανῆ ἐν τῷ ζοφερῷ ὁρίζοντι. Πρὸ τῆς ἐν πλήρει ὑπαίθρῳ παγερᾶς ἐκείνης ἐργασίας τῆς ζωῆς, ἠσθάνετο ἡδονήν, κινοῦσαν τόν τε νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ, ἀναμιμνησκόμενος τῆς στενῆς καὶ θαλπερᾶς γωνίας ἔνθα ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀνέμενεν αὐτόν. Ἤδη ἐτρέπετο τὴν ὁδὸν φραγκίσκου τοῦ Α', ἥτις ἦτο πλατεῖα καὶ μακρά, ἐν δὲ τῇ σχετικῇ ἐρημίᾳ τῆς γαληνιαίας ἐκείνης δενδροστοιχίας ἠδύνατο ἐν ἀνέσει νὰ προδιαγράφῃ τὸ σχέδιον τῆς συνδιαλέξεως αὐτοῦ μετὰ τῆς κ. δὲ Βέλδ. Ἠγάπα ἐπίσης τὴν λεωφόρον τῶν Ἠλυσίων, μυρμηκιῶσαν ἐξ ἀμαξῶν, τοῦτο δ' ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν ὅλως σιγὴν τῆς ἀνωφερείας τῆς ὁδοῦ Βαλζάκ. Εἶναι ἡ εὐδαιμονία τῶν μυστικῶν, τῶν ἀσυναισθήτων τρυφερότητων, ὁ ρεμβασμὸς ὁ περιβάλλων ὅλα τὰ ἀντικείμενα. Οὐδέποτε ἀγαπᾷ τις καλλίτερον. ἀλλ' ἢ μόνον ὅταν ἀγνοῇ ὅτι ἀγαπᾷ. Θλιβερὰ ἀλήθεια, ἥτις ἀποκαλύπτει ἡμῖν πλάνην τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀνισχύρου ὅπως ἐκτελέσῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ ὠθήσῃ ἡμᾶς πρὸς πλήρες πάθος! Ὁ ἔρως ὅμως εἶναι ὡς οἱ μικροὶ παῖδες. Μάτην προσπαθεῖ τις νὰ δικαιρήσῃ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀθωότητι τῶν πρώτων μειδιαμάτων αὐτῶν. Πρέπει νὰ ἀνδροθῶσιν. Πρέπει νὰ μᾶς προξενήσωσι θλίψεις. Πρέπει νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσιν...

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ὅτε ἀφίκετο εἰς τὴν ὁδὸν Βαλζὰκ κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας τὰς ἀβεβαίους, ἃς ἠγάπα, ὁ Λαυρέντιος δὲν εὗρεν ὑπηρέτην ὅπως τὸν ὁδηγήσῃ, καίτοι ὁ κώδων τοῦ θυρωροῦ εἶχε προαγγείλει τὴν ἔλευσίν του. Ἡ θύρα τοῦ διαμερίσματος τῆς κ. δὲ Βέλδ, ἦτο ἀνοικτή. Εἰσῆλθεν. Ἤκουσεν ἐλαφρῶς τὴν θύραν πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυανῆν αἴθουσαν. Οὐδεὶς ἀπήντησεν. Ἤνοιξε τὴν δευτέραν ταύτην θύραν καὶ παρετήρησε τὴν Κλάραν ἡ ὁποία δὲν εἶχεν ἀκούσει αὐτόν. Ἐκάθητο ἐν τῷ ἡμίφωτι παρὰ τὴν ἑστίαν, τὰς χεῖρας ἔχουσα ἐσταυρωμένας ἐπὶ τῶν γονάτων, ἐν στάσει ἐκφραζούσῃ ἠθικὴν κόπωσιν μεγίστην. Ἐν τῇ στάσει τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις δὲν εὑρίσκετο πλέον ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πρώτης νεότητος καὶ ἡ ὁποία λευκὴν φόρουσα περιβολήν, ὡς εἰκὼν φάσματος, παρετήρει πρὸ αὐτῆς κατὰ τὸ τέλος τῆς χειμερινῆς ἐκείνης μεσημεσημβρίας τὰς φλόγας τῆς ἑστίας ἔνθα ἐφαίνετο παρακολουθοῦσα τὴν καταστροφὴν ἐλπίδος ἠγαπημένης καὶ ἀγχίας— ὑπῆρχέ τι τὸ σκληρῶς καὶ ἀναπόδραστος ἀξιοθρήνητον καὶ θλιβερόν. Ἦτο ὡσεὶ πλάνης ἐκκαδένισις ὄντος ἠττηθέντος. Ἡ δ' ἔκφρασις ἐκείνη τῆς οἰκιακῆς καταστροφῆς τυπαύτην προὐξένει ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ὑπερήφανον ἐκεῖνον χαρακτῆρα, ὅστις συνήθως ἦν κύριος ἑαυτοῦ. ὥστε ὁ νεαρὸς ἀνὴρ ἐθλίβη μέχρι θανάτου. Ἔβη πρὸς αὐτὴν ἀσυναισθήτως ὡς ἐξ ἐνστίκτου καὶ ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐτῆς. «Ἠσχέτε;» εἶπεν. Ὕψωσεν ἐκείνη τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦν ὡσεὶ νεκροῦ. Τόσον συνεκινήθη ὥστε ἀκουσίως ἡ καρδία αὐτοῦ συνεσφίγθη καὶ δύο δάκρυα παχέα ἐφάνησαν εἰς ἑκάτερον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ —ἐκ τῶν δακρύων ὅμως ἐκείνων τὰ ὁποῖα αἱ ἐρῶσαι γυναῖκες οὐδέποτε βλέπουσι ῥέοντα ἄνευ ἀνδρὸς ἐπιθυμίας νὰ πίωσιν αὐτὰ ἐν ἑνὶ ἀσπασμῷ. Ἐκείνη παρετήρει αὐτὸν καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτήν, ἀπεκάλυπτεν ὁλόκληρον τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Εὐγνωμοσύνη ἀπερίγραπτος ἐπερράνη ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς καὶ γαλήνιος ἀποβάσα εἶπεν. «Διετέλουν ἐν κακαῖς στιγμαῖς. Ποῖος ὅμως δὲν ἔχει τοιαύτας; Ἤλθετε ὅμως καὶ σᾶς εὐχαριστῶ, διότι ὅλαι αὗται αἱ κακαὶ ἰδέαι θὰ ἐξαφανισθοῦν. Σᾶς κρατῶ ἐδῶ ἀπόψε, προσέθηκεν ὅταν ὁ ὑπηρέτης εἰσῆλθε φέρων τὰς λυχνίας. Ὁ Γεράρδος δὲν θὰ ἔλθῃ νὰ δειπνήσωμεν, ἐπομένως σᾶς ζητῶ ὡς ἐλεημοσύνην νὰ μὴ μὲ ἀφήσητε μόνην ἀπόψε. . .» Ὁ Ἠλίας ἐδέξατο καὶ, εἴτε διότι ὁ οἶκος, οὗ τεκμήριον πασιφανὲς παρέσχε συνεκίνησε βαθέως τὴν Κλάραν, εἴτε διότι κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην διετέλει ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν νευρικῶν ἐκείνων ἐπιρροιῶν κατὰ τὰς ὁποίας ἡ αἰφνιδία ἀγωνία διαλύεται εἰς ψυχικὰς ἐκχύσεις, ἐπεφάνη τῷ νεαρῷ ἀνδρὶ ὡς νέα ὅλως γυνή. Συνεπείᾳ αἰφνιδίας μεταμορφώσεως, ἀπέβαινε βαθμηδὸν ἡ εὔθυμος, ἡ διαχυτική, ἡ παιδικὴν ὅλως χάριν ἔχουσα γυνή, ὡς θὰ ἦτο ἐν ἐποχαῖς εὐτυχεστέραις. Συνδιελέγετο καὶ τὰ βλέμματα αὐτῆς ἔλαμπον. Ἀνεγείρετο καὶ χάρις θυμήρης ἀπεκάλυπτεν ὅτι ὑπὸ τὴν συνήθη αὐτῆς ψυχρότητα ἐκρύπτετο χαρακτὴρ θωπευτικῆς ὅλως τρυφερότητος. Παρετήρει καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἠλεκτρικὸν ρευστὸν ἐξεχέετο τῶν συνήθως ἐσβεσμένων κορῶν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς. Τὸ πρῶτον ἤδη συνδιαλεγομένη ἤψατο τοῦ αἰώνιον ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων ὑπάρχοντος ἔρωτος, εἰς ὃν φαίνεται ὅτι κατ' ἀνάγκην δέον νὰ καταλήγῃ πᾶσα συνδιάλεξις ἔστω καὶ μεταξὺ τοῦ σοβαρωτάτων ἀρχῶν ἀνθρώπου καὶ τῆς μᾶλλον δειλίμονος γυναικός, ἀρκεῖ μικρά τις οἰκειότης νὰ ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν. . . Πρὸ πολλοῦ εἶχον δειπνήσει· ἔξω ὁ ἄνεμος ἐμυκᾶτο. Ἦσαν μόνοι. Ἀφοῦ συνδιελέξαντο περὶ τῶν ἀναποφεύκτων ψεύσεων ἐλπίδων τοῦ τρυφεροῦ καὶ ἀπίστου ἔρωτος, ἡ Κλάρα εἶπεν ὅτι τοὐλάχιστον ἡ φιλία δὲν ἐψεύδετο. Ἔλεγεν ὅτι ἡ χίμαιρα αὐτῆς ἦτο πάντοτε νὰ συναντήσῃ, οὐχὶ φίλην, ἀλλὰ φίλον διότι συχνότατα ἐν τῇ φύσει τῆς γυναικὸς ὑπάρχει τὸ ἀναπόφασιστον καὶ τὸ ἀβέβαιον, ἐνῷ ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ συνενώσῃ ἄριστα τὴν ἀγνότητα ἀδελφοῦ καὶ τὴν λεπτότητα ἀδελφῆς. Διὰ βλέμματος εἰλικρινείας τόσον συγκινητικῆς ὥστε πᾶν ἴχνος φιλαρεσκείας ἦτο ἀπών, ἠρώτα τὸν Ἠλίαν ἐὰν ἐπίστευεν εἰς τὸ δυνατὸν τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης φιλίας—ἀρκεῖ μόνον ἡ γυνὴ νὰ μὴ κρύπτῃ ὀπισθοβουλίαν οὐδεμίαν καὶ ὁ ἀνὴρ νὰ κεῖται ἀνώτερον τῆς ψευδοῦς ἐκείνης φιλοτιμίας, ἥτις τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο φίλων μετατρέπει εἰς πάλην.

Εἶτα, ὡσεὶ ἐπανερχομένη εἰς ἑαυτὴν καὶ ὑπὸ θλιβερῶν εἰκόνων πιεζομένη, προσετίθει ὅτι ἦτο τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀθλιότητος τὸ βλέπειν πόσον παραγνωρίζομεν ἀλλήλους ἐν τῇ τόσον ὀλιγοχρόνῳ ὑπάρξει ἡμῶν καὶ πόσας αἱ κακαὶ συνεννοήσεις, ἐπιφέρουσι δοκιμασίας καὶ παθήσεις. Εἶτα ἐν ἀφελείᾳ καὶ ἀγνότητι παρθένου ὁμιλούσης ὅπως σκέπτεται, ἠρώτα τὸν Ἠλίαν. «Θέλετε νὰ εἶσθε φίλος μου;» Ἐκεῖνος ἀπήντησεν: —«ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καιροῦ εἶμαι φίλός σας ἐν ἀγνοίᾳ ὑμῶν. . . .» Καὶ τότε ἤρχετο διηγούμενος τὰς ἀναμνήσεις, ἃς περὶ αὐτῆς διετήρησεν, —αἱ δὲ ὧραι τῆς ἑσπέρας ἐκείνης ἔφευγον ταχεῖαι. Ἀμφότεροι διετέλουν ἐν τῇ θείᾳ ἐκείνῃ στιγμῇ καθ' ἣν δύο ὄντα, πλασθέντα διὰ νὰ καταστήσωσιν ἄλληλα εὐτυχῆ, ἀποκαλύπτονται αἴφνης καὶ ἑκάτερον αὐτῶν ἐν τῷ ἀπέναντι αὐτοῦ δὲν βλέπει ἄλλ' ἢ μόνον τὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι αὐτοῦ, χωρὶς νὰ συναισθάνωνται τὴν συνέπειαν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης. Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμήν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὡς ἐν ὀνείρῳ ἑσπέρας ἐκείνης, ὁ Ἠλίας εἶχεν ἐντύπωσίν τινα ἄλλην ἢ ὅτι ἡ παρ' αὐτῷ γυνὴ ἠδύνατο νὰ εἶναι ἄλλο τι παρ' ἀδελφή. Τὸ ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ ὑπάρχον θηλυπρεπές, ἡ νάρκη καὶ ἡ ἀπογοήτευσις, καθίστων αὐτὸν κατάλληλον ν' ἀπολαύῃ τῆς ἡμιαπολαύσεως ἐκείνης, ἥτις εἶναι τὸ λυκαυγὲς τοῦ συμμεριζομένου ἔρωτος, —μόλις δὲ κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Γεράρδου ἠδυνήθη ν' ἀναμετρήσῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ὁδοῦ, ἣν διέτρεξε μετὰ τῆς Κλάρας. Καὶ ὁ Ἀκιρὲς ἀφικόμενος, εἶχεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὡς ἀνταύγειαν θυμηδίας. Εἶχε δειπνήσει μετὰ φίλων καὶ διέλθει δύο ὥρας εἰς τὸ θέατρον. Ἐνῷ δ' οὗτος ἐδιηγεῖτο πῶς διῆλθε τὴν ἑσπέραν, ὁ Ἠλίας παρετήρει τὴν Κλάραν, ἧς τὸ πρόσωπον ἐκ νέου ἀπέσβυ καὶ ἠλλοιώθη, ἐνῷ συνάμα ἄλγος δριμὺ ἐκυρίευσεν αὐτόν, ἐν δὲ τῷ ἄλγει ἐκείνῳ μετὰ φρίκης ἀνεγνώρισε τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ἔρωτος.

(Ἀκολουθεῖ). Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Περὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως(*).

Ὁ διάσημος ἀστρονόμος Schiaparelli ἔσχε τὴν τιμὴν ν' αὐξήσῃ τὰς περὶ τοῦ Ἄρεως ἡμετέρας γνώσεις. Αἱ ἐπὶ τούτου ἐργασίαι αὐτοῦ ἤρξαντο μετὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ 1877, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἐγένετο ὑπὸ τὰς μᾶλλον εὐνοϊκὰς περιστάσεις, ὡς καὶ ἡ τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἐξηκολούθησαν δὲ κατὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ἔτους 1879—1880. Ὁ Schiaparelli ἔδειξεν ὅτι τὰ μέρη τοῦ πλανήτου τὰ ὡς ξηραὶ θεωρούμενα δὲν ἦσαν γυμνά, ἀλλὰ διηυλακωμένα διὰ ταινιῶν λίαν ἐπιμήκων καὶ εὐθυτάτων, διευθυνομένων πάντοτε πρός τινα ἐπιφάνειαν ὕδατος καὶ, εἰς πλείστας περιστάσεις, ἑνούντων δύο τῶν ἐπιφανειῶν τούτων. Τὰς ταινίας ταύτας ἐκάλεσεν *αὔλακας* (canali). Ἡ λέξις αὕτη, ἥτις ἰταλιστὶ σημαίνει *διώρυγα* (canal), *αὔλακα* (chenal) ἢ *ἀγωγὸν* (conduite), ὡς καὶ ἡ λατινικὴ canalis, μετεφράσθη δυστυχῶς διὰ τῆς canal *(διώρυξ)*, ἥτις συνεπάγεται τὴν ἰδέαν ἀνθρωπίνης ἐργασίας.

Βοηθείᾳ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ τηλεσκοπίου (Merz τῶν 0,22 μ.), λέγει ὁ Lockyer, ἠδυνήθη ὁ Schiaparelli νὰ χαράξῃ πλήρη χάρτην τοῦ Ἄρεως μετὰ τῶν αὐλάκων αὐτοῦ (1880—1881). Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν περιωρίσθησαν μέχρι τοῦ σημείου τούτου. Διὰ νέων παρατηρήσεων γενομένων κατὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ 1881—1882 ὁ Schiaparelli ἐβεβαιώθη ὅτι, κατὰ τὸ πλεῖστον, οἱ αὔλακες οὗτοι ἦσαν διπλοῖ καὶ ἐσχηματισμένοι οὐχὶ ὑπὸ μιᾶς μόνον ταινίας, ἀλλ' ὑπὸ δύο, ἀπεχουσῶν ἀπ' ἀλλήλων 3 μέχρις 6 χιλ.

Ὁ Schiaparelli ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ διπλασιασμὸς τῶν αὐλάκων τοῦ Ἄρεως ἐφαίνετο ἐξαρτώμενος ἐκ

(* Ἴδε ἀριθ. 4, σελ. 66—67.

τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους αὐτοῦ καὶ ὅτι παρουσιάζετο συγχρόνως ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιφανειῶν τοῦ πλανήτου τῶν θεωρουμένων ὡς ξηρῶν. Τῆς ἀντιθέσεως συμβαινούσης κατ' αὔγουστον, ἤτοι ἐν πλήρει χειμῶνι τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τοῦ πλανήτου, οὐδὲν ἴχνος διπλασιασμοῦ παρουσιάζεται, ὅπερ καὶ θὰ περιεμένετο, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι αἰτία τοῦ φαινομένου εἶνε αἱ ἐκ τῆς τήξεως τῶν βορείων πολικῶν χιόνων προκύπτουσαι πλημμύραι ἐν τῷ ὁμωνύμῳ ἡμισφαιρίῳ, διότι ὁ βόρειος πόλος τοῦ πλανήτου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶνε ἀντιθέτως ἐστραμμένος πρὸς τὸν Ἥλιον. Ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία ἐγένετο τὴν 6)18 δεκεμβρίου τοῦ 1881, ἡ δὲ ἀντίθεσις τὸν αὐτὸν μῆνα. Ὁ διπλασιασμὸς τῶν 17 ἐκ τῶν αὐλάκων τούτων παρετηρήθη ἀπότης 7)19 ἰανουαρίου μέχρι τῆς 7)19 φεβρουαρίου 1882, ἤτοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔαρος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τοῦ Ἄρεως, ὅπερ θὰ ἐφαίνετο ἐπίσης ἐπιβεβαιοῦν τὴν μεταξὺ τῶν διπλασιασμῶν καὶ τῶν πλημμυρῶν σχέσιν. Συγχρόνως ὁ Schiaparelli ἀνεύρισκε τὰς ὑπὸ τοῦ Green τῷ 1877 σημειωθείσας λαμπρὰς κηλίδας, ὑπομιμνησκούσας τὰς ἐκ πάγου τήξεως τοῦ Dawes τῷ 1865.

Αἱ κηλίδες καὶ οἱ διπλασιασμοὶ οὗτοι τῶν αὐλάκων, λέγει ὁ Lockyer, ἔδοκαν ἀφορμὴν εἰς τὰς ἐκκαμμένας διωρύγας καὶ εἰς τὰ φωτεινὰ σημεῖα, περὶ ὧν τοσοῦτος ἐσχάτως ἐγένετο λόγος.

Ἐπὶ τούτοις ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει τὰς ὑπὸ τοῦ Perrotin καὶ τοῦ Thollon ἐν Νικαίᾳ, τῷ 1886, γενομένας ἐργασίας δι' ἀντοφθαλμίου διαμέτρου 0,375 μ., δι' ὧν πληρέστατα ἐπεβεβαιώθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Schiaparelli ἀγγελθέντα περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν αὐλάκων, οὕτω δὲ αἱ ἐν τῷ πνεύματι τινῶν γεννηθεῖσαι ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς ὑπάρξεως τῶν φαινομένων τούτων ὁλοσχερῶς διεσκεδάσθησαν.

«Ἡ τριγωνικὴ ξηρά, ἔγραφον ἐν τῷ ὑπομνήματι αὐτῶν οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες ἀστρονόμοι, ἡ κατά τι μεῖζων τῆς Γαλλίας (ἡ Λιβύα τοῦ χάρτου τοῦ Schiaparelli), ἥτις ἐξετείνετο ἑκατέρωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ, ὡρίζετο δὲ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ θαλάσσης, πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ αὐλάκων, ἠφανίσθη. Τὸ ὑπ' αὐτῆς ἄλλοτε κατεχόμενον διάστημα, φέρον τὸν ἐρυθρόλευκον χρωματισμὸν τῶν ξηρῶν, ἔχει σήμερον τὸ σκιερὸν ἢ μᾶλλον βαθυκύανον χρῶμα τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἄρεως. Ἡ λίμνη Μοῖρις, ἐφ' ἑνὸς τῶν αὐλάκων κειμένη, ἐξηφανίσθη ἐπίσης, νέος δὲ αὐλὰξ μήκους 20° περίπου καὶ πλάτους 1° μέχρι 1°,5 ἀνεφάνη παραλλήλως πρὸς τὸν ἰσημερινόν, πρὸς βορρᾶν τῆς ἐξαφανισθείσης ξηρᾶς. Ὁ αὐλὰξ οὗτος σχηματίζει τὴν προσεκβολὴν διπλοῦ τινὸς αὐλακος προγενεστέρου, συνηνωμένου σήμερον μετὰ τῆς θαλάσσης. Ἑτέρα μεταβολὴ εἶνε ἡ ἀπρόοπτος ἐμφάνισις, πρὸς τὸν βόρειον πόλον, νέας διώδου, ἥτις φαίνεται συνεναοῦσα δύο γειτονικὰς θαλάσσας διὰ τῶν πολικῶν πάγων».

Ἡ ἐπαρχία αὕτη τῆς Λιβύας, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Perrotin, ὑπέστη μετά τινα χρόνον νέαν μεταβολήν· ἡ νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσα *Θάλασσα* ἐν μέρει ἀπεσύρθη, ἡ δὲ ὄψις τοῦ σημάτος τούτου ἦτο μέση τις μεταξὺ τῆς τοῦ 1886 καὶ τῆς τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Perrotin σημειωθείσης. Τέσσαρες αὔλακες, ὧν αἱ τρεῖς διπλαί, ἐσημειώθησαν ὑπὸ τοῦ παρατηρητοῦ τούτου, οἵτινες, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν *Θαλασσῶν* τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου, παρὰ τὸν ἰσημερινὸν καὶ διευθυνόμενοι σχεδὸν κατά τινα μεσημβρινόν, φθάνουσιν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ πάγου τοῦ βορείου πόλου, ὁρατοὶ ὄντες διὰ τῶν *Θαλασσῶν* τῶν περικυκλουσῶν τὸν πόλον τοῦτον.

Εἶτα ὁ Lockyer ἐξετάζων συντόμως τὰς ὑπὸ διαφόρων ἀστρονόμων καὶ φυσιοδιφῶν ἐξενεχθείσας γνώμας πρὸς ἑρμηνείαν τοῦ φαινομένου τῶν μεταβολῶν τῶν αὐλάκων, ἀναφέρει πλὴν τῆς ἀποτέρω μνημονευθείσης ἑρμηνείας τοῦ Schiaparelli, — ἀποδίδοντος τὴν μεταβολὴν τῶν αὐλάκων εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν ἐποχῶν τοῦ Ἄρεως, — τὴν τοῦ Fizeau (ἰούνιος 1888), — καθ' ὃν τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶναι ἀποτελέσματα λίαν ἐκφυλοῦς παγετώδους περιόδου τοῦ πλανήτου, αἱ δὲ παράλληλοι ῥαβδώσεις εἶνε ῥωγμαὶ ἢ εὐθύγραμμα σχήματα, προερχόμενα ἐκ τῆς μακροχρονιωτέρας τῶν ἡμετέρων διαρκείας τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους καὶ τῆς ταπεινωτέρας θερμοκρασίας αὐτοῦ, — τὴν τοῦ βενεδικτίνου Mayoni Lamey (1884), — ἀποδίδοντος τοὺς αὔλακας εἰς ἡφαιστειακὴν ἐνέργειαν καὶ θεωροῦντος αὐτοὺς ὡς τὰ λείψανα ἀρχαίων κρατήρων ἐντελῶς μὲν φωτιζομένων καὶ ἐπομένως ἀδιακρίτων, ὅταν ἡ ἀκτὶς τῆς ἐπ' αὐτῶν προσπτώσεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς εἶνε μεῖζων, ὡς συμβαίνει τοῦτο κατὰ τὴν ἀντίθεσιν, κάλλιον δὲ διακρινομένων, ὅταν πλαγιώτερον φωτίζωνται, ὡς συμβαίνει τοῦτο, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Schiaparelli καὶ τῶν λοιπῶν, ἕνα ἢ δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀντίθεσιν, — τελευταῖον δὲ καὶ τὴν ἰδέαν ἄλλων τινῶν, — καθ' οὓς οἱ φαινομενικοὶ διπλασιασμοὶ τῶν αὐλάκων εἶνε φαινόμενα διαθλάσεως, — καταλήγει εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα, ἅτινα παρέχουσιν αἱ παρατηρήσεις τοῦ λήγοντος ἔτους. Ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Lick, οἱ αὔλακες ἐγένοντο ὁρατοί, ὁ δὲ εἰς τούτων ἐθεωρήθη διπλοῦς ὑπὸ τριῶν παρατηρητῶν. Ἐν Περουβίᾳ, ὁ Pickering εἶδε πολλοὺς τῶν ὑπὸ τοῦ Schiaparelli σημειωθέντων αὐλάκων, ἀλλ' εἶδεν αὐτοὺς ἁπλοῦς. Τὸ τηλεγράφημα προστίθησιν: «Οὐχὶ διπλαί, ὡς ἦτο βεβαιωμένον» ἐνταῦθα ὅμως ὑπάρχει πλάνη τις. Εὑρισκόμεθα παρὰ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, ὡς καὶ τῷ 1877, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν φαίνονται διπλοί. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα θεωροῦνται δευτερεύοντα πρὸ τῶν ἀποκαλύψεων ἐπὶ τῶν χιόνων.

Ὁ Pickering ἀνεκάλυψε δύο σειρὰς ὀρέων πρὸς βορρᾶν τοῦ πρασίνου τμήματος τοῦ πλανήτου, παρὰ τὸν νότιον αὐτοῦ πόλον, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ τακεῖσα χιὼν συνεσωρεύθη πρὸ τοῦ νὰ ῥεύσῃ πρὸς βορρᾶν. Ἐν ταῖς ὀρειναῖς χώραις τοῦ ἰσημερινοῦ, ἡ χιὼν ἔπεσε τὴν 5 αὐγούστου, καλύψασα δύο τῶν κορυφῶν· τὴν 7 αὐγούστου, ἅπασα ἡ χιὼν ἦτο τετηγμένη.

«Εἶδον, γράφει ὁ ἀστρονόμος, ἑνδεκα λίμνας διαφόρου μεγέθους. Αἱ λίμναι αὗται παρουσιάζουσι διακλαδώσεις ἐν ταῖς σκιεραῖς γραμμαῖς καὶ συνενοῦσιν αὐτὰς μετὰ δύο μεγάλων ἐπιφανειῶν σκιερῶν ὡς αἱ θάλασσαι, ἀλλὰ μὴ κυανῶν. Ὅταν ἡ χιὼν ἐτάκη, ἐγένετο τοπική τις σημαντικὴ διατάραξις τῶν νεφῶν τῶν καλυπτόντων τὸν πλανήτην, ὡς τοῦτο ἔδειξεν ἡ συγκέντρωσις τῶν πυκνῶν νεφῶν ἢ ἐπί τινος σημείου παραχθεῖσα. Τὰ νέφη ταῦτα δὲν ἦσαν λευκά, ἀλλὰ χρώματος ὑποκιτρίνου καὶ κατὰ τμήματα διαφανῆ. Ἤδη φαίνονται διασκεδαζόμενα, ἀλλὰ παραμένουσι πυκνότατα ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων. Ἡ μεσημβρινὴ πρασίνη κηλὶς ἐφωτογραφήθη.»

Ἐνταῦθα, λέγει ὁ Lockyer, βεβαίως ἀνευρίσκομεν σχέσιν μεταξὺ τῶν ἐργασιῶν τοῦ 1862 καὶ τῶν τοῦ 1877. Οἱ αὔλακες τοῦ Ἄρεως πιθανῶς περιέχουσιν ὕδωρ· οἱ ἰνδικοὶ ποταμοί, ἢ μᾶλλον ἡ κοιλὰς τοῦ Νείλου, δύνανται νὰ δώσωσιν ἡμῖν ἰδέαν τῶν δυνατῶν ἀποτελεσμάτων τῶν πλημμυρῶν, μάλιστα δὲ ὑπὸ τὰς περιστάσεις, ἃς γινώσκομεν σήμερον ὑφισταμένας ἐπὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως.

Ἀλλὰ καὶ ἀπωτέρω δυνάμεθα νὰ προβῶμεν. Σύγκρισις τοῦ σχεδίου τοῦ 1882, τοῦ Schiaparelli, μετὰ τοῦ χάρτου τοῦ αὐτοῦ τοῦ 1879, δεικνύει ὅτι δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει τὰ ἀποτελέσματα τῶν νεφῶν τῶν ὑπερκειμένων θερμοῦ ὕδατος. Δύο συνεχεῖς ἐπιφάνειαι ὕδατος αἱ μᾶλλον ἀνομοιοσβήτητοι, ἃς παρετήρησα ἀπὸ τοῦ 1862 καὶ ἃς ὁ Schiaparelli ὠνόμασε *Mare cimmerium* καὶ *Sabaeus sinus*, ἦσαν διπλαῖ τῷ 1882, ἐν δὲ τῷ ἐμῷ πνεύματι, ὁ διπλασιασμὸς οὗτος ὠφείλετο ἀλιστάκτως εἰς σειρὰς νεφῶν κειμένων, ἢ μᾶλλον διατασσομένων, κατὰ παράλληλον κατὰ μῆκος διὰ τοῦ κέντρου τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ὡς οἱ ὡραιότεροι σωροὶ (cumuli) οὓς παρετήρησα ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰσημερινοῦ ῥεύματος, εἰσερχομένους ἐν τῇ Καραϊβικῇ θαλάσσῃ διὰ τῆς Tobago. Οἱ αὔλακες εἶνε προφανῶς ὀλίγον βαθεῖς, φαίνονται δὲ μόνον ἐντὸς ἢ παρὰ τὴν τροπικὴν ζώνην, ὥστε τὸ ὕδωρ δέον νὰ εἶνε λίαν θερμὸν πρὸν ἢ ἐκχυθῇ εἰς τινα τῶν νοτίων θαλασσῶν.

Ἀποπειρατῶν ἐνταῦθα τὴν περὶ τοῦ πλανήτου τοῦ Ἄρεως μελέτην αὐτοῦ ὁ Lockyer, σημειοῖ ὅτι, ἐὰν αἱ παρατηρήσεις δεικνύωσιν ἀξιοσημείωτον ὁμοιότητα μεταξὺ τῆς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀτμοσφαίρας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν χημικὴν σύστασιν καὶ τὴν θερμοκρασίαν, οὐχ ἧττον ὅμως φαίνεται ὅτι τὰ μέγιστα ψύχη καὶ ἡ μεγίστη θερμότης εἶνε ἐν γένει ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἐντονώτερα ἢ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας Γῆς. Οὕτω πως τιθέμενον τὸ πρόβλημα ἐνδιαφέρει ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὸν γεωλόγον. Ἡ Γῆ εὑρέθη ἀρά γε, λέγει, ἐν τῷ παρελθόντι ἢ εὑρεθήσεται ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσει τοῦ Ἄρεως; Ἔσχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ὑπερμεγέθεις ταύτας πλημμύρας τὰς προερχομένας κυρίως ἐκ τῆς τήξεως τῶν πολικῶν χιόνων; Εἰ δὲ μή, ὀφείλομεν τὴν ἀπὸ τούτων ἐκφυγὴν εἰς τὸ βραχύτερον ἡμῶν ἔτος; Μήτοι γε ὁ ἐρυθρὸς χρωματισμὸς τοῦ Ἄρεως ὀφείλεται εἰς τὴν πηλώδη αὐτοῦ κατάστασιν; Ἐὰν ναί, ὁποῖον ἔδαφος παρέχει τὸν χρωματισμόν, ὃν γινώσκομεν τοῦτον ἔχοντα;

Η. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

Η ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΟΣ.

Α'.

Εἶνε ὡραία, ὡραιοτάτη· ἡ κόμη της κυματίζει ὡς πλούσιος μελανόστιλπνος πέπλος ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων ὡς ἀγάλματος ὤμων της· οἱ ὀφθαλμοί της ἀντανακλῶσι τὴν σαπφειρώδη τοῦ οὐρανοῦ φωταύγειαν, τὸ δὲ ἀγλαὸν μέτωπόν της διὰ τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἥβης στεφάνου καταλαμπόμενον εἶνε λευκότερον τῶν παρ' αὐτὴν ἀνθούντων κρίνων καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἀπέναντι γραφικῶν ὀρέων ἐστιβασμένης χιόνος. Μὴ εἶνε ἀρχαία τις θεὰ μετὰ μακρούς αἰῶνας λήθης ἀπροσδοκήτως κατελθοῦσα ἐκ τῶν δαιμονίων τοῦ πολυδειράδος Ὀλύμπου κορυφῶν; μὴ εἶνε χαρίεσσά τις νύμφη αἰφνιδίως ἀπὸ τῶν γλαυκῶν κυμάτων ἀναδύσασα; Οὐχί· δὲν εἶνε νύμφη, δὲν εἶνε θεά· εἶνε παρθένος εἰκοσαέτις, εὐδαίμων, γελόεσσα καὶ καλεῖται Μυρσίνη, ὄνομα ὡς αὐτὴ εὐῶδες καὶ εὔχαρι. Ἡ καρδία της οὐδέποτε ἐγνώρισε τί εἶνε πόνος, τοὺς ὀφθαλμούς της ὀλίψεως δάκρυ οὐδέποτε ἔτηξε.

Γελᾷ πέριξ ἡ φύσις, τὸ μυρίπνουν ἔαρ προχέει ἀφθόνως ἄνθη καὶ ἀρώματα· λευκαὶ χρυσαλίδες περιπτύσσουσι τὰ αἰθημόνως ἐρυθριῶντα ῥόδα, ὡς ἀδελφὸς ἐναγκαλίζει ἀρὼν ἀείφυλλον, ὁ κισσὸς καὶ τοῦ δένδρου τὸ λάλον πτηνὸν ἐγγύς που τονίζει τὸ ᾆσμά του.

Ἡ φαιδρὰ τοῦ δύσαντος ἡλίου ἀκτὶς ἐπιχρυσοῖ τὸ κελαρύζον τοῦ ῥύακος ῥεῦμα καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ παρὰ τὴν ὄχθην καθημένη Μυρσίνη, πλανῶσα τὸ βλέμμα, ῥεμβάζει ἐνηδύνως ἐν ᾧ γλυκὺ μειδίαμα ἐπιστέφει τὰ χείλη της. Ῥεμβάζε, ῥεμβάζε ἀεί, παρθένε ἀβρόχιτον! ἡ εὔπτερος φαντασία σου εἰς χρυσοῦς λειμῶνας ὀνείρων πλανάσθω ἐσαεί. Φεῦ! ὁ βίος βραχὺς καὶ ἐν αὐτῷ ἡ εὐτυχία πρὸς στιγμὴν μόνον ὡς φαντασιακὴ σκιὰ ἐμφανίζεται· προσβλέπε λοιπὸν ἐν χαρᾷ τὸ γλυκὺ τοῦτο ἔνδαλμα πρὶν ἢ μακράν σου αἴφνης τανύσῃ τὰς ἀεροειδεῖς αὐτοῦ πτέρυγας. Ἀλλὰ τί ἄρα ῥεμβάζει μειδιῶσα; ὁποῖα φαιδρὰ ἀναπλάττει ὀνειροπολήματα; Ἡ Μυρσίνη εὑρίσκεται εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ ὑμεναίου της, ὑπὸ αἰσιωτάτους συναφθησομένου ὅρους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς ἐξασφαλίσοντος· ὑπὸ δὲ τὴν ἐπήρειαν τῶν τερπνῶν τούτων ἐλπίδων ἡ ἁγνὴ αὐτῆς ψυχὴ ἀναπτεροῦται καὶ δι' ἀνυπόπτου ὄμματος προσβλέπει τὸν ἀνέφελον ὁρίζοντα τοῦ βίου. Φεῦ! πόρρω ἀπέχει τοῦ νὰ διδῷ

ἐπ' αὐτοῦ ἡ τάλαινα τὰ μαῦρα νέφη τῆς θυέλλης, τῆς μετ' οὐ πολὺ ἐκραγησομένης ἐπὶ τῆς κάρας της· καὶ εἶνε οὕτως εὐτυχὴς ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ μέλλοντος. Ὦ, εὐχαριστῶ, θεία Πρόνοια, ὅτι οὐ δέδωκας ἡμῖν ἐπίστασθαι τὸ μέλλον! Αἴφνης τὰ πράσινα φυλλώματα τοῦ πλησίον ἄλσους φρικιῶντα ἐθρόησαν καὶ δύο ἢ τρεῖς ὑψικάρηνοι πτελέαι σειόμεναι προσέκλιναν τοὺς κλάδους των· μήτοι τὰς ἐκλόνισε σφοδρά τις ἀνέμου πνοή; οὐχί, ἀλλ' ἀνθρώπινον ὄν, γοργῶς ἐξελθὸν ἐκεῖθεν ἔνθα μέχρι τοῦδε ἐκρύπτετο. Καὶ ἰδοὺ ὠχρὰ νεᾶνις ἐπεφάνη εἰς τοῦ φυλλάζοντος ἄλσους τὴν ἄκραν. Ὁμῆλιξ σχεδὸν τῇ Μυρσίνης, εἶνε ὡς πρὸς τὴν μορφὴν ἐντελὴς καὶ ἐκπληκτικὴ πρὸς ἐκείνην ἀντίθεσις. Ἡ ζαφερὰ φυσιογνωμία της παρίστησιν αὐτὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀμείλικτον Ἄτροπον, κρατοῦσαν ἀνὰ χεῖρας τὴν βροτολοιγὸν ψαλίδα της· τὸ δὲ ἄγριον ὡς Μεδούσης βλέμμα της ἀντακλᾷ ἀπηνῆ ψυχήν, ἐρεβώδη διάνοιαν.

Τὴν κόμην της, ἀτάκτως λελυμένην, ἀναρριπίζει πέριξ ὁ ἀήρ· βλοσυρῶς δὲ προσβλέψασα τὴν Μυρσίνην σίγα ψελλίζει:

— Ὀνειρώττει... μειδιᾷ... εἶνε εὐτυχής... μετ' οὐ πολὺ θ' ἀνατείλῃ ἡμέρα ὑπερτάτη, ἡμέρα τρισευδαίμων δι' αὐτήν, ἀποφράς δ' ἐμέ, καθ' ἣν ἐστεμμένη διὰ λευκῶν πορτοκαλέας ἀνθέων καὶ χρυσοῦφαντον πέπλον φέρουσα θὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὸν ναόν, ἵνα ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν νύμφη εὐτυχὴς καὶ ζηλωτή, λάμπουσα ὑπὸ δρόσου, ἀκτινοβολοῦσα ὑπὸ χαρᾶς· καὶ τὸ εὔθυμον ἐκεῖνο πλῆθος τὸ μετὰ θάμβους πρὸς αὐτὴν ἀτενίζον θ' ἀπαξιοῖ νὰ ῥίψῃ ἓν μόνον βλέμμα του πρὸς ἐμέ... διότι, φεῦ! ἐγὼ εἶμαι δυσειδής... ἐγὼ οὐδέποτε θὰ εὑρεθῶ εἰς παρομοίαν θέσιν, οὐδέποτε θ' ἀπολαύσω τὰ ποθητὰ ταῦτα τοῦ βίου θέλγητρα. Διὰ τί ἄρα; μὴ δὲν εἶμαι νέα καὶ ἐγώ; μὴ δὲν εἶμαι ἀδελφή της; ἐκείνην οἱ πάντες ἀγαπῶσι, θαυμάζουσι, πλὴν μισοῦσιν ἐμέ· διότι, λέγουσιν, εἶμαι κακή... διότι, λέγουσιν, εἶμαι δαίμων ἐγὼ καὶ ἐκείνη εἶνε ἄγγελος... Ὦ, τὴν μισῶ, τὴν βδελύττομαι αὐτήν, ἥτις μὲ ὑποσκελίζει, αὐτήν, ἥτις κλέπτει τὴν εὐτυχίαν μου. Εἶμαι δαίμων; καλῶς! τρέμε, κατάρατε μαμμόθρεπτος, ἔχουσα, κακῇ μοίρᾳ, Χαρίτων μορφήν! ἐρρέτω τὸ κάλλος σου, ἐρρέτωσαν τὰ ἀνθηρὰ τῶν παρειῶν σου ῥόδα, ἐρρέτω τὸ μειδίαμά σου τὸ θεσπέσιον! δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ μειδιᾷς ἐπὶ μακρόν... ὀμνύω ὅτι μετ' οὐ πολὺ θά... Καὶ Πιγγιῶσα ἀφῆκε τὴν φράσιν ἡμιτελῆ· τίς οἶδεν ὁποία τρομερὰ λέξις ἔμελλε νὰ ἐκφύγῃ τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων της, λέξις, ἥτις θὰ τῇ ἔκαιε τὰ χείλη ἂν ἐξήρχετο!

Β'.

Εἶνε πρωΐα κυριακῆς, τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ Μυρσίνη ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τῆς ὑπὸ χαριτοβρύτων πρασιῶν περιστοιχιζομένης οἰκίας της, ἵνα, συνοδευομένη ὑπὸ χαρμοσύνων ἀσμάτων καὶ λαμπροφοροῦντος πλήθους, μεταβῇ εἰς τὸν ναόν, ὅπως ἐκεῖ εὐλογηθῇ ὁ εὐοίωνος γάμος της. Καὶ ἤδη ἡ Μυρσίνη ἐξέρχεται τοῦ οἴκου, οὗτινος τρίζει ἡ θύρα ὀρθάνοικτος, καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν ναόν.. πλήν, φεῦ! δὲν τὴν συνοδεύουσιν ᾄσματα, ἀλλὰ θρῆνοι· δὲν ἀκολουθεῖ λαμπροφόρον πλῆθος, ἀλλὰ πλῆθος πενθηφοροῦν· τὰ περὶ αὐτὴν σπινθηρίζοντα φῶτα δὲν εἶνε γαμήλιοι δᾷδες, εἶνε λαμπάδες νεκρώσιμοι· καὶ ἤδη τὴν στέφουσιν ἄνθη, οἱ ἄθροι καὶ πιστοὶ οὗτοι φίλοι ἡμῶν καὶ κατὰ τὰς χαρὰς καὶ κατὰ τὰς θλίψεις, οἱ ἀλληλοδιαδόχως κοσμοῦντες τὸ λίκνον, τὴν παστάδα, τὸ φέρετρον.. Ἡ Μυρσίνη ἄγεται εἰς τὸν ναὸν ἐπὶ φερέτρου λευχειμων νύμφη οὐχὶ θνητοῦ συζύγου ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ!

Ἐσθέσθη, φεῦ! ὡς δύσασα μαρμαρυγὴ τῆς Φοίβης·
εἶνε νεκρά! περικαλλὲς ἐρείπιον τῆς Ἥβης·
Εἶνε νεκρά, μαρμάρινον ὁμοίωμα Χαρίτων·
ὡραιοτέρα πλὴν αὐτῶν, ὡραιοτέρα ἦτον!

Εἶνε νεκρά; οὐχί, οὐχί· ὕπνον ἁγνὸν κοιμᾶται·
δὲν τὴν παράσσει τὸ παρόν, δὲν τὴν παράσσει μέλλον
καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων της ὀλράνιον πλανᾶται
μειδίαμα ἀγγέλων.

Τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον κοιμοῦ λοιπόν, Μυρσίνη,
καὶ Παραδείσου ὄνειρον γλυκὺ ἂς τὸν φαιδρύνῃ!

Ἐγγὺς ὁ μελανείμων χορὸς ψάλλει πενθίμως:

Τὰ πάντα κόνις καὶ σποδός, τὰ πάντα ματαιότης.
πάντα φθορὰ τὰ ἔνδοξα καὶ ἥδιστα τοῦ βίου·
Ὀλ σβύσῃ φεῦ! καὶ βασιλεὺς καὶ ἄρχων κ' ἰδιώτης,
τὸ κλαῖον ὄμμα τοῦ πτωχοῦ, τὸ χαῖρον τοῦ πλουσίου.

Στένει ἡ αὔρα διὰ τῆς πνοῆς καὶ ὁ ῥοῦς διὰ τοῦ φλοίσβου καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὰ ὑπόλευκα νέφη βαίνουσιν ἀρκιὰ δάκρυα. Γοεροὶ δὲ ἀντηχοῦσιν οἱ θρῆνοι τῶν οἰκείων καὶ φίλων, οἱ κοπετοὶ τῆς ταλαίνης μητρός.

Τίς ἄρα βάσκανος Μοῖρα ἐκλήρωσεν εἰς τὴν ἀτυχῆ κόρην τανηλεγῆ θάνατον; ὑπὸ τίνος ἀροδρόου λιβὸς πνοὴν ἡ σφριγῶσα ἐκείνη μύρτος ἐμαράνθη καὶ ἐνεκρώθη ἐν τῷ θαλερῷ αὐτῆς ἔαρι; Φεῦ! ἡ φθονερὰ Ἐρινύς, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀγγέλου δαίμων ἔσχε τὸ κακοῦργον θράσος ἵνα δι' ἀμειλίκτου χειρὸς ἀποκόψῃ τὸ νῆμα τοῦ βίου της. Ὀλίγαι σταγόνες δηλητηρίου, ὅπερ ἄγνωστον πῶς ἀπέκτησεν, ἐπήρκεσαν.. ὦ, φρίκη, φρίκη! Ἀλλ' ἤδη τὸ στυγερὸν ἔγκλημα τρεῖς μόνοι γινώσκουσι· ἡ εἰδεχθὴς αὐτουργός, τὸ ἄφρον θῦμα, ὁ παντεπόπτης θεός· καὶ τὸ ἀνθρωπόμορφον τέρας, μηδόλως Ἐκείνον σκεπτόμενον, τοὺς πάντας ἐξαπατῶν, σπένδει δόλιον δάκρυ ἐπὶ τῆς νεκρᾶς, ἧς ὡς σιγηλὴ συγγνώμη πρὸς αὐτὴν ἀπευθύνεται τὸ θεῖον μειδίαμα.. Ἡ φονεὺς εἶνε ἐκεῖ, μετ' ἀγρίου κυνισμοῦ τὸ θῦμα ἀτενίζουσα, ἀλλ' οὐδεὶς ὑποπτεύει αὐτήν· ὦ τῆς ἀνθρωπίνης ἀνοίας!

Γ'.

Εἶνε νύξ· ἠρεμεῖ ἡ φύσις, σιγῶσιν οἱ ἄνεμοι· ἡ ἀηδὼν ὑπνώττει ὑπὸ τὰ δροσώδη τοῦ ἄλσους φυλλώματα καὶ αἱ λάμψεις ὠχρῶν τινων μόνον ἀστέρων κυλίονται ὡς ἀργυρᾶ δάκρυα εἰς τὸ ἤρεμον κῦμα τοῦ ῥύακος. Ἀλλὰ τίς εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς χλοαζούσης αὐτοῦ ὄχθης καθημένη μελανείμων μορφή; τίς αὕτη ἡ ἀψηφοῦσα τὰ νύκτια σκότη, ἡ φεύγουσα τὴν γλυκεῖαν τοῦ Μορφέως ἀνάπαυσιν; φεῦ! εἶνε ἡ φονεύς, εἶνε ἡ ἀδελφοκτόνος. Ὁ ὕπνος ἀπὸ πολλοῦ ἤδη κατέλιπε τὰ ξηρὰ ὄμματά της, τὸ μειδίαμα ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐσβέσθη ἐπὶ τῶν ὠχρῶν χειλέων της. Ἡ ἀσίγητος τοῦ συνειδότος τύψις ὡς πυρίνη ῥομφαία δηνεκῶς σπαράσσει τὰ στήθη της· ὦ, τοῦ Σισύφου ὁ λίθος, ὁ τροχὸς τοῦ Ἰξίονος, ὁ γὺψ τοῦ Προμηθέως τέλος δὲν ἦσαν αὐτῆς φοβερώτερα! Ὁ νοῦς της εἶνε θολὸν κάτοπτρον, ἐφ' οὗ τρομεραὶ εἰκόνες ἀνατακλῶνται συγκεχυμένως· οἱ ὀφθαλμοί της διαβλέπουσι φρικτὰ φαντασιώδη ὁράματα.

Ἰδοὺ δακρύει, ἐνοῖ τὰς χεῖρας ἱκετευτικῶς, γονυπετεῖ καὶ μετ' ἀγρίας φωτοβολοῦντος βλέμματος, μετ' ἠνωρθωμένης τῆς κόμης ψελλίζει: Συγχώρησόν μοι! συγχώρησόν μοι!»

Ἀλλ' ἄφνης ὑπόκωφος ἦχος ὡς ὑποχθονίου φάσματος φωνὴ πλήσσει τὰ ὦτά της:

— Κάϊν! Κάϊν!

Ἡ δύστηνος τρέμει ὡς ὁ κλὼν τῆς ἰτέας ὑπὸ τοῦ ἀέρος σειόμενος... ὦ, σὲ οἰκτείρω, τάλαινα!

Νομίζει ὅτι πρὸ αὐτῆς ὀρθοῦται ἀπειλητικὴ σκιὰ διὰ λευκῶν περιειλιγμένη σαββάνων, ἧς ἡ σκελετώδης χεὶρ κραδαίνει ἓν φάσγανον... Καὶ πρὸς αὐτὴν ὀλοὴν βραδεῖ βήματι ἐγγίζουσα ψελλίζει ἔτι:

— Κάϊν! Κάϊν!

Οἴμοι! ἀναγνωρίζει τὴν νεκρικὴν ἐκείνην μορφήν· εἶνε ἡ ἀδελφή της, ἣν διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς χειρὸς ἐθανάτωσε, καὶ ἐγείρει ἤδη κατ' αὐτῆς ἀπειλητικῶς τὸ φάσγανον! Ὦ, πόσον μετεβλήθη ὑπὸ τὴν ψυχρὰν τοῦ μνήματος πλάκα! πρότερον εἶχεν ἐπὶ τοῦ προσώπου ῥόδα καὶ μειδίαμα, ἤδη ἔχει ὠχρότητα καὶ ἐκδίκησιν... Ἀναζῶσι, λοιπὸν οἱ νεκροί; Ναί, ἀναζῶσιν ἐν τῇ τετραγυμένῃ τῶν φονέων αὐτῶν φαντασίᾳ, ἵνα δηλητηριάσωσι διὰ τῶν πικροτάτων βασάνων τὸ ὡς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς τεθολωμένον νᾶμα τοῦ βίου των!

— Κάϊν! Κάϊν!

— Πρὸς Θεοῦ, φύγε! ἐπάνελθε εἰς τὸν Ἅδην, τεμωρὸν ῥάσμα, ἐπάνελθε εἰς τὸν τάφον σου...

Καὶ ἡ ἀδελφοκτόνος, ὅλη ὑπὸ τὸ κράτος ἀπεριγρόπτου φρίκης, ὀπισθοβατεῖ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ὕδατος ὡσεὶ ἵνα μακρυνθῇ τοῦ ἀπαισίου ὁράματος· ἀλλ' ἐνῷ νέφος σκοτοδίνης διέρχεται πρὸ τῶν ὀμμάτων της, ὁ ποὺς αὐτῆς τρέμων ἀπόλλυσι τὴν ἰσορροπίαν, καὶ τὸ σῶμα πίπτον κυλίεται βαρὺ εἰς τὰ ὕδατα...

Ὑπόκωφος δοῦπος ἐδόνησε τὴν γαλήνιον ἠχώ, τὸ κῦμα ἐρρόχθησε, τὰ δὲ ὑπὸ τοὺς κλῶνας τῆς παροχθίου ἰτέας κρυπτόμενα πτηνὰ τρομωδῶς ἐπτερύγισαν, καί... οὐδὲν ἔτι ἠκούσθη. Ἡ νὺξ περιέβαλε τὰ πάντα διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ σιγηλοῦ μυστηρίου της.

Ὅτε δ' ἡ χρυσόθρονος Ἠὼς ἔσπειρεν ἐπὶ τῶν οὐρανίων νεφῶν τὰ χρυσοπόρφυρα ῥόδα τοῦ πέπλου της καὶ ὁ ἀκερσεκόμης Φοῖβος ἐρρόντισεν ἀφειδῶς τὸν αἰθέρα διὰ τῶν ἀδαμαντίνων σπινθήρων του, ἡ αὔρα πνέουσα διὰ τῶν φύλλων τοῦ παροχθίου ἄλσους ἐψιθύριζεν: «ἡ ἀδελφοκτόνος ἐδῶ ἀπέθανε»· καὶ τοῦ ῥύακος ὁ ἡδύλαλος φλοῖσβος ἐψέλλιψε πενθίμως: «ἐδῶ ἐτάφη ἡ ἀδελφοκτόνος!».

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Δ. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα τῆς ἑταιρίας τῶν τεχνῶν» ὑπάρχουσιν ἐν Bisseiski, ἐν τοῖς Οὐραλίοις, στρώματα λευκοχρύσου, δυνάμενα νὰ ἐπαρκέσωσι μόνα διὰ τὰς ἀνάγκας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐπίσης ὁ λευκόχρυσος εὑρέθη εἰς τὴν Βρασιλίαν καὶ εἰς τὰς Κορδιλλιέρας.

Ἐν τοῖς Οὐραλίοις ὁ λευκόχρυσος ἀπαντᾷ ὑπὸ μορφὴν κόκκων μεμιγμένων μετ' ἄμμου κατὰ λόγον 17 μέχρις 20 γρμ. λευκοχρύσου πρὸς 1000 χγ. ἄμμου. Ἅπας ὁ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐξορυσσόμενος λευκόχρυσος ἀποστέλλεται εἰς Πετρούπολιν, ὅθεν ἐκπέμπεται κατειργασμένος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἐτησία χρησιμοποίησις τοῦ πολυτίμου τούτου μετάλλου ἀνέρχεται τό γε νῦν εἰς 3000—4000 χγ., αὐξάνει ὅμως συνεχῶς (βλέπε ἀριθ. 1, σελ. 11).

— Ἡ ὁλικὴ συγκομιδὴ τοῦ βάμβακος τῷ 1891 ἀνῆλθε, κατά τινα ἀμερικανικὴν στατιστικήν, εἰς 12750000 δέματα, ἐκ 200 χγ. ἕκαστον κατὰ μέσον ὅρον. Τούτων τὰ 3/4 ἀνήκουσι, κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας· αἱ ἀμέσως ἑπόμεναι παραγωγικαὶ χῶραι εἶνε αἱ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι καὶ ἡ Αἴγυπτος.

— Ἡ Pall Mall Budget ἀγγέλλει τὴν ἐν Orissa (Ἰνδίαις) ὕπαρξιν νέου τέρατος, ὁμοίου πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Siamois, καὶ ὅπερ, ὡς φαίνεται, ἐκτεθήσεται εἰς τὴν ἐν Σικάγῳ ἔκθεσιν.

Πρόκειται περὶ δύο ἀδελφῶν, Radica καὶ Doddica, ἡλικίας 3 1)2 ἐτῶν, αἵτινες εἶνε συνηνωμέναι δι' ὀστέινου καμπτοῦ συνδέσμου ἀπὸ στήθους εἰς στῆθος. Ὅταν κατακλίνωνται, ἡ μία τούτων τίθεται ὑπτία· ἡ δὲ ἄλλη πλαγίως.

— Ἀνταποκριτής τις τῆς «Nature» ὑπομιμνήσκει τὴν ἀναλογίαν ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν καλουμένων αὐλάκων τοῦ Ἄρεως καὶ τῶν διὰ σπειράσεως γινομένων σχισμῶν τεμαχίου πάγου. Τὸ πείραμα τοῦτο, ἀφειλόμενον εἰς τὸν Daubrée[1], ἐθεωρήθη παρὰ πολλῶν γεωλόγων ὡς ἀναπαριστῶν ἐν μικρογραφίᾳ τὰ ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐπιπάγου πλανήτ-

1) Ὁ A. Daubrée θεωρεῖται δικαίως ὡς ὁ πατὴρ τῆς Πειραματικῆς Γεωλογίας· συνέγραψε δὲ ἐν ἄλλοις σπουδαιότατον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: Συνθετικαὶ μελέται τῆς Πειραματικῆς Γεωλογίας, ἐν ᾧ τὰ γεωλογικὰ φαινόμενα ἐξετάζονται καθαρῶς ἑρμηνευτικῶς ὑπαγόμενα οὕτως ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμογὴν τῆς πειραματικῆς μεθόδου.

του τινὸς κατὰ τὴν περίοδον τῆς καταψύξεως αὐτοῦ συμβαίνοντα. Αἱ ὑπὸ τοῦ ἀνταποκριτοῦ τούτου ἀποσταλεῖσαι φωτογραφίαι παρουσιάζουσι τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά, ἅτινα ἀνευρίσκονται καὶ εἰς τοὺς αὐλακας τοῦ Ἄρεως : σχισμὰς διευθυνομένας κατὰ δύο διευθύνσεις ἐπαισθητῶς καθέτους ἐπ' ἀλλήλας· παραλληλισμὸν καὶ τυχαῖον διπλασιασμὸν τῶν γραμμῶν τῆς αὐτῆς πειρᾶς· συχνὴν ἀπότομον διακοπὴν τῶν γραμμῶν τούτων.

— Προτεχῶς ἐκδοθήσεται ὑπὸ τοῦ Nordenskiold ἀριθμός τις λίαν ἐνδιαφερουσῶν ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου χημικοῦ C. — W. Scheele, ὅστις, ὡς γνωστόν, μετὰ τοῦ Lavoisier καὶ τοῦ Priestley, ἀπετέλεσε τὴν τριάδα τῶν ἐξόχων χημικῶν, ἥτις, ἀνατρέψασα, κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, τὰς τότε ὑπαρχούσας ἐσφαλμένας θεωρίας πρὸς ἑρμηνείαν τῶν χημικῶν φαινομένων, ἔθεσε τὰς ἀληθεῖς βάσεις τῆς τοσοῦτον εὐεργετικῆς καὶ ἀναγκαίας καταστάσης ἐπιστήμης ταύτης. Τὴν δὲ 27/9 δεκεμβρίου ἑορταισθήσεται ἐν Σουηδίᾳ ἡ 150ὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου χημικοῦ, κατὰ τὴν ἑορτὴν δὲ ταύτην γενήσονται καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Στοκόλμῃ ἀνεγερθέντος πρὸς τιμὴν αὐτοῦ μνημείου.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰούνιον, τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier, ἢ μᾶλλον οἱ βοτανικοὶ τῆς πόλεως ταύτης, θὰ ἑορτάσωσι τὴν 3ην ἑκατονταετηρίδα τῆς ἱδρύσεως τοῦ βοτανικοῦ Κήπου, ἱδρυθέντος ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου IV τῷ 1593.

— Μετὰ τὴν ἐν Elbrous (Καύκασος) ἀνάβασιν τοῦ ὄρους Demavend γενομένην ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Swen Hedin, συνεπέρανεν οὗτος ὅτι τὸ ὕψος τοῦ ὄρους τούτου ἀνέρχεται μόνον εἰς 5465 μ., οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς τέως παραδεδεγμένους ἀριθμούς, ἐν οἷς ἀπαντᾷ καὶ ὁ 6559.

— Ἡ Revue Scientifique ἀναγράφουσα τὴν εἰς τὴν ἀγγλικὴν Royal Institution διὰ κληροδοτήματος δωρεὰν 500000 φράγκων, ἐρωτᾷ μετὰ παραπόνου : πότε λοιπὸν θὰ γεννηθῇ ὁ γενναιόδωρος Γάλλος ὅστις θὰ δωρήσῃ παρόμοιον δῶρον εἰς τὸ Collège de France, εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἀνωτέρων Σπουδῶν ἢ εἴς τινα τῶν ἡμετέρων πανεπιστημιακῶν Σχολῶν ;

Εὐτυχῶς τὰ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ἕλληνος ὀφειλόμενα ἐθνικὰ παρ' ἡμῖν ἱδρύματα εἶνε τόσον πολυάριθμα καὶ τόσον εἰς πάντας γνωστά. Ὥστε εὑρισκόμεθα εἰς τὴν λίαν εὐχάριστον θέσιν νὰ μὴ ἀποτείνωμεν ὁμοίαν ἔκκλησιν ἢ ὅμοιον παράπονον πρὸς τοὺς πλουσίους ἡμῶν ὁμογενεῖς.

— Κατὰ τὴν Meehan's Monthly, αἱ παρὰ τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τῆς Φλωρίδος φυτεῖαι τοῦ κοκκοφοίνικος (COCO) ἔχουσι παράδοξον τὴν ἀρχήν. Πλοῖον μετὰ φορτίου καρύων κοκκοφοίνικος ἐναυάγησε παρὰ τὰς ἀκτὰς αὐτῆς τὰ δὲ κάρυα ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ξηρὰν ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ταῦτα συλλεχθέντα ἐφυτεύθησαν ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἐκεῖ ἐβλάστησαν κάλλιστα καὶ ἐσχημάτισαν τὰς σημερινὰς ἐπικαρδεῖς φυτείας. Τὰ δένδρα εἶνε βραχύσωμα καὶ δύναταί τις νὰ δρέψῃ ἐξ αὐτῶν καρπὸν καὶ ἄνευ κλίμακος, ἐνῷ τὰ αὐτὰ δένδρα ἐν τῇ Πολυνησίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἔχουσιν ὕψος σημαντικόν.

— Ὁ κ. Lagneau, ἐν ὑπομνήματα ἀνακοινωθέντι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, συμπεραίνει ὅτι ἡ ἐλάττωσις τῶν γεννήσεων ἐν Γαλλίᾳ πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τοὺς πολέμους εἰς οὓς ἔλαβε μέρος ἡ Γαλλία κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα. Τῷ ὄντι, ἀπὸ τοῦ 1792 μέχρι τοῦ 1815 τοῦ 1815, 4500000 Γάλλων ἐκλήθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας, τούτων δὲ τοὐλάχιστον οἱ ἡμίσεις ὑπέκυψαν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὰς ἀσθενείας· ἀπὸ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1852, ἡ Γαλλία ἠβουλήθη ν' ἀνελάβῃ ἕνεκα τῆς ἐπικρατησάσης εἰρήνης, ἀλλ' οἱ πόλεμοι τῆς δευτέρας Αὐτοκρατορίας (1852—1870), ἤτοι αἱ τῆς Κριμαίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Κοχινίνης, τοῦ Μεξικοῦ καὶ ὁ τοῦ 1870 ἀφήρπασαν 1500000 Γάλλων· ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1891, τὰ ἐν τῷ πληθυσμῷ κενὰ συνεπληρώθησαν, ἀφοῦ, ἐν διαστήματι μιᾶς ἑκατονταετηρίδος, περὶ τὰ 4000000 Γάλλων ἐφονεύθησαν ἢ ἀπέθανον ἐξ ἀσθενειῶν ἀφορμὴν ἔχουσῶν τοὺς πολέμους τούτους.

— Ἡ ἐν Βελγίῳ παραγωγὴ τοῦ γαιάνθρακος ἀνῆλθε, τῷ 1891, εἰς 19615644 τόννους, ἀπέναντι 20565900 τοῦ 1890, τὸ δὲ ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ εἰσπραχθὲν ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 250 ἑκατομμύρια φρ., ἀπέναντι 275 ἑκατομμ. τοῦ 1890, ἤτοι ἐπὶ ἐλάττων 25 ἑκατομμ. φρ. ἐπὶ τῆς ὁλικῆς εἰσπράξεως.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀνθρακωρυχείων ἀνῆλθε, τῷ 1891, εἰς 132, ἀπέναντι 131 τοῦ 1890.

Ἡ μέση τιμὴ τῆς πωλήσεως ἦτο 13,10 φρ. κατὰ τόννον, τῷ 1891, ἀπέναντι 13,95 φρ., τῷ 1890.

— Ὁ κ. Donato Tommasi ἐφεῦρε νέον ἠλεκτρικὸν ἀσφαλιστικὸν λύχνον πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐν χρήσει ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις, πυριτιδοποιείοις, πλοίοις πρὸς μεταφορὰν πετρελαίου, κτλ., λύχνων διὰ καύσεως.

Ὁ λύχνος σβέννυται ἅμα θραυσθῇ ὁ περιβάλλων αὐτὸν προστατευτικὸς ὑάλινος κύλινδρος, ἢ καὶ ἡ φιάλη τοῦ λύχνου.

— Ἡ Revue de chimie industrielle διαγράφει τὴν μέθοδον δι' ἧς τελεῖται ἡ λεύκανσις τοῦ μαλλίου, τῆς μετάξης, τῆς ἡμιμετάξης, κτλ., διὰ τοῦ διοξειδίου τοῦ νατρίου, ἀνακαλυφθέντος μὲν τῷ 1810 ὑπὸ τοῦ Gay-Lussac καὶ τοῦ Thénard, μελετηθέντος ὑπὸ τοῦ Vernon-Harcourt, τῷ 1862, βιομηχανικῶς δὲ παρεχθέντος ἐσχάτως ἐν τῇ ἐργοστασίῳ τοῦ Haën, τοῦ Ἀννοβέρου, καὶ ἐξαγομένου ὑπὸ τὸ ὄνομα Natrium-superoxyde.

Τὸ σῶμα τοῦτο εἶνε κόνις κιτρίνη, διαλυτὴ ἐν ὕδατι μετὰ παραγωγῆς θερμότητος καὶ ἀναστοιχειώσεως ὀξυγόνου, ἐνέχει δὲ 96 0/0 ὀξυγόνου περίπου καὶ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν τύπον Na_2O_2 ($Na=23$· $O=8$). Ἀναλύεται ἐντὸς τῶν ἀραιῶν ὀξέων, ἐὰν δὲ ἡ διάλυσις εἶνε ἀραιὰ καὶ ψυχρὰ δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ καὶ ὀξυγονοῦχον ὕδωρ. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀλκαλικὸν καὶ ἑπομένως καταστρεπτικὸν τῶν ζωϊκῆς προελεύσεως ἱστῶν, μεταχειριζόμεθα αὐτὸ εἰς ὑπεροξείδιον τοῦ μαγνησίου διὰ διπλῆς ἀντικαταστάσεως μετὰ τῆς θειϊκῆς μαγνησίας, φέροντες εἰς ἐπαφὴν 3 περίπου βάρη θειϊκῆς μαγνησίας διαλελυμένης ἐν ὕδατι μεθ' 1 βάρους Na_2O_2.

— Προσεχῶς ἐκδίδεται τόμος τῆς «Ἀθηνᾶς Ἐπιστημονικῆς Βιβλιοθήκης» ὑπὸ τὸν τίτλον : les Races et les Langues, ἔργον τοῦ André Lefèvre. Ἐκ τῆς ἐν τῇ Revue Scientifique δημοσιευθείσης περιλήψεως τῆς σπουδαίας ταύτης μελέτης, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἔσται πολλῆς μελέτης ἄξιον, ἰδίᾳ δὲ τοῖς περὶ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ τὴν ψυχολογίαν ἐνασχολουμένοις.

Η. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.— *Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε τῶν Scribe καὶ Legouvé.—Αἱ δύο Ὀρφαναί, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε τῶν Dennery καὶ Cormon.*—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἱκανὰ ἐρρύθησαν ἐν τέσσαρσι προτέροις φύλλοις περὶ τῆς σχολῆς τοῦ Scribe, τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς, περὶ τοῦ ἐπιζῶντος δράματος αὐτοῦ, τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, ἥτις ἐδιδάχθη τῷ τε παρελθόντι σαββάτῳ καὶ τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, καὶ τῶν διαφόρων διαπλάσεων τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου, ὅπερ ἐστὶν ἡ διάσημος τραγῳδὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ ἐπανάστασιν ἐξεγείρασα ἐν τῷ θεάτρῳ. Τούτου ἕνεκα νῦν ὁ λόγος ἔσται περὶ τῆς ἐκτελέσεως κυρίως ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ὑπὸ διάσημον ἑλληνικοῦ ἐδιδάχθη, διότι ἐδιδάχθη ἄλλοτε ἐν τῷ Γαλλικῷ-Θεάτρῳ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐξόχου τραγῳδοῦ Σάρρας Βερνάρ, ἥτις καὶ πρό τινων ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτὴν ἐν τῷ Μικρῷ-Θεάτρῳ τῆς Πετρουπόλεως ἐν ἐνθουσιασμῷ τοῦ ἀκροατηρίου αὐτῆς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρὲρ ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη οὐχὶ κατὰ τὸ κείμενον ἀκριβῶς τῶν γάλλων δραματοποιῶν, κατ' ἀνάγκην μεταρρυθμισθέντος καὶ ἀφ' οὗ ἀφῃρέθησαν σκηναὶ (ἰδίᾳ ἐκ τῆς γ' τῆς α' πράξεως), ὧν ἄνευ καθίσταται τὸ ἔργον δυσνόητον, σκηναὶ αἵτινες ἀναδεικνύσιν τὸ ἔργον καὶ τὴν τῶν ὑποκριτῶν τέχνην, διότι, ὡς ἐρρήθη ἐν τοῖς προτέροις φύλλοις, ἡ τοῦ Scribe σχολὴ ἐν νῷ ἔχει τὸ θέατρον ὑπὲρ τοῦ θεάτρου, τὴν τέχνην ὑπὲρ τῆς τέχνης (l'art pour l'art). Εἰ δέ, ὡς εἶπεν ὁ Ganderax, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας εἰς ἕτερον θέατρον τῶν Παρισίων μεταφορὰ τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, δύναται νὰ μειώσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας εἰς τὸ θέατρον Βέρδη ἐννοεῖται ἔσται ὅλως ὑποδεής, ἐπιπροστιθεμένης μάλιστα καὶ τῆς μεταφράσεως ἀπὸ τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἑλληνικήν, ὅπερ οὐκ ὀλίγον ἐπίσης σημόαλλεται εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἐντυπώσεως, ἕνεκα ἄλλων τε λόγων καὶ διότι ὅ τε μῦθος τοῦ La Fontaine *les Deux Pigeons*, ἀπόλλυσι μεταφραζόμενος, καὶ οἱ στίχοι δὲ τῆς Φαίδρας (Racine Phèdre, scen. IV) ἐπίσης ἀποβάλλουσι τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Περὶ δὲ τῆς διδασκαλίας παρατηρητέον ὅτι ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερώνη, ἥτις ὑπεδύετο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον, καταδείκνυσιν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πάντα τὰ πολλὰ καλλιτεχνικὰ αὐτῆς προσόντα. Ἡ Ἀδριανὴ τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται ἐνδεδυμένη τὴν ὡραίαν στολὴν τῆς Ῥωξάνης, ὅτε ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ διδάσκεται ἡ γνωστὴ τραγῳδία τοῦ Racine, ἔργον τοῦ André Lefèvre. Ἐκ τῆς ἐν τῇ Revue Scientifique δημοσιευθείσης περιλήψεως τῆς σπουδαίας ταύτης μελέτης, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἔσται πολλῆς μελέτης ἄξιον, ἰδίᾳ δὲ τοῖς περὶ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ τὴν ψυχολογίαν ἐνασχολουμένοις.

Η. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.— *Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε τῶν Scribe καὶ Legouvé.—Αἱ δύο Ὀρφαναί, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε τῶν Dennery καὶ Cormon.*—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἱκανὰ ἐρρύθησαν ἐν τέσσαρσι προτέροις φύλλοις περὶ τῆς σχολῆς τοῦ Scribe, τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς, περὶ τοῦ ἐπιζῶντος δράματος αὐτοῦ, τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, ἥτις ἐδιδάχθη τῷ τε παρελθόντι σαββάτῳ καὶ τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, καὶ τῶν διαφόρων διαπλάσεων τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου, ὅπερ ἐστὶν ἡ διάσημος τραγῳδὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ ἐπανάστασιν ἐξεγείρασα ἐν τῷ θεάτρῳ. Τούτου ἕνεκα νῦν ὁ λόγος ἔσται περὶ τῆς ἐκτελέσεως κυρίως ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ὑπὸ διάσημον ἑλληνικοῦ ἐδιδάχθη, διότι ἐδιδάχθη ἄλλοτε ἐν τῷ Γαλλικῷ-Θεάτρῳ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐξόχου τραγῳδοῦ Σάρρας Βερνάρ, ἥτις καὶ πρό τινων ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτὴν ἐν τῷ Μικρῷ-Θεάτρῳ τῆς Πετρουπόλεως ἐν ἐνθουσιασμῷ τοῦ ἀκροατηρίου αὐτῆς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρὲρ ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη οὐχὶ κατὰ τὸ κείμενον ἀκριβῶς τῶν γάλλων δραματοποιῶν, κατ' ἀνάγκην μεταρρυθμισθέντος καὶ ἀφ' οὗ ἀφῃρέθησαν σκηναὶ (ἰδίᾳ ἐκ τῆς γ' τῆς α' πράξεως), ὧν ἄνευ καθίσταται τὸ ἔργον δυσνόητον, σκηναὶ αἵτινες ἀναδεικνύσιν τὸ ἔργον καὶ τὴν τῶν ὑποκριτῶν τέχνην, διότι, ὡς ἐρρήθη ἐν τοῖς προτέροις φύλλοις, ἡ τοῦ Scribe σχολὴ ἐν νῷ ἔχει τὸ θέατρον ὑπὲρ τοῦ θεάτρου, τὴν τέχνην ὑπὲρ τῆς τέχνης (l'art pour l'art). Εἰ δέ, ὡς εἶπεν ὁ Ganderax, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας εἰς ἕτερον θέατρον τῶν Παρισίων μεταφορὰ τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, δύναται νὰ μειώσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας εἰς τὸ θέατρον Βέρδη ἐννοεῖται ἔσται ὅλως ὑποδεής, ἐπιπροστιθεμένης μάλιστα καὶ τῆς μεταφράσεως ἀπὸ τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἑλληνικήν, ὅπερ οὐκ ὀλίγον ἐπίσης σημόαλλεται εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἐντυπώσεως, ἕνεκα ἄλλων τε λόγων καὶ διότι ὅ τε μῦθος τοῦ La Fontaine *les Deux Pigeons*, ἀπόλλυσι μεταφραζόμενος, καὶ οἱ στίχοι δὲ τῆς Φαίδρας (Racine Phèdre, scen. IV) ἐπίσης ἀποβάλλουσι τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Περὶ δὲ τῆς διδασκαλίας παρατηρητέον ὅτι ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερώνη, ἥτις ὑπεδύετο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον, καταδείκνυσιν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πάντα τὰ πολλὰ καλλιτεχνικὰ αὐτῆς προσόντα. Ἡ Ἀδριανὴ τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται ἐνδεδυμένη τὴν ὡραίαν στολὴν τῆς Ῥωξάνης, ὅτε ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ διδάσκεται ἡ γνωστὴ τραγῳδία τοῦ Racine, ἔργον τοῦ André Lefèvre. Ἐκ τῆς ἐν τῇ Revue Scientifique δημοσιευθείσης περιλήψεως τῆς σπουδαίας ταύτης μελέτης, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἔσται πολλῆς μελέτης ἄξιον, ἰδίᾳ δὲ τοῖς περὶ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ τὴν ψυχολογίαν ἐνασχολουμένοις.

Η. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.— *Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε τῶν Scribe καὶ Legouvé.—Αἱ δύο Ὀρφαναί, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε τῶν Dennery καὶ Cormon.*—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἱκανὰ ἐρρύθησαν ἐν τέσσαρσι προτέροις φύλλοις περὶ τῆς σχολῆς τοῦ Scribe, τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς, περὶ τοῦ ἐπιζῶντος δράματος αὐτοῦ, τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, ἥτις ἐδιδάχθη τῷ τε παρελθόντι σαββάτῳ καὶ τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, καὶ τῶν διαφόρων διαπλάσεων τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου, ὅπερ ἐστὶν ἡ διάσημος τραγῳδὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ ἐπανάστασιν ἐξεγείρασα ἐν τῷ θεάτρῳ. Τούτου ἕνεκα νῦν ὁ λόγος ἔσται περὶ τῆς ἐκτελέσεως κυρίως ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ὑπὸ διάσημον ἑλληνικοῦ ἐδιδάχθη, διότι ἐδιδάχθη ἄλλοτε ἐν τῷ Γαλλικῷ-Θεάτρῳ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐξόχου τραγῳδοῦ Σάρρας Βερνάρ, ἥτις καὶ πρό τινων ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτὴν ἐν τῷ Μικρῷ-Θεάτρῳ τῆς Πετρουπόλεως ἐν ἐνθουσιασμῷ τοῦ ἀκροατηρίου αὐτῆς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρὲρ ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη οὐχὶ κατὰ τὸ κείμενον ἀκριβῶς τῶν γάλλων δραματοποιῶν, κατ' ἀνάγκην μεταρρυθμισθέντος καὶ ἀφ' οὗ ἀφῃρέθησαν σκηναὶ (ἰδίᾳ ἐκ τῆς γ' τῆς α' πράξεως), ὧν ἄνευ καθίσταται τὸ ἔργον δυσνόητον, σκηναὶ αἵτινες ἀναδεικνύσιν τὸ ἔργον καὶ τὴν τῶν ὑποκριτῶν τέχνην, διότι, ὡς ἐρρήθη ἐν τοῖς προτέροις φύλλοις, ἡ τοῦ Scribe σχολὴ ἐν νῷ ἔχει τὸ θέατρον ὑπὲρ τοῦ θεάτρου, τὴν τέχνην ὑπὲρ τῆς τέχνης (l'art pour l'art). Εἰ δέ, ὡς εἶπεν ὁ Ganderax, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας εἰς ἕτερον θέατρον τῶν Παρισίων μεταφορὰ τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, δύναται νὰ μειώσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας εἰς τὸ θέατρον Βέρδη ἐννοεῖται ἔσται ὅλως ὑποδεής, ἐπιπροστιθεμένης μάλιστα καὶ τῆς μεταφράσεως ἀπὸ τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἑλληνικήν, ὅπερ οὐκ ὀλίγον ἐπίσης σημόαλλεται εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἐντυπώσεως, ἕνεκα ἄλλων τε λόγων καὶ διότι ὅ τε μῦθος τοῦ La Fontaine *les Deux Pigeons*, ἀπόλλυσι μεταφραζόμενος, καὶ οἱ στίχοι δὲ τῆς Φαίδρας (Racine Phèdre, scen. IV) ἐπίσης ἀποβάλλουσι τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Περὶ δὲ τῆς διδασκαλίας παρατηρητέον ὅτι ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερώνη, ἥτις ὑπεδύετο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον, καταδείκνυσιν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πάντα τὰ πολλὰ καλλιτεχνικὰ αὐτῆς προσόντα. Ἡ Ἀδριανὴ τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται ἐνδεδυμένη τὴν ὡραίαν στολὴν τῆς Ῥωξάνης, ὅτε ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ διδάσκεται ἡ γνωστὴ τραγῳδία τοῦ Ra-

κίνα, ἣν ὁ κόμης de Cezy προύκάλεσε καὶ ἥτις ἐδιδάχθη τῷ 1672. Ἡ ἐμφάνισις τῆς δεσποινίδος Βερώνη, κρατούσης μετὰ χεῖρας τὴν τραγῳδίαν καὶ μελετώσης αὐτήν, ἦν ὡραία. Ἀλλ' ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει ὅτε αἱ στροφαὶ ἐκεῖναι τῆς Φαίδρας ῥίπτονται κατὰ τῆς κομίσσης de Bouillon, ἡ δεσποινὶς Βερώνη ἐξεδήλωσεν ἅμα τῇ εἰρωνείᾳ, τὴν περιφρόνησιν, τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἀδριανῆς καὶ τὸ ψιλέγον αὐτὴν πάθος τῆς ζηλοτυπίας κάλλιστα, ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως ἐπεσπάσατο τὰ χειροκροτήματα τοῦ ἀκροατηρίου. Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην καὶ τελευταίαν πρᾶξιν, ἥτις ὅλη κατέχεται ὑπὸ τῆς ἀγωνίας, τοῦ οἰονεὶ ἀτελευτήτου θανάτου, τοῦ προσερχομένου ἐκ δηλητηριάσεως συντελεσθείσης ὑπὸ τῆς κομίσσης de Bouillon καὶ ἣν ὑψίστατο ἡ Ἀδριανὴ ἀσφαλισθεῖσα τὴν ἀποσταλεῖσαν αὐτῇ ἀνθοδέσμην εἰς ὕψος τέχνης ἀνῆλθε, καὶ κατὰ τὸν θάνατον εὑρίσκετο ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Ὁ θάνατος προέρχεται ἐκ τῆς εἰσπνοῆς οὐχὶ ἐκ τῆς καταπόσεως τοῦ δηλητηρίου, ἑπομένως οὗτος ἔσται ἥρεμος, ἄλλως τε δὲ τοῦτο ὑποδείκνυσι καὶ ὁ συγγραφεύς, ὅστις ἂν μὴ ἄλλην ἔχῃ ἀρετήν, ἐστὶν ὅμως γνώστης τοῦ θεάτρου κατὰ τὴν ὁμόφωνον ἀπόφανσιν τῆς κριτικῆς. Ὁ θάνατος τῆς Ἀδριανῆς ἐπέρχεται ὡς τις βαθμιαία νάρκωσις, παραλύουσα τὰς σωματικὰς δυνάμεις. Οὕτως ἐξεδηλώθη, καὶ καλῶς ἐξεδηλώθη, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας καλλιτέχνιδος.

Εὐφήμου μνείας ἐστὶν ἄξιος ὁ κ. Κουρῆς, ὅστις ὑπεδύσατο τὸν Ἀδέλαν. Ὁ ὑποκριτὴς οὗτος κέκτηται πολλὰς ἀρετάς, ἰδίᾳ δὲ ῥέοντα καὶ ἀφελῆ λόγον, ἐφ' ᾧ καὶ δύναται νὰ ἀποσῇ τῶν κρατίστων ὑποκριτῶν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, νὰ ὑπερβάλῃ, ἂν μὴ πάντας τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ, τοὺς πλείστους αὐτῶν, ἐν νῷ ἔχων μάλιστα τὴν συμβουλὴν ἣν ὁ Dumarsais, ὁ Φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔδωκε τῇ Ἀδριανῇ καὶ ἥτινι ἀκολουθήσασα αὐτὴ ἐγένετο οἷα ἐγένετο. Ὁ Dumarsais συνεβούλευσεν αὐτῇ «νὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτουμένην βαρύτητα εἰς τὰς λέξεις ἀναλόγως τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκφραζομένων ἐννοιῶν».

Περὶ τῶν ἄλλων ὑποκριτῶν τῶν ὑποδυσαμένων τοὐλάχιστον τὰ κυριώτατα πρόσωπα, λυποῦμαι μὴ ὀνάμενος νὰ εἴπω εὐχάριστα.

Τῇ πέμπτῃ ἐδιδάχθη τὸ πεντάπρακτον δρᾶμα τῶν Dennery καὶ Cormon Αἱ δύω Ὀρφαναὶ (les deux Orphelines). Τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἐν Παρισίοις θεάτρῳ Porte-Saint-Martin τῷ 1874, ἔστι δὲ τῶν τεσσάρων ἔργων τοῦ γηραιοῦ δραματοποιοῦ, ἅπερ ὑπὸ ἐκτάκτου ἐπιτυχίας ἐστέφθησαν καὶ ἐδιδάχθησαν ἑκατοντάκις καὶ πλέον. Τὰ τέσσαρα ἐπιτυχόντα ἔργα αὐτοῦ εἰσι τάδε· Μιχαὴλ Στρογώφ (Michel Strogoff) καὶ ἡ Περιοδεία τῆς Γῆς εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας (Tour du monde en 80 jours), ἀμφότερα θεαματικὰ (pièces à grand spectacle), ἐξαχθέντα ἐκ μυθιστοριῶν τοῦ Verne καὶ ὧν τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπαναληφθὲν ἐξακολουθεῖ ἔτι καὶ νῦν παιζόμενον ἐν τῷ *Chatelet* τῶν Παρισίων, τὸ Μαρτύριον (Martyre), ὅπερ πέρυσιν ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ Théo de Bolsheim διδαχθὲν ἐν τῷ ἐνταῦθα Γαλλικῷ Θεάτρῳ ἤρεσε καὶ Αἱ δύο Ὀρφαναί, τὸ εἰς πέντε πράξεις καὶ ἑξ εἰκόνας ἔργον. Τοῦτο ἐστέφθη ὁμολογουμένως ὑπὸ

ἐξόχου καὶ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας, διότι οὐ μόνον ἐν Παρισίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις πολλάκις ἐδιδάχθη, οὕτω δὲ πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐγένετο γνωστὸν καὶ δημοτικόν. Ἀλλὰ καὶ ὅτε μετὰ πάροδον ἐτῶν κατὰ Ἰανουάριον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ἐπανελήφθη ἐν τῷ τῆς πρώτης αὐτοῦ διαπλάσεως θεάτρῳ, ἐν τῷ Porte-Saint-Martin, ἡ ἐπιτυχία ἦν μεγίστη. Πάντες κατὰ τὴν παράστασιν συνεκινήθησαν, πάντες ἐκλαυσαν, παραφόρως δὲ ἐχειροκρότησαν καὶ ἐπευφήμησαν τοὺς καλλιτέχνας. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν τοῦ παρόντος ἔτους διδασκαλίαν ἐν τῷ θεάτρῳ Porte-Saint-Martin ὡραῖα εἰκὼν τοῦ ἔργου ἀνεπληρώθη διὰ μιμοχρήματος (ballet), ὅπερ εὐπρέπειαν μὲν, ἐκρίθη ὅμως ὡς παραβλάπτον τὴν οἰκονομίαν τοῦ δράματος. Αἱ δύω ὀρφαναὶ εἰσιν ἀληθῶς ὡραῖον δρᾶμα, καίπερ μὴ παρουσιάζον μελέτην χαρακτῆρος, μήτε ἀνάλυσιν τοῦ πάθους, μήτε ὕψος, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἐννοεῖται, διότι περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος οὐχὶ περὶ τῆς εἰς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν μεταφράσεως, ἥτις οὐδαμῶς ἐστιν ἀνεπίληπτος. Πᾶσα ἡ ἀξία τοῦ ἔργου ἔγκειται ἐν τῇ ἐπιδεξίᾳ καὶ ὀρθῇ διαθέσει τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐξικνοῦνται εἰς ἀκμὴν πάθους, ἀλλ' οὐχ ἥττον παρετηρήθησαν καὶ τινα ἐν αὐτῷ, ἅτινα μόνον κατὰ μοῖραν τελοῦνται. Ἡ κριτικὴ καίπερὶ τούτου, καίπερ τὸ ὡραῖον τοῦ δράματος ἀνομολογήσασα, ἐποιήσατο παρατηρήσεις, ἃς, ἐλλείψει χώρου, παραλείπω, ἀρκούμενος εἰς τὰ πρὸ ὀτίγων γενικὰ καὶ παρατηρῶν ὅτι τὸ ἔργον ἐστὶ κυρίως mélodrame (γράφω γαλλικὴν τὴν λέξιν ἵνα μὴ γένηται σύγχυσις πρὸς τὴν λέξιν μελόδραμα, ὃ ἐν ἡμῖν μεταφράζομεν τὴν Ὀρέρα), διότι ἔχει καὶ μέλος, μάλιστα κατὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν. Οἱ ἑλληνικοὶ θίασοι, ὅ τε τοῦ κ. Ταβουλάρη, παρ' οὗ ἤκουσα τὸ ἔργον κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, καὶ ὁ τοῦ κ. Ἀλεξιάδου, φυλάττουσι μόνον τὸ ἄδικα τῆς τυφλῆς πρὸ τῆς ἐκκλησίας παραλείποντες δὲ τὴν μικρὰν μονῳδίαν μετὰ συμφωνίας, ἐν τῇ πρώτῃ πράξει. Ὅσοι παρέστησαν κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ ἐαρινῷ θεάτρῳ Μυτιληνιακῶν, ὅπου ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ θιάσου, τῷ συμπράξει μελῶν τινων τοῦ θιάσου τῆς κ. Théo de Bolsbeim, ἐνθυμοῦνται βεβαίως τὸ μέλος. Κατ' ἐμὲ γνώμην καὶ οἱ ἑλληνικοὶ θίασοι πρέπει νὰ τηρήσωσι τὸ μέλος, ὅπερ καθίστησι τερπνότερον τὸ δρᾶμα, νῦν μάλιστα ὅτε προσάλλεται ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν τῶν λεγομένων κωμειδυλλίων ἡ μουσικὴ αὐτῶν, ἡ ὁποία ἐν παρόδῳ, εἶνε τὸ πλεῖστον ξένη, πολλάκις διεστρεμμένη.

ΧΡΟΝΙΚΑ. - Ἡ Σάρρα Bernhard ἀπεπεράτωσε τὴν πεῖραν τῶν παραστάσεων αὐτῆς ἐν τῷ Μικρῷ-Θεάτρῳ τῆς Πετρουπόλεως. Ἐδίδαξε τὴν Ἀδριανὴν Λεκουβρέρ, τὴν Καμελιοφόρον, τὴν Φρουφρού, τὴν Κλεοπάτραν, τὴν Τόσκαν καὶ τὴν Φαίδραν. Αἱ δύω δὲ παραστάσεις τῆς *Jeanne d' Arc* ἐγένοντο ἀφορμὴ φιλογαλλικῶν ἐκδηλώσεων. Ἡ Σάρρα μετοικίζει εἰς Μόσχαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ὀδησσὸν καὶ Κίεβον.

— Οἱ *Cloches de Corneville*, τὸ γνωστὸν μελοδραμάτιον, ἀπό τινος ἐπαίζετο ἐν τῷ θεάτρῳ *Gaité* τῶν Παρισίων καὶ ἀδίς. Τῇ 4/16 ἐπιόντος δεκεμβρίου συμπληροῖ νέαν ἑκατοντάδα παραστάσεων. Ἡ νέα ἑκατοστὴ παράστασις συμπληρώσει 1225 παραστάσεις ἐν Παρισίοις καὶ 16000 ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

— Τὸ Ἀνεξάρτητον - Θέατρον, ὅπερ ἐδρύσατο ἐν Λονδίνῳ ὁ ἱσπανὸς ὑποκριτὴς Grein ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐλευθέρου-Θεάτρου (Théâtre-Libre) τῶν Παρισίων ὑπέρποτε κοπιᾷ ὅπως εὕρῃ νέα ἔργα ἄγγλων συγγραφέων.

— Ἐν Ἐκκλησίᾳ τινὶ τῆς ὁδοῦ Βασιλίσσης - Βικτωρίας ἐν Λονδίνῳ ὁ αἰδ. Droamer ὡμίλησε περὶ τοῦ νορβεγιανοῦ δραματοποιοῦ Henri Ibsen, πλέξας τὸ ἐγκώμιον τῶν δραμάτων αὐτοῦ. Ἰδοὺ ὅτι ὁ ἄμβων ἐν Ἀγγλίᾳ μετεβλήθη εἰς φιλολογικὸν βῆμα. Πρὸ μικροῦ ἀνεγράφη ὅτι ἕτερος ἱερωκήρυξ ὡμίλησε περὶ τοῦ ἄρτι ἀποθεώσαντος Τέννυσων.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὴν προσοχὴν τοῦ πολιτικοῦ ἐν Εὐρώπῃ κόσμου ἐξακολουθοῦσιν ἐπισπώμενα τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, καίπερ κοπάσαντος τοῦ πατάγου, ὃν προὐκάλεσεν ὁ εἰσηγητήριος λόγος τοῦ γερμανοῦ ἀρχιγραμματέως, κόμητος Καπρίβη, κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ σχετικοῦ νομοσχεδίου εἰς τὸ κοινοβούλιον, καὶ ἡ ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργικὴ κρίσις, ἡ ἐπελθοῦσα ἕνεκα ζητημάτων, ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων μᾶλλον ἢ τὴν τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἔχουσα γενικὴν σπουδαιότητα ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τῆς μεγάλης ἐν Εὐρώπῃ δημοκρατίας ἐπὶ τῆς πορείας τῶν πολιτικῶν γεγονότων. Ὡς ἔχει ἡ ἐν τῇ Δύσει κατάστασις τῶν πραγμάτων, δυσχερῶς οἱ λαοὶ ἀπαλλαγήσονται τοῦ δαμοκλείου ξίφους τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ ἐξαναγκασμένοι ἔσονται νὰ ἐξαγοράζωσι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτῶν δι' ὑπερόγκων χρηματικῶν ποσῶν, ἅπερ, ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ὁ φόβος τοῦ μέλλοντος πολέμου, ἠδύναντο νὰ δαπανηθῶσιν εἰς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν λαῶν τούτων, στενόντων ὑπὸ τὸ βάρος τῆς φοβερᾶς σιδηροφορίας, καὶ εἰς τὴν πρόοδον καὶ προαγωγὴν τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, τῆς ἀποτελούσης τὴν βάσιν τῆς εὐημερίας τῶν εὐνομουμένων κρατῶν καὶ τῆς συντελούσης εἰς τὴν ἀποσόβησιν τῶν ἐκ τῆς διαταράξεως τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος ἀπορρεόντων κινδύνων. Ἐντεῦθεν ἡ ἀδημονία τῶν κυβερνήσεων τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ζητουσῶν παντὶ σθένει νὰ ἐπιβάλωσι τοῖς φορολογουμένοις τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τῶν μελετωμένων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν ὑφιστάμενον στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν καὶ ἀγωνιζομένων νὰ ὑπερακοντίσωσιν ἀλλήλας ἐν τῇ παρατάξει πλειόνων ἀνδρῶν ὑπὸ τὰς σημαίας, ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ νέου ὅπλου, ἐν τῇ αὐξήσει τῶν στελεχῶν, ἐν τῇ ἀνεγέρσει ὀχυρωμάτων καὶ φρουρίων παρὰ τὰ μεθόρια, ἐν τῇ κατασκευῇ γεφυρῶν πρὸς ταχεῖαν συγκοινωνίαν εἰς τὰ μέρη, ἅπερ, ὑπὸ μεγάλων καὶ ὁρμητικῶν διαυλακιζόμενα ποταμῶν, ἥκιστα κατάλληλα τυγχάνουσιν εἰς τὰς κινήσεις τῶν στρατευμάτων. Καὶ ἐν μὲν Γερμανίᾳ, τῇ ἠγέτιδι ταύτῃ πάσης ἐν Εὐρώπῃ νέας στρατιωτικῆς μεταρρυθμίσεως, οἱπερὶ τὴν κυβέρνησιν, ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι τὰς διαμαρτυρίας τῶν κατωτέρων λέξεων ἢ τὴν δεινωσιν τῶν κοινωνικῶν πληγῶν διὰ τῆς ἐξάψεως τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων, ἅπερ συνεπάγονται βαθμηδὸν τὴν γάγγραιναν τῆς κοινωνίας, καὶ ἀψηφοῦντες ὅλως τοὺς κινδύνους τῆς κυβερνητικῆς παραλυσίας, τῆς δυναμένης νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς πολεμίας πολιτείας ἰσχυρῶν κομματικῶν ὁμίλων ἐν τῇ λευκῇ αἰθούσῃ, σταυροφορίαν ὅλην ἐκίνησαν ὑπὲρ τῆς δυτοῦς θητείας καὶ εἰσηγοῦνται τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ ὑποβληθέντος νομοσχεδίου ὅπως ταχέως ἡ τῶν Χοχεντζόλερν αὐτοκρατορία ἀνακτήσηται τὴν προτέραν αὐτῆς στρατιωτικὴν ὑπεροχὴν καὶ ἀνέλθῃ εἰς ἣν περιωπὴν εὕρηνται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν δυνάμεων Γαλλία τε καὶ Ρωσία· Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον αἱ λοιπαὶ μεγάλαι δυνάμεις ἀγωνίζονται ἐν τῷ σταδίῳ τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν, ἰδίᾳ δὲ αἱ εἰρημέναι δύο, αἱ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν Εὐρώπῃ κράτος συμφέρον ἔχουσαι νὰ κρατῶσιν ἐν ἴσῳ τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις βαθμῷ πρὸς τὰς τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ νὰ διατελῶσιν ἕτοιμαι κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου, ἢ κατὰ παντὸς ἐναντίον αὐτῶν κινδύνου, ἀπορρέοντος ἐκ τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων τῶν συμβαλλομένων δυνάμεων. Εὐνόητον ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ἀποψις, συνδυαζομένη πρὸς ἕτερα ζητήματα, ἀνακινούμενα διὰ τῆς ἀνάγκης πλείονος ἐλευθερίας περὶ τὴν διὰ τῶν ὑγρῶν κελεύθων συγκοινωνίαν, καθ' ἃς ἀνθίστανται αἱ δυνάμεις τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου καὶ μάλιστα πασῶν ἡ Αὐστροουγγαρία, φοβουμένη ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης μείζονα τῆς μεγάλης τοῦ Βορρᾶ δυνάμεως ὑπεροχὴν, ὡς καὶ πρὸς ζητήματα ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ ἀγῶνος τοῦ προσελκύσασθαι εἰς τοὺς ὑφισταμένους συμμαχικοὺς ἐν Εὐρώπῃ δεσμοὺς καὶ τὰ μέχρι τοῦδε πλήρη οὐδετερότητα τηρήσαντα κράτη, ἥκιστα τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως καθησυχάζει, ἅτε βλέποντας ἐπιτεινομένην τὴν ἀνάγκην τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν καὶεἰς αὐτὰ ἔτι τὰ μικρότερα κράτη, ἐξαναγκαζόμενα εἰς ἀπομίμησιν τῶν μεγάλων ἐν τῇ αὐξήσει τῶν ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν δυνάμεων, ὡς ἐν Βελγίῳ, ὅπου ὁ στρατηγὸς Βριαλμὼν, οὗ ἡ τελευταία περιοδεία τοσοῦτον προὐκάλεσε πάταγον καὶ νέαν ἔδωκεν ὤθησιν εἰς τὸ εἰρημένον ζήτημα μείζονος περὶ τὴν συγκοινωνίαν ἐλευθερίας, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην νέων στρατιωτικῶν μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τοῦ βασιλείου οὐδετερότητος.

Ἡ δ' ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργικὴ κρίσις, ἐξωμαλίσθη κατὰ τελευταίας πληροφορίας διὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργείου ὑπὸ τὸν κ. Ριμπώ, ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν τῇ παραιτηθέντι ὑπουργείῳ Ρουμπέ. Ὁ κ. Ριμπώ, τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ ἐκπληρῶν, ἔγνω νὰ προσλάβῃ τοὺς τέως συναδέλφους καὶ τινας νέους, εἰς οὓς ἀνέθηκε τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν καταρτισμὸς τοῦ νέου γαλλικοῦ ὑπουργείου, δύναται βεβαίως ν' ἀπαλλάξῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ ἱκανῶν δυσχερειῶν καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς, αἵτινες ἀμφότεραι μεγάλην κέκτηνται σημασίαν, ἡ μὲν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ρωσίαν, εὐχομένην τὴν διατήρησιν τοῦ κ. Ριμπὼ ἐν τῷ ὑπουργείῳ, ἅτε τὰ μέγιστα συντελέσαντος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, εὐχομένου πάντοτε τὴν συναδέλφωσιν Γαλλίας καὶ Ρωσίας καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Κρονστάδης καὶ τοῦ Χερβούργου, ἡ δ' ἐν σχέσει πρὸς τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης κράτη, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἑλλάς, τὰ ζητοῦντα νὰ συνάψωσι στενωτέρας μετὰ τῆς Γαλλίας ἐμπορικὰς σχέσεις· ἄλλως τε δὲ τοιαύτην ταχεῖαν ἐξομάλυνσιν τῆς ὑπουργικῆς κρίσεως ἐν Γαλλίᾳ εὐχονται πάντες οἱ ταύτης φίλοι, συνθύμως ἔχοντες ἐπὶ πάσῃ διατεράξει τῆς τακτικῆς τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ Δημοκρατίᾳ ἐσωτερικῶν πορείας καὶ ἥκιστα συνεχόμενοι τὰς ἐναντίον τῆς Γαλλίας μομφὰς ἐν τοῖς ξένοις κοινοβουλίοις, ὡς τῷ βιενναίῳ, ὅπου ἠκούσθησαν καὶ αὐθις ἥκιστα κοινοβουλευτικαὶ φράσεις περὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ κυβερνητικοῦ συστήματος καὶ ἀνεμασθήσαν οἱ γνωστοὶ λόγοι τοῦ Τίσσα, κατανεχθέντος πρὸ τριετίας ἐναντίον τῆς παγκοσμίου ἐν Παρισίοις ἐκθέσεως καὶ συμβουλεύσαντος τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ μεγάλου τούτου εἰρηνικοῦ συναγωνισμοῦ. Τοιαύτη κατὰ τῆς Γαλλίας γλῶσσα ἐπετρέπετο, ἐὰν οἱ ἐν τῇ συνταγματικῇ μοναρχίᾳ, ἀπηλλαγμένοι ὅλως ἐτύγχανον τῶν ὑπουργικῶν κρίσεων, αἵτινες, ἀπολύτως ἐξεταζόμεναι, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συχνότεραι τῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἐὰν μὴ μάλιστα οἱ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἐκρατοῦντο τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἀπ' αὐτῆς ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπέκυπτον τὸν αὐχένα εἰς τὴν ψῆφον τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Καὶ ἀληθῶς, μόλις ἡ διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Τσάπαρι προκληθεῖσα κρίσις ἀπεσοβήθη διὰ τῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀνόδου τοῦ κ. Βέκερλε, καὶ ἀμέσως παραπλήσιος κίνδυνος ἠπείλησε τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς ἀπορρήξεως τῶν μυστικῶν κεφαλαίων ἐν τῇ βιενναίᾳ βουλῇ. Ἀλλ' ὁ κόμης, Τάαφφε στυρῶς ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀντεχόμενος, ἔκρινεν εὔλογον νὰ μὴ ἀποθέσῃ τὴν ἐξουσίαν καὶ ἴσως ἐν τῷ πόθῳ τοῦ τηρῆσαι αὐτὴν, ἐξαναγκασθήσεται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοῦ μονάρχου τὴν διάλυσιν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ τὴν διεξαγωγὴν νέων ἐκλογῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ προσκτήσασθαι ὁμογενεστέραν πλειονοψηφίαν.

Καὶ ἤδη, τοῦ λόγου ὄντος περὶ τοῦ νέου γαλλικοῦ ὑπουργείου ὑπὸ τὸν κ. Ριμπώ, ὀφείλομεν εἰπεῖν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ προέδρου αὐτοῦ κ. Ριμπώ. Ὁ κ. Ριμπὼ, τὸ πρῶτον νῦν καταλαμβάνων τὴν ἀνωτέραν ἕδραν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τῆς δημοκρατίας, συνηγόρησε πάντοτε ὑπὲρ τῆς κοινῆς συνεργασίας μετριοπαθῶν δημοκρατικῶν καὶ ριζοσπαστικῶν πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ ἐκ τῆς μοναρχικῆς μερίδος κινδύνου. Διακρίνεται ἐπὶ μεγάλῃ δραστηριότητι καὶ ἀκραιφνεῖ φιλοπατρίᾳ, ἃς τοῦτο διετράνωσεν ἐν ᾗ θέσει κατεῖχεν ἄχρι τοῦδε οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Φραισινὲ τῆς 5/18 φεβρουαρίου 1890 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ παραιτηθέντος· συνάμα διακρίνεται διὰ τὸ εἰρηνικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, οὐδεμία δ' ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἐν Εὐρώπῃ πολιτικὸς κόσμος εὐμενῶς ἀποδεχθήσεται τὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄνοδον τοῦ κ. Ριμπώ, σπεύδαντος μάλιστα νὰ δηλώσῃ διὰ τῆς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἀναγομένης περικοπῆς τῆς ὑπουργικῆς δηλώσεως ὅτι ἡ χώρα αὐτοῦ

διατελεῖ ἐν ἀγαθαῖς σχέσεσι πρὸς ἁπάσας τὰς δυνάμεις. Ἰδίᾳ ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ. Ριμπὼ θὰ ἐμπόιησε εὐάρεστον ἐντύπωσιν τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ ὅτι ἐν τῷ ἐμπορικῷ ζητήματι συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τέως τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου κ. Ἰουλίου Ρὸς συμφερώτεροι εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἐμπορεύματα ὅροι, τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ ὅτι ἐνήργησεν ὅπως ἐπαξίως ἀντιπροσωπευθῇ ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἔπεμψε δὲ καὶ μεγάλην ναυτικὴν μοῖραν, ἅπαξ ἔτι κεντήσασαν τὴν εὐθικτον τῶν Ἑλλήνων χορδήν, οἵτινες, ἀναμιμνησκόμενοι ἀρχαιοτέρων γεγονότων, προφανῶς ἀνομολογοῦσιν ὅτι ἡ δημοκρατουμένη Ἑλλὰς ἤκιστα ὑπελήφθη τῆς μοναρχουμένης ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῶν πρὸς τὸ ναρὸν βασίλειον συμπαθειῶν αὐτῆς, καὶ τοι οὐ πρὸ μικροῦ ἔτι ἕτερα κράτη, ὑπόμενα ταῖς ἐν Λαϊδάχῃ καὶ Πειρόνῃ ἀναπεμψθείσαις ἀρχαῖς, ὧν ὑπέρμαχος ἀνεδείχθη πάντοτε ἡ μετερνίχειος πολιτική, ἀναπαρίστων τὸν δεσμώτην Προμηθέα χάριν τῆς ἡδυχίας τῶν 300,000,000 τῆς Εὐρώπης τῆς ἤκιστα ὅμως ὑπ' ὄψιν ληφθείσης, ὅτε ἄλλοι ἀθετήσαντες τὰ διεθνῆ τῆς μεγάλης καὶ ἐπισήμου Εὐρώπης, συμβόλαια καὶ προκαλέσαντες τὴν μοστίζουσαν νῦν σύμπασαν τὴν Εὐρώπην σύμπροφορίαν, οὐ μόνον ὑπ' οὐδενὸς ἀπείργοντο ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῳ ἀλλὰ καὶ ἐπαίνων ἠξιοῦντο ἐν ἐπισήμοις συμποσίοις διὰ σπονδῶν ἀφθόνου τοιμπανίτου.

Ἐκ τῶν λοιπῶν κρατῶν ἡ μὲν Ἀγγλία προαλείφεται εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν ἀγῶνα καὶ ὁ κ. Γλάδστων προπαρασκευάζει τὸ σπουδαιότερον τῶν εἰς τὴν προσεχῆ σύνοδον τοῦ νέου κοινοβουλίου ὑποβληθησομένων νομοσχεδίων, ἤτοι τὸ εἰς τὴν διοικητικὴν ἐν Ἰρλανδίᾳ αὐτονομίαν ἀναγόμενον, συνάμα δὲ διανοεῖται καὶ ὁποῖον τὸ καταλληλότερον μέσον πρὸς πρόληψιν τοῦ δεινουμένου ἐργατικοῦ κινήματος, τοῦ μεγάλως τῇ ἀληθείᾳ, παρεμβάλλοντος δυσχερείας εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ ἄνετον διεξαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου τῆς μεγάλης Βρετανίας.

Οἱ δ' ἐν Γοσίᾳ περὶ πλείστου ποιοῦνται τὴν βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους, τὴν εὔρυνσιν τοῦ σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τὴν εἰσαγωγὴν διαφόρων μεταρρυθμίσεων εἰς τε τὸ διοικητικὸν σύστημα καὶ τὸ δημαρχιακόν. Ἰδίᾳ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὑπερέχει ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ καὶ πᾶσαν καταβάλλει μέριμναν ὅπως βελτιώσῃ τὴν τύχην τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀειμνήστου πατρός, τοῦ ἀπαθανατίσαντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ τῆς μεγάλης τῷ ὄντι μεταρρυθμίσεως, τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δουλοπαροίκων.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἐν τῷ οἰκονομικῷ σταδίῳ καταβαλλομένων ἐνεργειῶν ἀξιοσημείωτοι τυγχάνουσι καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας, οἱ εἰς οὐδὲν ὅμως πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἀπολήγουσαι, ἐὰν μὴ τροποποιηθῇ ἡ ἐξωτερικὴ τοῦ βασιλείου πολιτικὴ καὶ μὴ ἀναδυνδεθῶσιν αἱ πρὸς τὴν Γαλλίαν ἐμπορικαὶ σχέσεις.

Ἐκ τῶν μικροτέρων κρατῶν τὴν μεγαλειτέραν σπουδαιότητα συγκεντροῖ ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ συζητήσει τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὃν καταθέσας ἤδη ὁ κ. Τρικούπης ἐξεικόνισε δεόντως τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ βασιλείου καὶ ὑπέδειξε τὰς ἀναγκαίας θυσίας πρὸς λῆψιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὑπολείπεται νῦν ἡ σύμπραξις τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας πρὸς πραγμάτωσιν τῶν μεγάλων τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς 3 μαΐου σχεδίων, καθ' ἣν ὥραν τοιοῦτος ἐν Εὐρώπῃ γίνεται λόγος περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ βασιλείου, ἕτερα δ' ἀρτιπαγῆ κράτη, ἐπωφελούμενα τὰς δυσχερείας τῶν ἄλλων, συμπληροῦσι τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ὁμόρων λαῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Ἐν Γερμανίᾳ ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἀπῆλθεν ἐκ Φάρζεν, εἰς Φριντρισχροῦε, ἐχαιρέτησε δ' αὐτὸν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ τοῦ Βερολίνου ἄπειρον πλῆθος λαοῦ.

— Ἐν Γαλλίᾳ μετὰ προσοχῆς διεξήχθη ἡ ἀνάκρισις τοῦ γερμανοῦ κατασκόπου Λεσκίνα, ἐφ' οὗ εὑρέθησαν διάφορα χάρται καὶ σχεδιογραφήματα, ἀναγόμενα εἰς ὀχυρωματικὰ ἔργα.

— Ἐν Ἀγγλίᾳ προπαρασκευαὶ διεξάγονται διὰ τοὺς γάμους τοῦ δουκὸς τῆς Ἰόρκης μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Βικτωρίας τοῦ Τέκ. Οἱ γάμοι ἐξαγγελθήσονται ἐπισήμως μετὰ τὸ πένθος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ δουκὸς τῆς Κλαρεντίας, τελεσθήσονται δὲ κατὰ μάρτιον.

— Ἐν Ἱσπανίᾳ ἐπῆλθεν ὑπουργικὴ μεταβολή, καὶ τὸν κ. Κανόβαν διαδεχθήσεται πιθανῶς ὁ κ. Σαγάστας.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Ἐν δυσὶ συνεδρίαις τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν ὁ πρίγκηψ Bibesco ἐποιήσατο ἀνάγνωσμα «περὶ τῶν μοναστηρίων ἐν Ρουμανίᾳ» (Couvents dédiés en Roumanie). Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσιν ἁπλῶς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἀναγνώσματος ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναλύσεως. Τούτου ἕνεκα, ἐν γε τῷ παρόντι, ἀγνοοῦμεν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Bibesco καὶ εἰ ὁ ρουμᾶνος ἀγορητὴς ἔθιξε καὶ τὸ ζήτημα, ὅπερ συνδέεται πρὸς τοὺς Ἁγίους Τόπους.

— Πρὸς τοῖς ἄλλοις κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Σικάγου γενήσεται καὶ ἐκκλησιαστικὸν συνέδριον, οὗ τὸ πρόγραμμα ἐξεδόθη. Τὸ συνέδριον τοῦτο διοργανίζει ἐπιτροπὴ προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βαλτιμόρης. Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης διεβίβασε προσκλητήριον φιλοφρονέστατον τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, ἐν ᾧ Νεόφυτος ὁ Π' ἀποκαλεῖται ἀρχηγὸς τῆς Καθόλου Ἐκκλησίας.

— Ἐν Ἀμερικῇ ἀπέθανεν ὁ πλουσιώτατος τῶν Κροίσσων τοῦ νέου κόσμου Ζαΐη Γούλδ. Κατέλιπε 1,375,000,000 φρ. περιουσίαν, ἀποφέρουσαν πρόσοδον 70,000,000.

— Περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς Σουηδίας, *Ord och Bild* ἐπιγραφόμενον, ἐδημοσίευσε πρὸ μικροῦ ἐπιστολὴν περὶ τῆς φιλολογικῆς κινήσεως τῆς Φινλανδίας, ἐξ ἧς φανεροῦται ὅτι οἱ Φινλανδοὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπὸ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ῥωσίας ἀνέπτυξαν τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν φιλολογίαν αὐτῶν, ἀποταξάμενοι τὴν σουηδικήν, καὶ ὅτι ἐδημιούργησαν

ἰδίαν φιλολογίαν. Πρὸς τούτοις ὅμως ποιεῖται πρόοδον καὶ ἡ ῥωσική, ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ συντελέσει εἰς τὴν πλήρη ἀφομοίωσιν τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Φινλανδίας πρὸς τὴν ῥωσικὴν αὐτοκρατορίαν.

— Ἐνῷ ἐν Εὐρώπῃ, ἔν τισι χώραις ἰδίᾳ, ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς ὑποβιβάζεται, ἡ Σερβία κατέστησεν αὐτὴν ὑποχρεωτικὴν ἐν τοῖς γυμνασίοις αὐτῆς, κατανοήσασα ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς διαπλάττει κατ' ἐξοχὴν τὸν ἄνθρωπον καὶ προάγει τὸν πολιτισμόν.

— Ἡ γενικὴ συνεδρία τῆς ἐνταῦθα Μεσαιωνικῆς Ἑταιρείας ἐγένετο τῇ κυριακῇ 15 νοεμβρίου, μετὰ τὴν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος, ἀμφότεραι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Ἑλ. Ταπεινοῦ, προέδρου τοῦ ἱστορικοῦ τμήματος. Ἡ γενικὴ συνεδρία ἠκροάσατο τῆς «περὶ ἀγιασμάτων» ἐγγράφου γνώμης τοῦ κ. Ἰ. Μηλιοπούλου, καὶ τῶν προφορικῶν διαφωτίσεων τῶν κκ. Ἠλ. Ἀλεξανδρίδου, Ἑλ. Ταπεινοῦ καὶ Μ. Ι. Γεδεών, ὧν αἱ ἔγγραφοι γνῶμαι, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων, ἀνακοινωθήσονται τὴν 6 δεκεμβρίου. Συζήτησιν ἐκτενῆ προκάλεσεν ἀγγελία τις τοῦ κ. Μηλιοπούλου, ὅτι ἀνεκαλύφθη ὁ ἐν τῷ Ζ' ρεγεῶνι ναὸς τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, περὶ οὗ εἶπέ τινα. Οἱ κκ. Γεδεών, Ἀλεξανδρίδης, καὶ Ταπεινὸς ἀπέκρουσαν τὴν ἰδέαν, ἅτε μήπω συμπληρωθεισῶν τῶν ἐπὶ τόπου ἐρευνῶν· ἄλλως δὲ καὶ πλείθους τινὰς ἐνεπιγράφους εὑρεθείσας ἐν τῷ ἀνασκαπτομένῳ οἰκοπέδῳ δὲν ἐθεώρησαν οἱ ἑταῖροι ὡς ἔχούσας σημασίαν τινά. Ὁ κ. Γεδεὼν ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ τμήματος ἐπὶ τῶν κιονοκράνων, ὧν ἐν τοῖς πλείοσιν εἰσὶν ἐγγεγλυμμέναι περιστεραί. Ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη εἰς τὴν 6 δεκεμβρίου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 28 Νοεμβρίου.

Ἡ ἑβδομὰς αὕτη δὲν διῆλθεν ἐν ἀπραξίᾳ, ὡς αἱ πρὸ αὐτῆς, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τὰ χρηματιστήρια ἤρξαντο ἐξερχόμενα τῆς πρὸ πολλοῦ κατεχούσης αὐτὰ καχεκτικῆς καταστάσεως. Τὸ σύνθημα ἐδόθη ἐκ τοῦ χρηματιστηρίου τῶν Παρισίων, τὸ ὁποῖον τὸν σχηματισμὸν τοῦ νέου ὑπουργείου ἐχαιρέτισε ὅτι ἠψώσεως τῆς γαλλικῆς ῥάντ, συνεπῶς δὲ καὶ τῶν ἄλλων χρεωγράφων, ἅτινα εἰσὶ τὸ σύνηθες ἀντικείμενον τῆς κερδοσκοπίας, τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ῥωσικά, τὰ τουρκικά, τὰ ἱσπανικὰ καὶ τὰ ἰταλικά, ἔχοντα ἕκαστον ἰδιαίτερον ὄμιλον, ἡ συνδικάτον ὑποστηρίζοντα αὐτά, καὶ ματαιοῦντα τὰς πρὸς ὑποτίμησιν προσπαθείας τῶν θιασωτῶν τοῦ ἐκπεσμοῦ. Εἰς τὴν ὕπαρξιν καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν συνδικάτων τούτων ὀφείλεται ἡ διατήρησις τῶν τιμῶν μεθ' ὅλας τὰς γενομένας πωλήσεις καὶ τὰ διάφορα πολιτικὰ καὶ κοινοβουλευτικὰ ἐπεισόδια, ἅπερ ἐν ἄλλοις καιροῖς ἤθελον ἐπενέγκει γενικὸν ἐκπεσμὸν καὶ μεγάλας ἀνωμαλίας ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις. Τὰ ἡμέτερα χρεώγραφα ὑποστηρίζονται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν Ὀθωμ. Τράπεζαν ἰσχυροτάτου ὁμίλου, ὁ ὁποῖος ἀναντιρρήτως κατώρθωσεν οὐ μόνον νὰ ἀναβιβάσῃ ἀλλὰ καὶνὰ διατηρήσῃ σταθερῶς καὶ ἀσφαλῶς τὸ Γενικὸν τῆς Τουρκίας εἰς τιμὰς πρωτοφανεῖς καὶ ἀδοκήτους. Χωρὶς ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς τιμὰς τῶν προηγουμένων ἐτῶν, καὶ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ χρηματιστικὰ δελτία τοῦ χρηματιστηρίου τοῦ Λονδίνου τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1891 καὶ τὰ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας τοῦ 1892 εὑρίσκομεν ὅτι τὸν μὲν παρελθόντα Νοέμβριον τὸ Γενικὸν χρέος ἐτιμᾶτο ἡ μὲν σειρὰ Α 41 3/4, ἡ δὲ Β 23 1/4 ἡ δὲ Γ καὶ Δ 17 1/8, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ 1892 ἡ μὲν σειρὰ Α ἐτιμᾶτο 55, ἡ δὲ Β 31, ἡ δὲ Γ 21, 15/16 καὶ ἡ Δ 21 7/16, ἐπερδίδαν δηλονότι ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἐκτὸς τοῦ ἐκ μιᾶς λίρας τοκομεριδίου ἡ μὲν σειρὰ Α. Λίρ. ἀγγλ. 13, ἡ δὲ Β 8 1/4 ἡ Γ 4 3/4 καὶ ἡ Δ 4 3/8. Τῆς ὑψώσεως ταύτης τῶν τουρκικῶν χρεωγράφων δὲν ἐπωφελήθη δυστυχῶς ἡ ἡμετέρα ἀγορά, διότι τὸ παρ' ἡμῖν δημόσιον ἐθεώρησε πάντοτε βεβιασμένον καὶ ἐπικίνδυνον τὸν τοιοῦτον ὑψωμόν, ὃν ἕνεκα τούτου δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακολουθήσῃ μετὰ πεποιθήσεως ἡ κερδοσκοπία. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ οἱ πραγματικοὶ κάτοχοι καθ' ὅσον ὑψοῦντο αἱ τιμαὶ ἐξεποίουν τὰ εἰς τὰ ταμεῖα αὐτῶν χρεώγραφα, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ συνδικάτου ἢ τῶν ἐπιπαταλλαντῶν μετέφερόντο εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀγοράς, ὅπου εὑρίσκον προθύμους ἀγοραστάς, οὕτω δὲ εὑρέθημεν πρὸ πολλοῦ ἐστερημένοι τίτλων, οἱ δὲ πωλοῦντες εἰς τὰ ἀνοικτὰ ἐνῷ χάνουσι τὸ ἐξάμηνον τοκομεριδίον ἀναγκάζονται σχεδὸν πάντοτε νὰ πληρώνωσιν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς déport ἤτοι πρόστιμον ἐπὶ μὴ παραδόσει τίτλων. Ἡ κατάστασις αὕτη οὐδόλως εἶναι ἐνθαρρυντικὴ εἰς τοὺς πωλητάς, οἱ ὁποῖοι μόνον εἰς ἔκτακτόν τι καὶ μέγα πολιτικὸν γεγονὸς δύνανται νὰ ἐπιρίξωσι τὰς πρὸς σπουδαίαν ὑποτίμησιν ἐλπίδας αὐτῶν.

Ἔχομεν λοιπὸν τὴν ἑβδομάδα ταύτην σπουδαίαν ὀπωσοῦν ἀνατίμησιν πάντων τῶν χρεωγράφων, διότι τὸ μὲν Γενικὸν χρέος, ὅπερ τὴν δευτέραν ἐτιμᾶτο 23, 23)40, ἠγοράζετο χθὲς τὸ ἑσπέρας 23,38, αἱ δὲ Ὁμολογίαι τῶν Σιδηροδρόμων ἀπὸ 89 1)4 ἀνετιμήθησαν εἰς 91 1)4, αἱ δὲ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλείου ἀπὸ 15,38)40 ἔβθασαν χθὲς μέχρι 16,14, διαψεύσασαι μὲν τὰς ἐλπίδας τῶν ἀπαισιοδόξων, δικαιώσασαι δὲ πληρέστατα ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνεμαρίσθημεν τὰς περὶ μεγάλης ὑποτιμήσεως πεποιθήσεις πολλῶν, ὧν ἡ γνώμη ἐν ἄλλοις ἐστὶ λίαν σεβαστή. Ἤδη λέγεται μετὰ βεβαιότητος ὅτι τὸ διανεμηθησόμενον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μέρισμα ὡρίσθη εἰς φράγκ. 20, ὧν τὰ 12 προσεχῶς πληρωθήσονται, διαψεύδεται δὲ ἡ κυκλοφοροῦσα ψήμη ὅτι ὀριστικῶς διεκόπησαν αἱ περὶ καπνοφυτείας καὶ τῶν ἄλλων σχετικῶν ζητημάτων διαπραγματεύσεις. Δυνάμεθα τοὐναντίον νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ κυβέρνησις, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς ἑταιρίας τοῦ Μονοπωλείου, δείκνυται εὐδιάθετος νὰ παραδεχθῇ ἄλλην σπουδαιοτέραν αἴτησιν, ἡ ὁποία δύναται, πραγματοποιουμένη, νὰ καταστήσῃ εὐρύτερον τὸν ὁρίζοντα τοῦ μέλλοντος τῆς ἑταιρίας.

Περὶ τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰς ὅσα ἐγράψαμεν ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει ἡμῶν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Ἄλλως δὲ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ θριάμβου τοῦ κ. Τρικούπη αἰσιοδοξία ἡμῶν οὐδέποτε ἐκλονίσθη. Γινώσκοντες τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς εἴχομεν ἀκλόνητον τὴν πεποίθησιν ὅτι ταχέως καὶ ἀσφαλῶς

θὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὸ ὅπερ ἀνέλαβε σωτήριον ἔργον. Ὁ εἰς τὴν βουλὴν ὑποβληθεὶς προϋπολογισμὸς τοῦ 1893 ἐστὶ τοσοῦτον σαφὴς καὶ ἐπὶ τοιούτων στηρίζεται, ἀσφαλῶν βάσεων, ὥστε μόνον οἱ ἐθελοτυφλοῦντες δὲν βλέπουσιν ἐν αὐτῷ τὴν οἰκονομικὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους. Χάριν τῆς σωτηρίας ταύτης τὰ ἐπιβαλλόμενα νέα βάρη εἰσὶν ἐλάχιστα, ταῦτα δὲ ἀγογγύστως θὰ ὑποστῇ ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὁ ἀείποτε τὴν τιμὴν αὐτοῦ ὑποστηρίξας διὰ πάσης θυσίας. Αἱ τερατολογίαι καὶ τὰ ψευάγματα τῶν ὀργάνων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἡ ὁποία ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι καθίσταται γελοία ἐνώπιον τοῦ πανελληνίου, οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύουσιν ἢ ὅτι, ἀδυνατοῦντες νὰ ἀντιτάξωσι τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν λογικὴν πρὸς καταπολέμησιν τῆς πολιτικῆς τοῦ κ. Τρικούπη καταφεύγουσιν εἰς τὰ ὅπλα τῶν ἀδυνάτων ἤτοι εἰς ὕβρεις βαναύσων καὶ εἰς ἀρὰς γραϊδίων.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἐν γένει ἡ ἀγορά μας διῆλθεν ἥσυχος κατὰ τὸ λῆξαν ἐβδόμαδον. Εἰς τὰ σιτηρὰ ὀλίγας εἴχομεν πράξεις ἄνευ μεταβολῆς τιμῶν. Ἐκομίσθησαν δὲ ἐκ Ῥωμυλίας 24000 κοιλῶν, πωληθέντων τῶν τῆς κάτω γραμμῆς ἀπὸ 9 ἕως 10 κάτω λίβρας τῶν δὲ τῆς ἄνω ἀπὸ 8 1/2 ἕως 9. Ἐξ Ἀνατολῆς διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκομίσθησαν 4000 κοιλὰ, πωληθέντα ἀπὸ 9 ἕως 10 1/2 κάτω λίβρας, ἐκ Ρουμανίας 8000 δοθέντα πρὸς 8 κάτω λίβρας καὶ ἐξ Οἰνόης 4000 κοιλὰ πωληθέντα πρὸς 10 1/2 κάτω λίβρας. Σκληροῦ σίτου ἐκομίσθησαν 4000 κοιλά, πωληθέντα ἀμέσως πρὸς 37 1/2 ἕως 38 παράδες κατ' ὀκᾶν ὄντος ζητημένου. Ὁ ἀραβόσιτος διετέλεσεν ἠμελημένος μ' ὀνομαστικὴν τιμὴν 20 ἕως 21 παρ. ἡ ὀκά. Κριθῆς ἐκομίσθησαν 60000 κοιλῶν, ἐξ ὧν ἐπωλήθησαν 17000 πρὸς 11 1/2. Βρώμης ἐπωλήθησαν 140000 ὀκάδες πρὸς 22 1/4. Ἡ δὲ ὀκάλις διετέλεσεν ἀζήτητος ὀνομαστικῶς, τιμωμένη 22 παράδες. Ἡ ἐπὶ τῶν ἀλεύρων κίνησις ὑπῆρξε μετριωτάτη εἰς τὰς αὐτὰς τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τιμάς, ἐν ὅλῳ δὲ ἐφθάσαν 6500 σάκκοι.

Τὰ ὄσπρια καὶ σπόροι ἔχασαν τῆς ζωηρότητά των ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τάσιν ἐκπεσμοῦ, ψαριόλων ἐπωλήθησαν 5400 σάκκοι καὶ τιμῶνται οἱ Πλοεστίου 120—122, Βραΐλας 80 καὶ τζαλίσια 145—150 καὶ Ὀρδοῦς 108—110 αἱ 100 ὀκάδες. Ἐρέβινθος Ἀμισοῦ τιμᾶται 42—43 καὶ Δαμασκοῦ 55—56, ἐπωλήθησαν δὲ 480 σάκκοι. Σησάμια ζητοῦνται τιμώμενα διὰ διαμετακόμισιν 86 παράδες ἡ ὀκὰ καὶ δι' ἐπιτόπιον κατανάλωσιν 90—92. Ἐπωλήθησαν 12500 σάκκοι. Εἰς τοὺς καναροσπόρους ἐπικρατεῖ ἀπραξία μὲ τάσιν ἐκπεσμοῦ, οἱ δὲ καναβόσποροι τιμῶνται δι' ἐξαγωγὴν 50—51 παρ. ἡ ὀκὰ καὶ δι' ἐπιτόπιον κατανάλωσιν 63—65.

Ἡ κέγχρος Ρωμυλίας καὶ Ἀδᾶ Βαζὰρ τιμᾶται 23—23 1/2 χρυσοῦς παράδες.

Οὐδεμίαν εἴχομεν μεταβολὴν εἰς τὰ ἀποικιακά, ἀπάντων τῶν εἰδῶν διατελεσάντων εἰς τὰ αὐτὰ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος μὲ ὀλίγας πράξεις. Τῶν ζαχάρεων αἱ πρῶται αὐστριακαὶ τιμῶνται 124—125 τὸ ἑκατόταρι, αἱ δὲ δεύτεραι 116—117 καὶ αἱ Ὁλλανδιακαὶ 150—152. Οἱ καφέδες ἀπὸ 11 1/2 ἕως 14 1/2 χρυσὰ γρόσια ὁ ὀκὰ καὶ τὰ ἀγγλικὰ ῥύζια 112—113, τὰ τῆς Αἰγύπτου 80—82 καὶ Μαχδουσὲ 88—95, καὶ τὰ ῥυζόνια ἀπὸ 46 ἕως 52 φράγκα.

Εἰς τὰ ρωσικὰ εἴδη ὑπάρχει πάντοτε ζωηρὰ κίνησις.

Ἐλαίων ἀσήμαντα ψθασίματα ἔχομεν, καὶ εἰς μὲν τῆς μυτιλίας καὶ κατωτέρας ποιότητος οὐδεμίαν ἔχομεν μεταβολὴν, τὰ δὲ καλὰ καὶ ἐκλεκτὰ ὁλοτελῶς ἐλλείψαν.

Τὰ σίδηρα διετέλεσαν ἐν γαλήνῃ, ἐλλείψει ἀγοραστῶν. Ἐλάχιστα εἴχομεν ψθασίματα, αἱ δὲ τιμαὶ διετέλεσαν εἰς τὰ ἴδια μὲ τάσιν ἐκπεσμοῦ.

Εἰς τὰ ὑφάσματα ἀσήμαντοι πράξεις ἔλαβον χώραν, τῶν μὲν ἀγοραστῶν μὴ ὄντων εἰσέτι διατεθειμένων νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ὕψωσιν, τῶν δὲ κατόχων μὴ παραχωρούντων ἐμπορεύματα εἰς τὰς τρεχούσας χαμηλὰς τιμὰς ἔστω καὶ μὲ καλλιτέρευσιν 3 καὶ 5 0|0, διότι καὶ ὕψωσίς τις ἐνταῦθα θεωρεῖται βεβαία.

Ἐπειδὴ τῶν εἰδῶν τῆς Ἀνατολῆς ἡ Παρακαταθήκη λίαν ὀλιγάστευσε, πολὺ περιωρισμέναι πράξεις λαμβάνουσι χώραν, ἐνῷ ἡ σταθερότης ἐξακολουθεῖ καὶ ἰδίως εἰς τὰ ὄπια, ἅτινα καθ' ἡμέραν ὑψοῦνται.

Εἰς τοὺς λευκοὺς οἴνους ἐξακολουθοῦν πωλήσεις πρὸς 5 καὶ 5 3|4 τὸ δεκάλιτρον ἐνῷ εἰς τοὺς ἐρυθροὺς οὐδὲν ἀπολύτως γίγνεται.

Ἐκ Κωνσταντζᾶς διὰ Μεσόγειον ἐγένετο ναύλωσις φορτίου 22,000 κοιλῶν σίτου πρὸς φρ. 1 55 μὲ διατίμησιν Φιλιππάγκου καὶ ἑτέρα διὰ Μασσαλίαν κατ' εὐθεῖαν μὲ φορτίον 420 τόνων ψαριόλων πρὸς 13 φρ. τὸν τόνον, καὶ τρίτη ἀπὸ Μερσίναν διὰ Σμύρνην καὶ ἐδῶ πλοῖον χωρητικότητος 1900 τόνων διὰ 12 χιλ. φράγκα.

Α. Ζ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ, περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ὁμωνύμου Συλλόγου κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον. Φυλλάδιον 2. Ὀκτώβριος. - Περιεχόμενα : Δ. Βικέλα, Ἡ Βυζαντινὴ φιλολογία. Χ. Ἀννίνου, Ἱστορικὰ παράδοξα.—Διον. Θ. Σωμερίτου, Ὁ βουλευτικὸς ὅρκος. — Α. Τραυλαντώνη, Τί νὰ εἶναι ;—Γεωργ. Στρατήγη, Στὴν Σφίγγα.—Γρηγ. Ξενοπούλου, Τὰ Κωμειδύλλια (Θεατρικὴ Ἐπιθεώρησις).— Λουκᾶ Νάκου, Ἐγκληματολογικὴ μελέτη. — Π. Χρυσανθοπούλου, Περὶ τοῦ ἄρθρου 216 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. — Ἀνθίππης Π. Παλαμήδου, Ὁ ὑποπλοίαρχος Γκόρ.— Π. Βαλσαμάκη, Φυτολογικὰ ζητήματα.— Φιλολογ. Σύλλογος Παρνασσός.

Ὁ ὑπεύθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινούπολις-Πέρα | Τυπολιθογραφεῖον ΝΕΟΛΟΓΟΥ.